

עיר וקדיש מזו שמיא נחית

ט"ל תשבת מפי זרעו

ספר

מאמרי רשב"י

ברכות-יומא

בזוהר דא יפקון מן גלותא ברחמי

והמשכילים יזהרו כלזוהר הרקיע

חוברת מספר 77

תמוז תשע"ד - עיה"ק בית שמש תובב"א

**בזכות התנא האלוקי
רבי שמעון בר יוחאי**

**תורתו מוֹן לְנו,
היא מאירת עינינו.**

ממיטב גנוני מירון*
ספרי רבי שמעון בר יוחאי*
באת הגה"צ המקובל רבי שלום יודה גראס שליט"א
נשיא מפעל הזוהר העולמי
מעלת לימוד הזוה"ק*

יצא לאור ע"י מפעל הזוהר העולמי,
נחל לביש 24/8 עיר"ק בית שמש
טל: 054-8436784

נא לשכפל ולהפיץ להרבות תורה ויראת שמים בעולם

תקליטור אוצרות הזוהר ובי:
12.000
ספרים, דרשות לשמיעה,
קבצים ותמונות ועוד...

מיאג הגדול בעולם
לעניני הזוהר והקבלה

"בדאי הבורא דילך
דאיתו ספר הזוהר
יפקון ביה מן גלותא
ברחמי"

בזכות החבור שלך,
ספר הזוהר הקדוש,
יצאו בני ישראל
מן הגלות
ברחמים

"קול הזוהר"
שיעורים
בזוהר הימני
בטלפון
0722-990044

נחל לביש 24/8
בית שמש
054-843-6784

ספר מאמרי רשב"י

ברכות-יומא

בו יבואו ליקוט מאמרי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, מש"ס בבלי כסדר המאמרים, עם פירושי רש"י ועוד, מפוסק ומחולק לקטעים, למען ירוץ הקורא בו, כי מלבד מעלת לימוד הזוהר הקדוש אשר בונה בשמים עליותיו עוד יש מעלה עצומה לידבק בדברי אדונינו הרשב"י זיע"א בכל מקום, אשר עליו נאמר: "רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא" (זוהר ח"א קנ"ו.) כדי להמשיך נשמתו אצלינו, ולעורר תפילתו לפני אדון כל בעד דורינו השפל הזה למען הקים השכינה מעפרא ולגאלינו ולפדותינו לתשועת עולמים. ובוודאי על ידי כן יתקבלו התפילות ברצון וברחמים, כמו שכתב בספר חסידים (סימן רכ"ד), וז"ל: וכל האומר דבר שמועה מפייהם הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו, עכ"ל.

יוצא לאור על ידי "מפעל הזוהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
חדש שבט תשע"ב לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

מכתבי הסכמה מגדולי ישראל, כבר באו בדפוס בשאר
הספרים שהוצאנו לאור - וזכרון אחד עולה לכאן ולכאן

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 095-995-1300

עימוד ועיצוב ספרים מקצועי

'מקראי אור'

052-7615936

yoel32@neto.net.il

❁ בשער ❁

בו יבואו ליקוט מאמרי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, מהש"ס בבלי כסדר המאמרים, עם פירוש רש"י ועוד, מפוסק ומחולק לקטעים, למען ירוץ הקורא בו, כי מלבד מעלת לימוד הזוהר הקדוש אשר בונה בשמים עליותיו עוד יש מעלה עצומה לידבק בדברי אדונינו הרשב"י זיע"א בכל מקום, אשר עליו נאמר: "רבי שמעון דנהיר כל עלמא באורייתא" (זוהר ח"א קנ"ו). כדי להמשיך נשמתו אצלינו ולעורר תפילתו לפני אדון כל, בעד דורינו השפל הזה, למען הקים השכינה מעפרא, ולגאלינו ולפדותינו לתשועת עולמים. כמו כן, יועיל קובץ זה, לעולים ציונה¹⁸¹ למקום הקדוש במירון, לקיים רצון הצדיק שאמר "בני שנו מידותי" (גיטין ס"ז), ויהיו שפתותיו דובבות בקבר לנחת רוח לבורא עולמים, ובוודאי על ידי כן יתקבלו התפילות ברצון וברחמים, כמו שכתב בספר חסידים (סימן רכ"ד), וז"ל: וכל האומר דבר שמועה מפייהם הם מתפללים עליו שם ומליצים טובה עליו, עכ"ל, וכמו שאמר הרשב"י בזוהר (ח"ג קמ"ד), **אנן קיומי עלמין דעלמא מתברך בגינן, [אנו מקיימי העולם שהעולם מתברך בזכותנו].**

כתוב בתיקוני זוהר (תיקון ו'), שהקב"ה משרה שכינתו על ציוני הצדיקים, ועלינו לידע שיש בציונו הקדוש במירון השראת השכינה, וכל הזוכים ללמוד בציונו הקדוש של הרשב"י ורבי אלעזר ברבי שמעון זי"ע, את תורתם, הם עושים נחת רוח לנשמתם הקדושה, ובוודאי יתנו להם מתנות טובות, כמו שכתב המהרח"ו בשער הגלגולים (דף כ"ד).

אמרו חז"ל ביבמות (צו ע"ב - צו ע"א): ... אזל ר' אלעזר אמר לשמעתא בי מדרשא, ולא אמרה משמיה דר' יוחנן. שמע רבי יוחנן איקפד. ... ורבי יוחנן מאי טעמא קפיד כולי האי? דאמר רב יהודה אמר רב: מאי דכתיב "אגורה באהלך עולמים"? וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים? אלא אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, יהי רצון שיאמרו דבר שמועה מפי בעוה"ז. דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה - שפתותיו דובבות בקבר. אמר ר' יצחק בן זעירא ואיתימא שמעון נזירא: מאי קראה? "וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים דובב שפתי ישנים". ככומר של ענבים. מה כומר של ענבים כיון שמניח אדם אצבעו עליו

והיה עולה על ידיו ועל רגליו, וכל הדרך היה נועה כבהמה וצועק, היכן אני השפל נקנס, למקום אש שלקבת קודשא בריה הוא, וכל פמליא של מעלה ה'א, וכל נשמות הצדיקים שמה, ובעת ההילולא היה שמת שמחה גדולה, עין שם (רבי שמואל העליר נאב"ד צפת בסוף פבז מלכים).

א. הקדוש ברוך הוא וכל הפמליא של מעלה וכל נשמות הצדיקים נמצאים במרון בל"ג בעמר בעת ההילולא קדישא של רשב"י: הרב הקדוש רבי חיים בן עטר, האור החיים, זכותו יגן עלינו, היה פעם אחד בהילולא פה עיר הקדש צפת תבנה ותפונן, וכשעלה למרון והגיע לתחתית הקר שיעולים לציון הרבי שמעון בן יוחאי, ירד מהממור

מיד דובב, אף תלמידי חכמים כיון שאומרים דבר שמועה מפייהם¹² בעולם הזה שפתותיהם דובבות בקבר¹³.

ועל אחת כמה וכמה שצריך ללמוד את תורת הרשב"י על ציונו הקדוש שהוא בעל המימרא, ולעשות לו נחת רוח¹⁴, וכמו שאמר רבי אבא בזהר (ח"ב דף ס"ח:) "מילין דאורייתא דרבי שמעון בר יוחאי יתנהירו בעלמא עד דייתי מלכא המשיח] ואי אפשר לתאר כמה גדול כח הלומד זהר הקדוש שעל ידי זה מעורר ומפעיל וממשיך את נשמת הרשב"י עליו השלום, ממש כפשוטו, לרחם עלינו, כמו שאמרו בגמרא (סוכה דף מה ע"ב): ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה ואילמלי אליעזר בני עמי מיום שנברא העולם ועד עכשיו ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו מיום שנברא העולם עד סופו ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי ראיתי בני עלייה והן מועטין אם אלף הן אני ובני מהן אם מאה הם אני ובני מהן אם שנים הן אני ובני הן.

ואפילו בדורנו הפשוט בכל רגע ובכל מקום תוכלו להתקשר לנשמת הרשב"י¹⁵ - ולזכות לישועות נפלאות, ובוודאי הרשב"י זי"ע יכיר

מהו המשמעות ומה הנאה יוצא לו ולנו על ידי זה, כי אנו באים להרשב"י ומבקשים כל אהד בבקשתו הרוחנית והגשמית, ששניהם אהד, כי אי אפשר זה בלי זה, ובמה נתרצה לפני הרשב"י שיתפלל ויעתיר בעדנו שהשם יתברך ימלא בקשתנו, וזה על ידי שאנו לומדים תורתו בבקשתו "למדו תורת" [גטין ס"ז] ונעושים לו נחת רוח, ועל ידי זה הוא מחזיר לנו נחת רוח ומתפלל בעדנו, נכחו גדול, כמו שאמר על עצמו: יכולני לפטר את כל העולם מן הדין. וכמבאר בזהר הקדוש (חלק ג' דף קכ"ח) וזה לשונו: אנו קיימי עלמין, דעלמא מתברך בגין.

ה. והוא כמו ציווי להאיר את העולם בדברי תורתו של הרשב"י שעל ידו נמשיך את הארת המשיח לעולם, ונזכה להתגלותו בקרוב בב"א.

ו. כתב בספר פלא יועץ (ערך דובב) וזה לשונו: פירשו רבותינו ז"ל שכל תלמיד חכם שאומרים דבר תורה משמו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר ויש לו הנאה ונחת רוח כשותה יין קונדיטון, כמו שכתוב בירושלמי מסכת שקלים... כתוב בספרים שפעם אחת היה שמד ונגלה מוהר"ם אלשיך ז"ל בהקין, והציל לאחד מתוך ההפיכה, מפני סיבה שהיה לומד ספרו בתמידות, עכ"ל.

[ראה בליקוטיו מכתבי הרמח"ל זצ"ל (רבי משה חיים ליצטאט) בענין כותל המערבי, סוד לוח: באדם נשאר עצם אחד בקבר הנקרא לוח, ועליו יבנה הגוף לתחיית המתים. ויש שם גם חלק מן הנפש והיא נק' הבלא דגרמי. כן הוא בבית המקדש, נשאר הכותל המערבי, וה"ס זה לוח

ב. וכן אמר רבי שמעון בר יוחאי אין תלמידיו מניחין אותו לישן בקבר, שנאמר (שיר השירים פרק ז' י"י) "וְחַפְּזָה לְיָדָיו הַטּוֹב הַלֶּחֶף לְדוּדָיו לְמִישְׁרֵים דוֹבֵב שְׁפָתַי יְשָׁנִים" (מדרש תנחומא כי תשא סימן ג'). ובפסיקתא (רבותי פ"ב): אמר רבי יוחנן ... בשעה שהזקן יושב ודורש ואומר כך אמר רבי עקיבא, כך אמר רבי שמעון בר יוחאי שפתותיהם רוחשות שם, כמו שכתוב דובב שפתי ישנים, לכך נאמר "ירננו על משכבותם", עכ"ל.

ג. ופירש על זה בספר יערות דבש, (חלק שני - דרוש ז): ... היינו להבין, מכל מקום איך דר בב' עולמות, אבל כשאומרים דבר שמועה מפיו, אז נשמת צדיק מתלבשת שם בלומדים, ועומדת שם, וכך שפיר אמרין דר בב' עולמות, בעולם הנצחי ובה העולם, גם נתלבשת בגוף בקבר בהבלא דגרמי, כך אמרו שפתותיו דובבות בקבר, שנתלבש בגוף בקבר עכ"ל, (ועיי' עוד ביערות דבש, חלק ראשון - דרוש טז).

ד. מתוך מכתבו של המרא דאתרא של מירון הגאון הצדיק רבי מאיר שטרן שליט"א: ביבמות (טז.) בכורות (לא): דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בר יוחאי, כל תלמיד חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתותיו דובבות בקבר. ורש"י שם ביבמות וזה לשונו, שיהא שפתי נעות בקבר קאלו אני חי. ורש"י שם בכורות וזה לשונו: והנאה הוא לו שדומה קחי. רבינו גרשום שם דובבות בעולם הזה ושפתותיו דובבות בעולם הבא. ואמרתיו לפרש תכן של "שפתותיו דובבות",

לכם טובה ותושפעו ממקור הברכות, שכידוע שהזוהר הקדוש מגן ומציל מכל הצרות ומונע פגועים ואסונות.

פתוב בַּמְשֻׁנָה בַּאֲבוֹת (פֶּרֶק ג א): "עֲקֹבְיָא בְּן מְהֻלְלָא אומר, הַסְתַּפַּל בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים וְאֵין אַתָּה בָּא לִידֵי עֲבָרָה. דַּע, מֵאֵין בְּאַתָּה, וְלֵאן אַתָּה הוֹלֵף, וְלִפְנֵי מִי אַתָּה עֲתִיד לִתֵּן דִּין וְחֻשְׁבוֹן, לִפְנֵי מְלָךְ מְלָכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא."

ובזוהר פרשת קרח¹¹ (דף קע"ח ע"א) כתב בענין חשבון הנפש שצריך האדם לעשות בכל לילה עוד בעולם הזה ועל ידו ינצל מהגהינום ויזכה לגן עדן העליון.

¹¹הגאון מהר"ח א איסטרוולסה בספרו בן אברהם פרשת וישלח דף כ"ג ע"ב). (וכן שמעתי דכבר אמרה רבי יהודה חסיד ז"ע).

הספר של הצדיק הוא נשמת הצדיק: בחלום וכו' עיין שם, ונא לעיין בהסכמת הגה"צ מהרי"ח זוננפלד זכותו יגן עלינו אמן, לספר "צדקה ומשפט", אודות הוצאה לאור. (ראה עוד מהר"ח פלאגי זצ"ל בספרו "תורה וחיים", מ"ע ס' אות ריז). גם האדמו"ר מסאדיגורא זכותו יגן עלינו אמן, מביא שהציון להצדיק הוא בשביל הגוף והנפש, והספר של הצדיק הוא לנשמת הצדיק.

ז, דָּבָר אַחֵר, כִּי אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחֻקְמָה בְּשִׁאֵל. בְּגִיהֶנָם, אֵית בִּיה מְדוּרִין עַל מְדוּרִין. מְדוּרָא תַתָּאָה שְׂאוּל. מְדוּרָא תַתָּאָה מְנִיָּה, אָבְדוֹן. וְדָא סְמִיךְ לְדָא. מֵאן דְּנַחֲתִית לְשִׂאוּל, וְדוֹגוֹן לִיה וּמַתְפָּן וְצַפְצַף וְעוֹלָה. הַדָּא הוּא דְכַתִּיב, (שְׂמוּאֵל א ב) מוֹרִיד שְׂאוּל וְנַעַל. וּמֵאן דְּנַחֲתִית לְאָבְדוֹן, תּוּ לֵא סְלִיק לְעֵלְמִין.

מֵאן דְּאֵית בִּיה עוֹבְדָא טְבָא, אוּ דְאֵיהוּ (ס"א א טבא איהו) מְאִירי דְחוּשְׁבָנָא, הָא אוּקְמוּהוּ דְבָקֵל לִלְיָא וְלִלְיָא עַד לֵא וְשִׁכְבּ, וְעַד לֵא נְאִים, בְּעֵי בַר נֶשׁ לְמַעַבְד חֻשְׁבָנָא מְעוּבְדוּי דְעַבְד פֶּל הוּא יוֹמָא, וְיַתוּב מְנִיָּהוּ, וְיַבְעֵי עֲלֵיהוּ רַחֲמֵי. מֵאִי טַעֲמָא בְּהֵיאָה שְׁעָתָא. בְּגִין דְּהֵיאָה שְׁעָתָא אֵילְנָא דְמוֹתָא שְׂאֵרִי בְעֵלְמָא, וְכֵל בְּנֵי עֲלָמָא טַעֲמִין טַעֲמָא דְמוֹתָא, וְבְעֵי בְּהֵיאָה שְׁעָתָא לְמַעַבְד חֻשְׁבָנָא מְעוּבְדוּי, וְיִוְדֵי עֲלֵיהוּ, בְּגִין דְּאֵיהִי שְׁעָתָא דְמוֹתָא, וְאֵלִין אַקְרִוּן מְאִירֵי דְחוּשְׁבָנָא.

וְכֵן מֵאן דְּאֵשְׁתַּדַּל בְּדַעַת וּבְחֻקְמָה לְמַנְדַּע לְמֵאִירֵיהּ, פֶּד עֲבָרוֹן לִיה לְאַסְתַּכָּאָה וְלְאַסְתַּפְלָא בְּאֵינוֹן חֵיבִין דְּאֵתְקִירִדוּ בְּגִיהֶנָם, וּבְדַרְגָּא דְשְׂאוּל, וְכִלְהוּ צְנוּחִין מֵאֵינוֹן דְרָגִין, הוּא לֵא יִשְׁתַּאֲר תַּפְּן, וְלֵא יִשְׁתַּכַּח בִּינִיָּהוּ, וְעַל דָּא אֵין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחֻקְמָה בְּשִׂאוּל, וְלֵא יִשְׁתַּכַּח אֵלָא לְעִילָא לְעִילָא, בְּאַתָּה דְכַמְה נְהוּרִין וּבּוֹצִינִין, וְכַמְה כְּסוּפִין שְׂאֵרִין בִּיה, וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֵתִי (בִּיה) (ס"א וְתֵאִיב לִיה) לְאַשְׁתַּעֲשַׂע עִם שְׂאֵר צִדִיקֵיָא דֵי בְּגֵן עֲדָן. זַכָּאָה חוֹלְקִיהוֹן דְּצִדִיקֵיָא בְּהֵיאָה עֲלָמָא, וּבְעֵלְמָא דְאֵתִי, עֲלֵיהוּ כְּתִיב (תְּהִלִּים קמ) אֵךְ צִדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ וְיִשְׁבּוּ יִשְׂרָאֵל אֵת פְּנִיךָ, עכ"ל.

שְׁעִלְיוּ יַבְנֵה הַבַּיִת לְע"ל, וְאוֹתָהּ הַקְּדוּשָׁה הַשׁוֹרָה עֲלֵיו נִקְי הַבְּלֵא דְגִרְמִין.

ובספר תורה וחיים והרי"ח הטוב ז"ע (מערכת חת), כתב: אם אומרים חידושים של תלמיד חכם שכבר בעולם העליון, הרי הוא בא מעולם העליון לאותו מקום כמבואר בזוהר הקדוש (חלק ג' פרשת פנחס דף ר"כ ע"א), וז"ל: שמעו חד קלא דהוה אמו, פנון אתר פנון אתר לרבי פנחס בן יאיר, דאיהו גבייכו, דתנינן דכל אתר דצדיקא אתחדש ביה מלי דאורייתא, כד איהו בההוא עלמא, פקיד לההוא אתר ואתי ליה לגביה, וכל שכן כד שראן בגווייה צדיקיא אחרנין, לחדתא בההוא אתר דאמרין מלי דאורייתא, כגונא דא דהוה אתי רבי פנחס בן יאיר למפקד לאתריה, ואשכח אלין צדיקיא מחדתין מלין דאורייתא, ואתחדש כמלקדמין ההוא מלה דרבי פנחס בן יאיר קמיה.

תרגום הזוהר: שמעו קול אחד שהיה אומר פנו מקום פנו מקום לרבי פנחס בן יאיר, שהוא בא אצלינו, שלמדנו, דבכל מקום שהצדיק חידש בו דברי תורה, כאשר הוא בעולם ההוא [העליון] פוקד לאותו מקום [בעולם הזה] ובא אליו, וכל שכן ששורין בו צדיקים אחרים לקדש אותו מקום, ולומדים שם תורה, כעין זה הנה בא רבי פנחס בן יאיר לפקוד מקומו, ומצא אלו הצדיקים מחדשין דברי תורה ונתחדש אותו דבר תורה שאמרו מלפנים, רבי פנחס בן יאיר, עתה מתחדש לפניו כאן.

על ידי הפצת ספריו זוכה לישב במחיצתו בעולם הבא: המדפיס ספרים מממונו להוציא לאור תורה זוכה ויושב במחיצת התלמידי חכמים מחברי הספרים, שהרי על ידו יצא החיבור לעולם, ותרבה הדעת בכל עת, ואילו היה גנוז למקצועות המשכן בירכתים, לא היו לומדים בו. - ב. והנה אמרו חז"ל במסכת יבמות (דף צ"ז ע"ב) שפתותיו דובבות וכו' כדאיתא שם, ולפי זה הגורם שיהיה החכם חי אחרי מותו, גם הוא זוכה ויושב במחיצתו, שהרי הוא גרם להחיותו, ואין ספק כשהוא בא לעולם הבא, החכם בעצמו עם סיעת מורחמוהי יוצאין לקראתו לקבל פניו.

"על פן יאמרו המושלים באו חשבון תבנה ותפונן עיר סיחון, פי אש יצאה מחשבון להבה מקרית סיחון אכלה ער מואב בעלי במות ארנן" (במדבר כ"א - כ"ז-כ"ח), ובגמרא בבא בתרא (דף ע"ח ע"ב): א"ר שמואל בר נחמן א"ר יוחנן מאי דכתיב על פן יאמרו המושלים וגו', המושלים אלו המושלים ביצרים, בואו חשבון, בואו ונחשב חשבוננו של עולם הפסד מצוה כנגד שכרה וישכר עברה כנגד הפסדה, תבנה ותפונן, אם אתה עושה פן תבנה בעולם הזה ותפונן לעולם הבא, עכ"ל. וכל מי שעיניו בראשו ועדין בר דעה, ירוץ ויחטף ויאחז באילן החיים האמתיים.

בזוה"ק כתוב שכל יהודי חייב לחדש חידושים בשבת קודש, והקב"ה שואל לנשמה מה חידשה, ואם לא חידש נמצאת בבושה גדולה, ועתה על ידי הלימוד הנפלא בזוהר הקדוש ששעה שווה שנה כדברי ה"כסא מלך" ובשבת עולה לערך אלף שנה כדברי ה"בן איש חי" זי"ע, ובשמחה למיליון שנה כדברי ה"אורחות צדיקים", וביסורים כפול מאה כדאיתא ב"אבות דרבי נתן" (פרק ג' משנה ו'), רבי ישמעאל ברבי יוסי אומר... לפי שטוב לו לאדם דבר אחד בצער ממאה בריווחו¹⁰, וגם צער כבישת היצר נחשב ליסורים, ובפרט אלו חברי הכולל שלומדים כל הלילה, ואיתא בילקוט שמעוני (קהלת פרק ב - רמז תתקסח): אמר רבי חנינא בר פפא תורה שלמדתי באף נתקימה לי.

בואו וראו היוצא מחשבון זה: שעה אחת בשבת קודש שווה מאה מיליון שנה תורה, ועוד נחשב כמו שמחדשים חידושים בתורה, וזהו בוודאי חידושים אמיתיים ותורה לשמה, ובכך כל אחד ימצא תיקון ונחת לנשמתו.

אמרו חז"ל (אבות פרק ה' י"ח), כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, חטא מלשון חטא ועבירה, וגם מלשון חיסרון כמו: "וְהִיטִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חֲטָאִים" (מלכים א' פרק א' פסוק כא). פירושו: חסרים.

המעלות וההשגות בסייעתא דשמיא.
ט. כתב החפץ חיים בספר צפית לישועה (פרק א): וידוע דאיתא באבות דרבי נתן דפעם אחת בצער שקול ממאה פעמים שלא בצער, ועבודת השם יתברך כעת היא טהורה ונקיה שאין בה מטרה לכבוד או שאר פניות, כי אדרבא נתקיים בנו בעוה"ר וסר מרע משתולל על הבריות, (פרש"י בסנהדרין צ"ג ע"א ע"ב כל העולם אומרין עליו שוטה הוא, היינו משתולל לשון שטות), ויראי ה' ימאסו אצל כמה סוגי אנשים. ויש אנשים אשר בשביל לעשות את בניהם יהודים כשרים כדת התורה, מקבלים עליהם לחיות חיי עוני ודוחק כל ימיהם, ומשאירת עמלם יפרישו שכר למלמדים ומורים שיחזקו בניהם בתורת ה'. ואינם מהגרים ממקומם למרות עוניים ודוחקם למקומות הרחוקים שהפרנסה מצויה יותר, בשביל חינוך בניהם לתורה ויראה, בודאי נוכל לומר דנחשב זה תשובה לה' בכל לב ונפש.

ח. סיפור מסוחר יהודי מוכר בירושלים עיה"ק: כשנודע לו דברי הבן איש חי והכסא מלך, ניצל את זמנו ולמד שש שעות בשבת אחת. וסיפר לי על כך. אמרתי לו שכשלומדים בשמחה, זה שווה מליון שנה, ענה לי, לו ידעתי הייתי לומד 13 שעות זוהר בשבת.

בואו וראו מוחו של סוחר שעושה חשבונות על כסף וזהב, כששומע חשבונות כאלו שיכול להגיע לעשירות גדולה כזה, ומקיים בעצמו את הפסוק "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף". ועל זה אפשר להמליץ דברי חז"ל הקדושים במסכת אבות (פרק ד' משנה א'): בן זומא אומר... איזהו עשיר השמח בקלקו, שפגמור (תהלים קכח), יגיע כפיך פי תאכל אשך ויטוב לך. אשךיך, בעולם הזה. וטוב לך, לעולם הבא.

ואנו מתפללים בכל יום: "נתן חלקנו בתורתך", ומיהו העשיר האמיתי זה שמח בחלקו ללימוד התורה וזוהר מכפיל את תורתו באלף, וידוע דברי האר"י החי שעיקר עבודת ה' צריך להיות בשמחה, ועל ידה זוכים לכל

ובמה נתקן את העבירה? במה נשלים את החיסרון? כתוב בפסוק (ירמיה פרק י"ג ז"י) **"בְּמִסְתָּרִים תִּבְּכֶה וְנִפְשֵׁי מִפְּנֵי גְוָה וְדָמְעַתְּ תִּדְמַע וְתִרְדַּע עֵינֶי דִּמְעָה פִּי נִשְׁבֶּה עֶדְרָה הִי".** ודרשו חז"ל (חגיגה דף ה' ע"ב): אמר רב שמואל בר אינאי משמיה דרב, מקום יש לו להקדוש ברוך הוא ומסתרים שמו, מאי מפני גוה, אמר רב שמואל בר יצחק, מפני גאוותן של ישראל שניטלה מהם ונתנה לעובדי כוכבים, רב שמואל בר נחמני אמר, מפני גאוותה של מלכות שמים, עכ"ל. וכתוב בזוהר הקדוש (חלק ב דף מ"ו ע"א, ובאדרא) כל הלומד אחר חצות לילה¹ הקדוש ברוך הוא משקיט את המלאכים וכולם מקשיבים לקולו², וזה לשון הזוהר הקדוש: אבל

ידי כוחות הטומאה, כל עיסוק בתורה שבכתב נותן כוח לכוחות הטומאה, על כן אסרו יודעי הסוד עיסוק בתורה שבכתב - הכוונה לכל התנ"ך, ואילו תורה שבעל פה היא חרב המקצצת בכוחות הטומאה, בה אפשר לעסוק אבל בחבורה, בבית מדרש, בבית כנסת. הקב"ה אמר "אני לא שניתני", המשנתה הוא האדם, בדורות הקודמים ידעו מעלת לימוד הלילה כמו שאמרנו, "אין חדש תחת השמש", וכשאין שמש ויש ירח איז יש חדש, כל חידושי התורה נקנים בלילה, חוט של חסד מלווה את העוסק בתורה בלילה אחרי חצות, אדם העוסק בתורה בלילה נקרא קדוש, וצדיק וכן לקב"ה, והקב"ה שומע לקולו וכל בקשותיו מתמלאות וברכותיו מתקיימות, והוא עבד השם ועבד לשכינה ובבוא משיח צדקנו, יעמדו כל עם ישראל לפניו ולפתע יקרא במשיח בשמות יחידים סגולה שלמדו ועסקו בתורה בלילה ולפני כל ישראל יגיד לכל אחד, אתה!!! בזכותך אני כאן, בזמן הזה, שהם שקרבו את הגעתו.

כל אחד יכול, שעה, שעתיים, או לכל הפחות חצי שעה בלילה אחר חצות ללמוד תורה ולעסוק בפדיון השכינה והמשיח משביים ומצערם ובכך תקרב את הגאולה!!

קימה אחר חצות לילה, זולת היותו מכלל אבלי ציון וירושלים שנאמר עליהם (ישעיה פרק ס"ו) שישו אתה משובש כל המתאבלים עליה, כי גם הקדוש ברוך הוא באותה שעה מתאבל ושואג כארי. גם בעסקו אז בתורה אמרו רבותינו ז"ל (שה"ש רבה ה' ז') אין רנה של תורה אלא בלילה, ואמרו רבותינו ז"ל (ע"ז דף ג' ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד מושך עליו ביום, ואמרו רבותינו ז"ל (תמיד דף ל"ב ע"ב) כל העוסק בתורה בלילה שכינה כנגדו וכתב (איכה ב' י"ט) קומי רוני בלילה, ולא זכה דוד המלך ע"ה להיות חי וקרא בעולם הזה ובעולם הבא אלא על זה הדבר כמו שכתוב (תהלים קי"ט י"ט) חצות לילה אקום להודות לך. ובכל ספר הזוהר נתבאר שבחי המצוה הזו לאין קץ, גם משרה רוח הקדוש על האדם כנוצר שם בפרשת שמות (י"ח ע"ב): (שערי קדושה חלק ב' שער ז).

יא. וכתב השל"ה הקדוש (מסכת חולין - פרק דרך חיים תוכחת מוסר כ"א): וכשקול רנה של תורה עולה מלמטה, מחריש

י. בזוהר (חלק ג דף נב ע"ב - פרשת מצורע):
הקב"ה נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, ואז כרוז יוצא וקורא

בשעתא דרמש ליליא, ותרעין סתימין, אתער נוקבא דתהומא רבא, וכמה חבילי טריקין משתכחי בעלמא, כדין אפיל קודשא בריך הוא שינתא על כל בני עלמא, ואפילו על כל די בהון אתערותא דחיי, ואינון שאטון בעלמא, ומודיעין להו לבני נשא מלין, מנהון כדיבין ומנהון קשוט, ובני נשא אתקטרו בשיתנא. כד אתער רוחא דצפון ואתפליג ליליא, שלהובא נפקא ובטש תחות גדפוי דתרנגולא, וקרי, וקודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשע עם צדיקיא, וכדין כרוזא נפיק וקרי, וכל בני עלמא מתערי בערסייהו, אינון די בהון אתערותא דחיי, קיימין לפולחנא דמאריהון ועסקי באורייתא ובשבחא דקודשא בריך הוא, עד דאתי צפרא.

תרגום: בשעה שיורד הלילה, והשערים (של הקדושה) נסגרים, (זו הסיבה שאסור לעסוק במקרא עד חצות) מתעוררת הנקבה של התהום הגדולה, (תהום - אבות המות, והיא אימם של כל המזיקים) וכמה מחבלים ומזיקים נמצאים בעולם, והקב"ה מפיל שינה על כל בני העולם, ואפילו על כל מי שיש בהם התעוררות חיות (אפילו מי אדם שער בלילה מסתלקים ממנו החיים ונשאר רק כיסתא דחיותא - כ"ס חיים המאפשר לגוף לפעול, וכל פעולותיו ברדת החשיכה הם בכח המזיקים) והם משוטטים בעולם ומודיעים לבני אדם מילים מהם שקר ומהם אמת, ובני אדם נקשרים בשנתם. (זו הסיבה שרוב הפשעים מתבצעים בלילה) כאשר מתעוררת רוח צפון ונחצה הלילה (חצות לילה), אש יוצאת ומכה תחת כנפי התרנגולים והם קוראים, והקב"ה נכנס לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, ואז כרוז יוצא וקורא וכל בני העולם מתעוררים במיטתם, יש בהם שיש להם התעוררות של חיים והם קמים לעבודת בוראם ועוסקים בתורה ובשבח הקב"ה עד שעולה הבוקר.

הסבר: עץ הדעת טוב ורע מחולק ליום שהוא טוב ולילה שהוא רע, בצאת הכוכבים ננעלים השערים של הקדושה ועץ המוות פורס עצמו על העולם, כל הרוחניות הקדושה עולה, כולל זו שנמצאת בכל יהודי, נשארת רק חיות הגוף שנשלט על ידי עץ המוות, על

בפלגות ליליאוי¹ קודשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא, וכדין בעי ליה לבר נש למיקם ולמלעי באורייתא, והא אתמר דקודשא בריך הוא וכל צדיקיא דבגנתא דעדן כלהו צייתין לקליה, הדא הוא דכתיב (שיר השירים פרק ח' י"ג) **"הַיְשָׁבֶת בְּגַנִּים מְקַשֵּׁיבִים לְקוֹלָהּ הַשְּׁמִיעֵנִי"**. והא אוקמוה היושבת בגנים דא כנסת ישראל, דאיהי משבחת ליה לקודשא בריך הוא בשבחא דאורייתא בליליא, זכאה חולקיה² מאן דאשתתף בהדה, לשבחא ליה לקודשא בריך הוא בשבחא דאורייתא.

ובכתבי האר"י מובא (שער הפסוקים - ספר שיר השירים): **"הַיְשָׁבֶת בְּגַנִּים מְקַשֵּׁיבִים לְקוֹלָהּ הַשְּׁמִיעֵנִי"** ראשי תבות: **ח'בירים מ'קשיבים ל'קולך ה'שמיעני**, הוא חמלה, כמו שדרשו בזוהר בפרשת שמות, על פסוק **"והנה נער בוכה ותחמול עליו"** וגו', והבן זה.

מורי ורבותי קהל קדוש! עד מתי תהא שכינתא בגלותא? היאך לא נחוס על אבינו שבשמים? - מלך המשיח מתגולל ביסורים ומתחנן אלינו, הוא רוצה לבוא, השם יתברך רוצה לגאלנו, וכל זה תלוי רק בנו!!!

גופו, והיה שם רגליו בתוך מי הקרח, הוא העדיף את היסורים הללו על פני השינה. עוד סיפרו שבני הקהילה שמו ליבם עד מהרה. לאיש אלוקים זה, כשראה זאת מרן זיע"א החליט לעשות מעשה בכדי לבטל הערכה זאת, כי רצה שכל מעשיו יהיו בהצנע לכת.

יג. וברש"י (שם) **היושבת בגנים** - הקב"ה אומר לכנסת ישראל את הנפוצה בגולה רועה בגנים של אחרים ויושבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. **חברים מקשיבים לקולך** - מלאכי השרת חבריך בני אלקים דוגמתך מקשיבים ובאים לשמוע קולך בבתי כנסיות. **השמיעני** - ואחר כך יקדישו הם שנאמר (איוב ל"ח) **"ברן יחד כוכבי בקר"** אלו ישראל, ואחר כך **"ויירעו כל בני אלקים"**.

יד. "הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה" אפשר לרמוז על העוסק בתורה בלילה מחצות ואילך דאין קץ לשבחו. כמו שהפליא והגדיל בזוהר הקדוש עניין זה עד מאוד ועל עניין זה נקרא דוד חי וקיים. והטעם כמו שכתוב בזוהר הקדוש דבאותה השעה הקב"ה משתעשע עם הצדיקים בגן עדן ובאותה השעה באה השכינה לפני הקב"ה, והמשתתף עם הצדיקים והשכינה בעת ההיא בתורה הוא נקרא מבני היכלה דמטרוניתא.

והעיקר שישים בליבו הקם באותה שעה דלומד כדי לתת עזר וסיוע לשכינה, וקודם לימודו צריך שיצטער על צער השכינה. וזה הכתוב שאמר זאת תורת העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה דהיינו מחצות לילה ואילך הנקרא לילה. וצריך שקודם לימודו אש המזבח תוקד בו דהיינו שיהיה מצטער על גלות השכינה וצערה (פיתוחי חותם לרבינו יעקב אבוחצירא וצוק"ל פרשת צו).

הקב"ה כל צבא מעלה ומקשיב הקול ההוא, וכנסת ישראל וכל צבא המלאכים מקשיבים הקול ההוא, כענין שכתוב (ה'ש"ה ה, יג), היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. וכשהקב"ה מושך חוט של חסד על כנסת ישראל, נוטלים חלקם כל המתחברים עמה בלילה. ולפי שהיה דוד יודע דבר זה, אמר חצות לילה אקום להודות לך וגו' (תהלים קיט, סב), וכתיב (תהלים נו, ט), עורה כבודי וגו', ודרשו רז"ל אני מעיר את השחר ואין השחר מעיר אותי, לפי שלא היה ישן אלא כשינת הסוס, והוא סוד נעלם. וכשעלה עמוד השחר באה הכלה מעוטרת מכמה שירות ותושבחות וכמה מיני תודה, כלולה ממעלה וממטה, ויושבת בחיק דודה. וכשרואה אותה באותה התיקון הטוב, מצוה לכתוב בספר כל בני ביתו העומדים בבית ה' בלילות ומושך עליהם חוט של חסד. ומאותו החוט נכתר אותו צדיק בכתר המלך, ויראים ממנו עליונים ותחתונים, ואין בעלי הדין שולטים עליו, לפי שהוא רשום בסימן המלך וניכר שהוא מבני ביתו, ולפיכך אין דנין אותו. והנוהר בזה מעיד על עצמו שהנשמה הקדושה מאירה בו, ומאהבתו ביצרו מתעורר לעבודתו. ובשביל שהיא שעה רצויה היה מזהיר הנביא ואומר (איכה ב, ט), קומי רוני בלילה לראש אשמורות, וכתבי (ישעיה נ, ט), נפשי איתין בלילה. וצריך לזוהר שלא יפסיק משיתחיל עד שיתפלל עם הנץ החמה, עכ"ל.

יב. מעלת לימוד חצות מבעל הסולם זיע"א: "הצנע לכת עם ה' אלוקיך" - אדמו"ר ברוך שלום סיפר שדרך אביו הקדוש היתה להתעורר בחצות, מדי לילה, וללמוד עד אור הבוקר. ובאם היה נרדם היתה דרכו להעניש את

ומה העצה? משה רבינו אליהו הנביא והרשב"י זיע"א נתנו לנו עצה טובה קלה ומועילה מה לעשות לקירוב הגאולה, וכיצד נזכה שיבוא תיכף ומיד.

העצה הפשוטה היא: שנעשה סיום כל ספר הזוהר בכל יום ויום, וזה קל מאוד, אם יש לנו 26 אברכים יכולים לסיים בכל שבוע על ידי שכל אברך ילמוד שתי שעות ביום שבעה ימים [או שילמדו כל האברכים 3 שעות בחמשה ימים] ובכך יסיימו כל שבוע את כל הזוהר הקדוש בחבורה הקדושה, ובכך מכפילים את זכויותיהם במאות ואלפים¹⁰¹, והשתי שעות אלו ילמדו בחצות הלילה בשעות 2-12 שהן השעות הכי היקרות והחשובות בשמים (כמבואר בזוהר הקדוש בכמה מקומות), וכן כל אחד בכל העולם כולו יוכלו להצטרף ללומדי חצות אלו בכל העולם כולו, ומתקשרים להרשב"י פנים אל פנים, עם הלומדים בציונו הקדוש.

אחים יקרים! כולנו ביחד יכולים להביא אותו, תיכף ומיד בעזרת השם. א. באחדות ואהבת ישראל כמו שאמרו בזוה"ק (זוהר חדש נח דף ל), שבזכות חדא כנישתא יתכנש כל גלותא. ב. עלינו להרבות מיליוני שעות תורה. ג. ולזכות לכל זה, יכולים רק בלימוד זוהר הקדוש. וכל אחד יזכה את חברו וחברך חבא אית ליה, ושכרו גדול יותר ממה שאמרו חז"ל "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית".

כמו שכתוב בזוהר (פרשת תרומה דף קכ"ח ע"א): **מִסְפָּנָא זְכִי לְכִנֵּי נִשְׂא בְּכֶמָה טְבָאן, בְּכֶמָה גְּנִיזִין עֲלָיִן, וְלָאוּ אִיהוּ כִמְאֵן דְּזִפְי בְּחִיבֵיבָא. מַה בֵּין הָאֵי לְהָאֵי. אֶלָּא מָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּתַר מִסְפָּנָא, אִיהוּ אֲשֵׁלִים חִיין לְנַפְשֵׁיהּ, וְגָרִים לִיהּ לְאִתְקִימָא, וְזָכִי בְּגִינֵיהּ, לְכֶמָה טְבָאן לְהוּא עֲלָמָא.**

זוהר לשון ארמית:

הָעֵנִי מְזַכֵּה אֶת בְּנֵי הָאָדָם בְּכֶמָה טוֹבוֹת, בְּכֶמָה גְּנִיזִים עֲלִינִים, וְלֹא כְּמִי שְׂמַזְכֵּה אֶת הַרְשָׁעִים. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֶלָּא מִי שְׂמַזְכֵּה אֶת הָעֵנִי, הוּא מְשַׁלֵּם חַיִּים לְנַפְשׁוֹ וְגוֹרֵם לוֹ לְהִתְקַיֵּם, וְזוֹכֵה בְּגִלְלוֹ לְכֶמָה טוֹבוֹת לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם.

זוהר לשון הקודש:

שכל אחד ואחד מישראל נעשה ערב בעדו ובעד חברו ובעד כל הערבות של ששים רבוא שעליו, אם כן כל שכן במדה טובה כשאדם זוכה בזכות אלו עשרה זוכה ככל עשרה זכותים אשר לחברו, ואז עולה זכות כל אחד ואחד לזכות מאה, וזה רמזו רז"ל "מה ה' אלקיך שואל מעמך" שדרשו אל תקרי מה אלא מאה, כי ה' אלקיך נאמר על השעה שישראל מקבלים עליהם עול מלכותו, ומקדשים ומברכים שמו בעולם, ואין אומרים דבר שבקדושה בפחות מעשרה, אז יעשה החשבון של כל אחד לחשבון מאה, ואמר הקרא מאה זכותים יש לך בשעה שה' אלקיך, וזה רמז כי אתה תשלם לאיש כמעשהו, פרוש לפי הפעולה שפעל אם זכה הרבים בזה הפעולה, אז זכות הרבים תלוי בו ועולה זכותו למאות ולאלפים.

טו. בא וראה את דברי הבאר מים חיים בפרשת תצוה (כתב יד דף כ"ד), שכל המזכה את הרבים מוכפל זכותו במאות ואלפים.

וז"ל: גם יאמר על מאמר רז"ל "בתוך כל אחד ואחד" כי אמרו ז"ל המזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו, וענין זכות הרבים תלוי בו הוא על דרך משל, שבאו עשרה אנשים להתפלל יחד, ולקדש שמו בקדוש מצוה, ולברך שמו בברכו הנאמר בעשרה, אז לבד מזה שכל אחד עושה מצותו שבא למקום קדושה לברך שמו יתברך ברבים, ולבד זה גם מזכה את התשעה שעמו ואז זכות הרבים תלוי בו גם כן להיות בו זכות עשרה עושה מצוה.

והנה לפי מאמר חז"ל בסוטה בענין הערבות, האיך

ומאן דאשתדל בְּתַר חַיִּיבֵיבָא, אִיהוּ אֲשֵׁלִים יְתִיר. עֲבִיד לְסַטְרָא אַחְרָא דְאֵלֵהִים אַחֲרִים דְּאִתְפְּיָא, וְלֹא שְׁלֵטָא, וְאֶעְבֵּר לִיה מִשְׁלֵטְנוּתִיהָ. עֲבִיד דְּאִסְתַּלַּק קֳדָשָׁא בְּרִיף הוּא עַל פְּרִסֵי יְקָרִיָּה. עֲבִיד לְהֵהוּא חַיִּיבָא, נִפְשָׁא אַחְרָא. וְכַאֲהוּ חוֹלְקִיָּה.

זוהר לשון
ארמית:

ומי שְׁמִשְׁתַּדֵּל אַחַר הָרְשָׁע, הוּא מִשְׁלִים יוֹתֵר. עוֹשֶׂה לְצַד הָאֲחֵר שֶׁל אֱלֹהִים אַחֲרִים שְׂיִתְכּוּפֵף וְלֹא יִשְׁלֹט, וּמַעְבִּיר אוֹתוֹ מִשְׁלֵטוֹנוֹ. עוֹשֶׂה שְׁמִתְעֵלָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּף הוּא עַל כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ. עוֹשֶׂה לְאוֹתוֹ הָרְשָׁע נֶפֶשׁ אַחֲרָת. אֲשֶׁרִי חֵלְקוֹ.

זוהר לשון
הקודש:

איו לאדם להפטר מעסק חכמת הקבלה בשום אופן והוא עקר תורת ישראל

ובספר "מעין גנים" (פ"א) לְבַעַל "בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר": הַתְּנַהֲגוֹת הָאֲדָם בְּעֵסֶק הַחֻקָּה הָאֲמִיתִית הֵגֵם שֶׁלֹּא הִגִּיעַ עַדִּין לְמַדְרָגָה שְׂיִהְיֶה רְאוּי לְעֲמוּד בְּהִיכַל הַמְּלָךְ, עִם כָּל זֶה לֹא פָּטַר עֲצָמוֹ מִעֵסֶק הַחֻקָּה הָאֲמִיתִית, כִּי הִיא הַצְּלַחַת הַנִּפְשׁוֹטִי, מַה טוֹב וּמַה נָּעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יַחַד הֵלֵא הֵמָּה עֵסֶק הָעֵינִן בְּש"ס וּפּוֹסְקִים, וְעֵסֶק הָעֵינִן בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה חֻקָּה הָאֲמִיתִית חֻקָּה הַקְּבֵלָה... וּבִפְרָט בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֵלֶּה אַחַר הַתְּנַצְּצוֹת אוֹרוֹת שֶׁל עוֹלָם הַתְּקוּן מִשְׁנַת ש"ב וְאֵילָף עַל יְדֵי אוֹר שְׁבַעַת הַיָּמִים מִרְן הָאֲרִיז"ל הַנִּסְתָּרוֹת לָנוּ וּלְבְנֵינוּ כְּמוֹ הַנְּגֻלוֹת, וְאֵינִן לְאָדָם לְהַפְטִיר מִעֵסֶק חֻקָּה הַקְּבֵלָה בְּשׁוּם אִפְּן, וְהוּא עֵקֶר תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ הִגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב חֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל וְכו'. - וְאוֹמֵר אֲנִי הַלּוֹאִי שֶׁלֹּא הִיוּ מְקִילִין גְּדוּלֵי הַדּוֹר בְּלִימוּד הַחֻקָּה הַקְּדוּשָׁה, וְהַלּוֹאִי הִיוּ מְלַמְּדִים דְּרָף לְתַלְמִידִים לְעִסוֹק בְּחֻקָּה הַלְזוֹ, אֲזִי בּוֹדָאִי לֹא הִיָּה שׁוּם הַרְמַת רֵאשׁ לְחֻקָּמוֹת הַחֵיצוֹנִיּוֹת וְהִיוּ כָּל הַחֻקָּמוֹת נִדְחִים מִפְּנֵיהָ כְּמוֹ שֶׁנִּדְחָה הַחוּשְׁף מִפְּנֵי הָאוֹר; אִף שֶׁבְּעוֹנוֹתֵינוּ גִּרְמוֹ שֶׁגַּם כְּמָה וְכְמָה מִצְדִּיקֵי הַדּוֹר סָגְרוּ אֶת דְּלִתֵי הַחֻקָּה בְּפְנֵי פְרַחֵי הַפְּהוֹנָה, וְאָמְרוּ שֶׁלֹּא יִלְמְדוּ עַד שְׂיִהְיוּ בְּעֵלֵי מַדְרָגָה וְרוּחַ הַקְּדוּשָׁה, הִנֵּה עֲבוּר זֶה נִשְׁאָרְנוּ עֲרוּמִים מִן הַחֻקָּה הַקְּדוּשָׁה וְנִתְגַּבֵּר בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים חֲשָׁכוֹת הַחֻקָּמוֹת הַחֵיצוֹנִיּוֹת הַכְּסִיל בַּחֲשָׁף הוֹלָךְ, וּבְנִימֵנוּ בְּמַהֲרָה יִתְקַיֵּם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיֵּאֶר לָנוּ. אֲפִי"ךְ.

וכתב בְּ"שַׁעַר יִשְׁשַׁכָּר" (מֵאֲמָר גַּל עֵינֵי אוֹת י"ח): אֲשֶׁרִי הָעַם לוֹמְדֵךְ וְאֲשֶׁרִי הָעוֹמְדִים עַל סוֹדְךָ, לְכַאוֹרָה קִשָּׁה דְכֵינִן שֶׁהֵמָּה לוֹמְדֵי"ךְ לוֹמְדֵי זוֹהַר הַקְּדוּשָׁה וְכו', אִיף קְרֵאוּם בְּלִשׁוֹן 'עַם' שֶׁהוּא מַדְרָגָה פְּחוּתָה פְּנוּדַע כו', אִף מִזֶּה הוּא נִרְאֶה שֶׁגַּם אִישׁ פְּשוֹט שֶׁלֹּא קָדַשׁ עֲצָמוֹ כָּל כֶּף בְּמַעֲלוֹת הָרְאוּיִים לְלִמּוּד, מִכָּל מְקוֹם יִקְרַב אֶל הַחֻקָּה הַהִיא בְּפָרֵט בְּסוּף יוֹמֵיָא אֵלֵינוּ שְׁבֻזָּה תִּלְיָא הַתְּקַרְבוֹת הַגְּאוּלָּה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

טז. חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזוהר ובכתבי מרן ללמוד בקדושה ובשמחה ובנועם ובינאה ואהבה כל אחד לפי השגתו וקדושתו וכל ישראל קדושים ר"י יצחק אזי"ק וחיאל ספרין מקומרינה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ"ז. אינו דומה חיות ותענוג ללמוד הנגלה בלמוד הזוהר והתקונים. ואמר על עצמו הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ, שהוא אין לו חיות ותענוג אפילו בלמוד הגמרא כמו מן הזוהר ותקונים (מדרש פנחס, ע"ב, אות ג').

טז. חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזוהר ובכתבי מרן ללמוד בקדושה ובשמחה ובנועם ובינאה ואהבה כל אחד לפי השגתו וקדושתו וכל ישראל קדושים ר"י יצחק אזי"ק וחיאל ספרין מקומרינה, נוצר חסד, פרק ד' משנה כ"ז. אינו דומה חיות ותענוג ללמוד הנגלה בלמוד הזוהר והתקונים. ואמר על עצמו הרב הקדוש רבי פנחס מקוריץ, שהוא אין לו חיות ותענוג אפילו בלמוד הגמרא כמו מן הזוהר ותקונים (מדרש פנחס, ע"ב, אות ג').

וּלְגַדֵּל חביבותיה נסים בדברי ה"פף החיים" (סימן כ"ה ס"ק ע"ה) **אֲשֶׁר פָּתַח בְּשֵׁם** הרב "משאת בנימין" וצ"ל (סימן ס"ב דף ז"ן עמוד א'), וזה לשונו: הדרך השני לילך אחר רוב בנין ומינו, הרי לפניך ספר הזוהר שהוא שקול יותר מכל המחברים שאחר חתימת התלמוד, ואם יהיו כל המחברים בפף מאזנים אחד וספר הזוהר לבדו יעלה בפף שניה, מכריע הוא את כולם, והרי עדיף מרב בנין, וכמו שפנתב הבית יוסף זי"ע דאזלינן בתר הזוהר נגד שאר המחברים, עפ"ל.

"רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי" = 915 - בגימטריא: **"ישמרך השם"**, וכן בגימטריא **"מלחמת אדום ופרס"** [על ידי לימוד הזוהר הקדוש ישמרנו השם תמיד ובפרט ממלחמת גוג ומגוג - אדום ופרס].

"בזכותך הגעתי! לך יש חלק בגאלת העם!"

הַתְּבַטָּא פעם צדיק ואמר: בבוא מלך המשיח, עם ישראל נקבצו ובאו לך, ופליטת העם ששים ושמיחים, בעת הזאת יתבונן מלך המשיח בעיניו הטהורות יבחן כל אחד ואחד לפי מעשיו, לפתע ירים ידו ויראה באצבעו, כולם ירימו עיניהם בפליאה וביטוי במחנה, אז ישמיע מלך המשיח את קולו ויאמר, בהפנותו אצבע על יהודי מסויים: **"בזכותך הגעתי! לך יש חלק בגאלת העם!"**. כף יראה על כל יהודי ויהודי שפעל למען ביאתו. - הלואי שנזכה להיות מן הזוכים המאשרים, שהמשיח בכבודו ובעצמו יעיד עלינו - **"בזכותך הגעתי"**. על כן, יהודים יקרים, תנו לימוד לשם שמים, הקריבו מדקותיכם למען השכינה הקדושה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, לגרם לפדות נפשנו, ונלך פולנו כאחד יחד לקבל את אור פני מלך המשיח במהרה בימינו אמן. וכלנו כאחד נזכה שיקויים בנו נבואת הרשב"י **"זכאה דרא דהאי אתגליא ביה ובסגולתו ויקראתם דרור"** ותחזנה עינינו, בן דוד משיחנו מלך ביופיו יבוא ויגאלנו, ב"עז" והדר אלקינו, ובשכר זאת א-ל חי חלקינו, ונחה עליו רוח ה' צורנו מגינינו, יגלה כבוד מלכותך עלינו, ואז ישמח לבנו, ותגל נפשנו, בישועת מלפינו, אמן כן יהיה רצון.

מפתחות לתולדות הרשב"י ורבי אלעזר

משה רבינו ורשב"י נקראו "סיני".....	יג
משה רבינו ורשב"י ידעו סודות ההשגחה.....	יג
משה רבינו ורשב"י שקולים כנגד כל העולם.....	יג
רשב"י עלה למרום בעגן כמו משה רבינו.....	יג
משה רבינו ורשב"י מנעו פורעניות מן העולם.....	יג
משה רבינו ורשב"י ידעו ע' פנים לתורה.....	יג
למשה ולרשב"י נמסר הכח לברך את ישראל.....	יג
רשב"י היה ניצוץ משה רבינו.....	יג
קבורת משה רבינו ורשב"י לא על ידי ילוד אשה.....	יג
פטירת משה רבינו ורשב"י נודעה ע"י בת קול.....	יג
הסתלקות וקבורת רשב"י וגילוי רזין לפני הסתלקותו.....	יג
"המשפט שלי הקב"ה בעצמו ישפוט".....	יג
רשב"י נעלם ממטתו ושוב נמצא שם.....	יג
רשב"י מסביר לתלמידיו מה ארע.....	יג
רשב"י בירר מקום עבור בנו ר"א בגן עדן.....	יג
רשב"י חזר על לימודו לפני תלמידיו ביומו האחרון.....	יג
רשב"י מבקש שיקראו לרבי יצחק למען יסדר החידושים.....	יג
שעומד לגלות להם.....	יג
רשב"י בחר את התלמידים שישארו; רבי יצחק מגיע.....	יג
ורשב"י שמח בו.....	יג
"חפץ אני לגלות לכם היסודות של חכמת הקבלה".....	יג
רשב"י דורש ומגלה את היסודות של חכמת הקבלה.....	יג
העמוקה.....	יג
רשב"י משתתק בתיבת 'חיים'; הרגע האחרון בא.....	יג
המנונה הטהורה ככתב, התלמידים פורצים בבכי.....	יג
הכבוד האחרון לרשב"י.....	יג
הלוית הרשב"י, המטה פורחת עד לפני המערה שבכפר.....	יג
מירון.....	יג
ל"ג בעומר - הלילא דרשב"י.....	יג
כנסת ישראל חולקת כבוד לרשב"י ביום ל"ג בעומר.....	יג
הדר בא"י יעלה בל"ג לעומר למירון וישמח שם.....	יג
כל הפמליא של מעלה ונשמות הצדיקים הם במירון בל"ג.....	יג
לעומר.....	יג
רשב"י המשיך תקונים שתמיד מי שירצה לשוב יוכל... כו.....	יג
שמחת הלילא דרשב"י בשביל ההשארה הקדושה.....	יג
שהשאייר לנו הזוהר הקדוש לדורי דורות.....	יג
טעם שנוהגין ללכת בנרות בל"ג בעומר.....	יג
רשב"י מברך ללך הבאים למירון.....	יג
הגעגועים של החבראי קדישא לרבי שמעון בן יוחאי... כו.....	יג
העלייה למירון מימי המשנה עד ימינו.....	יג
השתטחות התנאים על קבר רשב"י במירון.....	יג
מעשה בתלמיד ששכח תלמודו.....	יג
אליהו הנביא לומד תורה עם תנאים במערת הרשב"י... כה.....	יג
הב"י הרמ"ק ורש"ק המשיכו את העלייה למירון.....	יג
שם ישבנו גם בכינוי.....	יג
האור החיים הקדוש עולה למירון.....	יג
הסתלקות וקבורת רבי אלעזר בן רשב"י.....	יג
רבי אלעזר נחלש.....	יג
"שמחתי על שזכיתי שצדיק גדול עם גוף קדוש כזה הוא.....	יג
בעל"ל.....	יג
צוואת רבי אלעזר לאשתו.....	יג
פטירת רבי אלעזר, וקיום צוואתו ע"י אשתו.....	יג
תולעת נשכה באזנו של רבי אלעזר.....	יג
הסוד מתגלה.....	יג
התלמידים מבינים שיש לקבור את ר"א בסמוך לאביו. לא.....	יג
הלויה מתעכבת.....	יג
קבורת רבי אלעזר אצל רשב"י אביו בערב יום כפור.....	יג
לא.....	יג
מעלין בקודש ואין מורידין.....	יג
רבי שמעון בן יוחאי ראש ה"חברייא קדישא".....	יג
רשב"י היה מן התנאים הגדולים בדור ב' אחר החרבן... יג	יג
חברי ה"חברייא".....	יג
חיי הרשב"י.....	יג
מקום לידתו ופטירתו של רשב"י.....	יג
רשב"י תלמידו של רבי עקיבא.....	יג
היה תלמיד מובהק לרבי עקיבא.....	יג
דבקתו ברבו.....	יג
הסתיר את גדלותו.....	יג
"אני ובוראך מכירין כוחד".....	יג
היה מה' תלמידו רע"ק שהחזיקו את התורה.....	יג
כבוד רבו.....	יג
תורת הרשב"י.....	יג
סתם רבי שמעון.....	יג
הרביץ תורה בצידון.....	יג
חיבור ספריו.....	יג
רשב"י ובנו ר"א התחבאו במערה י"ג שנה ולמדו שם.....	יג
תורה ביחד.....	יג
כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורכם.....	יג
הדברים נשמעו למלכות.....	יג
כעסם של הרומאים.....	יג
בריחת רשב"י; בנו ר"א מצטרף אליו לשמשו.....	יג
רבי שמעון ובנו רבי אלעזר מתחבאים במערה; שם נעשו.....	יג
להם נסים.....	יג
הנהגתם, עמלם בתורה, בימי שהותם במערה.....	יג
יציאתם מן המערה פעם ראשונה לאחר י"ב שנה.....	יג
רשב"י ובנו מתקרבים למקום ישוב.....	יג
רואים איש לוכד עופות.....	יג
שמיעת הבת קול.....	יג
כך נגזר מן השמים.....	יג
כל מקום שנתנו בו עיניהם נשרף.....	יג
נגזר עליהם לחזור למערה.....	יג
יציאתם מן המערה בפעם השנייה לאחר י"ב חודש.....	יג
בכל מקום שהיה רבי אלעזר מזיק במבטו, היה רבי שמעון.....	יג
מרפא.....	יג
די לעולם שיתקיים בזכותינו.....	יג
כמה חביבין מצוות על ישראל.....	יג
רבי שמעון הולך לרחוץ בחמי טבריא לצורך רפואתו... יג	יג
'אשריך שראיתי בכך'.....	יג
גדלות הרשב"י בתורה אחרי שובו מן המערה.....	יג
"שמא גרים".....	יג
בחינת "ושמעו הולך בכל המדינות".....	יג
בזה השם "רבי שמעון בן יוחאי" כלול כל מעשיו.....	יג
"אידרא רבא".....	יג
בחירת תלמידים ל"אידרא רבא".....	יג
פטירת שלשת התלמידים.....	יג
אולי נגזר עלינו גזירה?.....	יג
הבת קול מכריזה: "אשריכם על הגילויים בהם זכיתם" יח	יח
רשב"י היה מלומד בנסים.....	יח
רשב"י פוקד עקרות.....	יח
ה"ינוקא" שבוזרה הקדוש נולד מברכת רשב"י לאביו... יט	יח
תחיית הרמיתם בל"ג בעומר בהילולת רשב"י נפיש מתו.....	יח
הרבה נושעו בזכות הנדבות שהתנדבו עבור ציון רשב"י.....	יח
במירון.....	יח
דימוי רבי שמעון בר יוחאי למשה רבינו.....	יח
הקב"ה קרא בשמות משה רבי שמעון בן יוחאי.....	יח
למשה ורשב"י נגלה מן השמים שדורשי נפשם מתו.....	יח
משה רבינו ורשב"י הסתכלו באספקלריא המאירה.....	יח
משה רבינו ורשב"י קבלו תורה מסיני.....	יח

תולדות רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר

רבי שמעון בן יוחאי ראש ה"חברייא קדישא"

רבי שמעון בן יוחאי, ראש ה"חברייא קדישא" שהשתתפו בחיבור ספר הזוהר הקדוש, היה אחד מן התנאים הגדולים בדור השני שאחר חורבן בית שני, בזמן גזירות קשות של מלכות רומי על עם ישראל.

רשבי" היה מן התנאים הגדולים בדור ב' אחר החרבן

שאר חברי ה"חברייא" הם: רבי אלעזר בנו, רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי בר יעקב, רבי יצחק, רבי חזקיה בר רב, רבי חיא, רבי יוסי ורבי יוסא.

חברי ה"חברייא"

חיי הרשב"י

התנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי נולד בארץ ישראל, בארץ הגליל, ונאסף על עמיו זקן ושבע ימים בכפר מירון, לא הרחק מעיר צפת, ביום ל"ג בעומר.

מקום לידתו ופטירתו של רשב"י

רשב"י תלמידו של רבי עקיבא

היה תלמידו המובהק של התנא הגדול רבי עקיבא, שקרא אותו "בני" (מעילה דף ט' עמוד א'). תיכף אחר נשואיו הלך רשב"י ללמוד תורה בבני ברק בשיבת רבי עקיבא, שם ישב ולמד במשך י"ג שנה מבלי לבקר בביתו במשך כל זמן זה (ויקרא רבה פרק כ"א, ח).

היה תלמיד מובהק לרבי עקיבא

דביקותו ברבו הדגול היתה כל כך גדולה, עד שכשנאסר רבי עקיבא ונתפס בבית הסוהר, מסר רשב"י נפשו לחדור לשם לשמוע ממנו תורה. (פסחים דף קי"ב עמוד א').

דבקותו ברבו

בעת שהותו אצל רבו רבי עקיבא הסתיר את גדלותו מעיני כל, עד שאמר עליו רבו "דייך שאני ובוראך מכירין כוחך", כדלהלן.

הסתיר את גדלותו

אמר רבי בא: בראשונה היה כל אחד ואחד ממנה [סומך בסמיכת חכמים] את תלמידיו... ורבי עקיבא את רבי מאיר ואת רבי שמעון. אמר: ישב רבי מאיר תחילה. נתכרמנו פני רבי שמעון [שהיה סובר שאינו חושב אותו לכלום - פני משה]. אמר לו רבי עקיבא: דייך שאני ובוראך מכירין כוחך [כלומר, מכיר אני בך שכחך גדול הוא, ורבי מאיר שהוא יותר זקן ממך אמרתי שישב בתחילה, פני משה]. (ירושלמי סנהדרין פרק א' הלכה ב')

"אני ובוראך מכירין כוחך"

רבי שמעון בן יוחאי היה מחמשת התלמידים של רבי עקיבא שנשארו בחיים אחרי שמתו כ"ד אלף תלמידים של רבי עקיבא, ואותם החמשה תלמידים העמידו והחזיקו את התורה בזמן הקשה ההוא. (יבמות דף ס"ב עמוד ב')

היה מה' תלמידי רע"ק שהחזיקו את התורה

דביקותו כבוד רבו ברבו רבי עקיבא היתה עד כדי כך, שפעם אחת, אחרי פטירת רבו, כשנפלט מפיו אמרה שלא היתה לכבודו של רבי עקיבא, נצטער על זה כל כך, והתענה כל כך תעניות עד שנשחרו שיניו מרוב התעניות.

(נזיר דף נ"ב עמוד ב')

תורת הרשב"י

כל מקום שנזכר בש"ס "רבי שמעון" סתם - הוא רבי שמעון בן יוחאי.

סתם רבי שמעון

(פירוש רש"י שבועות דף ב' עמוד ב')

רבי שמעון בן יוחאי ייסד ישיבה גדולה בעיר צידון, ושם הרביץ תורה להרבה תלמידים.

הרביץ תורה בצידון

מלבד הלכותיו הנזכרות בש"ס, חיבר גם מדרשים באגדה בלול עם הלכה, ונקראים "מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי", "ספרי", ועל כולם היה מקור ספר הזוהר הקדוש, שהוא קובץ מאמרים, רמזים, דרשות וסודות שנתגלה להם ע"י משה רבינו רעיא מהימנא ואליהו הנביא, וכן מה שחידשו הוא ובנו רבי אלעזר ושאר התלמידים, ה"חבריא קדישא". כותב המאמרים העמוקים מפי רבי שמעון בן יוחאי היה רבי אבא, לפי ציווי רשב"י ביום פטירתו (זוהר חלק ג' דף רפ"ז עמוד א'. ועיין הקדמת מוהר"ח ז"ע בספר עץ חיים, בדפוס ירושלים תשמ"ח, דף י"ז ד"ה הלא תראה).

חיבור ספריו

רבי שמעון ובנו רבי אלעזר התחבאו במערה י"ג שנה ולמדו שם תורה ביחד

לאחר שמת רבי עקיבא כשנהרג על ידי המלכות נהגו תלמידיו ושאר חכמי ישראל להתאסף בכרם עיר "יבנה". פעם אחת ישבו שם יחד רבי יהודה בר אלעאי, רבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי, ודברו מעניינים שונים, עד שבא להם לדבר על דבר ממשלת רומי. רבי יהודה בר אלעאי היה משבח, ואמר: "כמה נאים מעשים של אומה זו, תקנו שווקים, תקנו גשרים, תקנו מרחצאות". רבי יוסי שתק. אבל רבי שמעון לא יכל להתאפק, ענה ואמר: "כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורכם, תקנו שווקים להושיב בהם זונות, מרחצאות לעדן בהם עצמם, גשרים לקחת מהם מכס".

כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורכם

בעת שדברו נמצא שם איש אחד, יהודה בן גרים שמו, כי תולדתו מן אב ואם שנתגיירו, והוא לא הבין ולא ידע שנצרך להשמר בדברים כאלה, וסיפר דבריהם למיודעיו, ועל ידי זה נשמעו דבריהם למלכות רומי.

הדברים נשמעו למלכות

מאד חרה אף הרומאים על רבי שמעון בן יוחאי, יען כי דבריו הם בזיון למלכות. עשו משפט על זה, ויצא הפסק: "יהודה בר אלעאי ששיבח יתעלה, יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יהרג".

כעסם של הרומאים

מיד נודע הדבר לרבי שמעון שנחרץ משפטו ליהרג וירא לנפשו, ברח מביתו ויתחבא בחדר נסתר שאצל בית המדרש, גם בנו רבי אלעזר ישב אצלו לשמשו, אשת רבי שמעון הביאה להם בכל יום לחם לאכול ומים לשתות, וכך ישב שם איזה ימים.

בריחת רשב"י: בנו ר"א מצטרף אליו לשמשו

ידיה כאשר נודע לרבי שמעון שהגזרה בתוקפה ושמחפשים אותו, אמר לבנו: "תדע בני, שאני מפחד כל היום, יען כי נשים דעתן קלה עליהן, ויכול להיות כאשר יצערו אותה תודיע איהו אנו נמצאים, לכן עלינו לברוח מכאן". ויברחו משם בלילה ויתחבאו במערה שהיא במקום ציה מן הישוב, ואין איש עובר שם, ונעשה להם נס שצמחו שם עצי חרובין ותאנים, גם נגלה להם מעין של מים טובים, וניזונו מהם.

רבי שמעון ובנו רבי אלעזר מתחבאים במערה; שם נעשו להם נסים

וכאשר הבינו שלא בקרוב יכלו לצאת משם, דאגו שבגדיהם לא יבלו, לכן פשטו בגדיהם וכסו את גופם עד צוארם בחול הנמצא שם. כאשר היו צריכים להתפלל לבשו בגדיהם. אחר התפלה פשטו בגדיהם, כדי שלא יבלו. כל היום היו שניהם עמלים בתורה. שום נפש חיה לא ידע מלבד אליהו הנביא שהיה רגיל לבוא אצלם לגלות להם סתרי תורה.

הנהגתם, עמלים בתורה, בימי שהותם במערה

ככה ישבו שמה י"ב שנה. לאחר י"ב שנה מת קיסר רומי, ושם היה חוק המלכות שכאשר מת הקיסר נתבטלו גזרותיו. אז בא אליהו אל המערה ויבשר להם שהגזרה נתבטלה, ורשאים המה לצאת ולבוא אל ביתם. ויצאו מן המערה.

יציאתם מן המערה פעם ראשונה לאחר י"ב שנה

כאשר הלכו בדרך היו שמחים רק בבתי בראי, אבל לא היו טובי לב בבתי גוואי. בקרבם היתה טמונה תרעומת, מדוע היו נחתכים מן העולם י"ב שנה על לא חמס בכפם. ואחר הליכתם איזו פרסאות ונתקרו למקום ישוב נלאו, וישבו לנוח מעט.

רשב"י ובנו מתקרים למקום ישוב

באותה שעה ראו, אשר לא רחוק ממקומם במקום שיח השדה בא איש אשר מלאכתו היא ללכוד עופות השמים על ידי רשת שמפזר גרגירי תבואה בתוך הרשת, וכאשר נכנס הצפור בתוך הרשת לאכול הגרגירים נשמע קול דפיקת הדלת שנסגרת פתאום, והצפור נלכדה. לפעמים נכנסה הצפור ונלכדה, ולפעמים נכנסה ולא תלכד ויוצאת שלמה.

חזאים איש לוכד עופות

הטו אזנם רבי שמעון ורבי אלעזר, וישמעו, שכאשר נכנסת צפור הנלכדת, נשמע תחלה בת קול מן השמים תיבת "ספקלא", שמשמעותה היא שתספק דלת הרשת ותלכד הצפור. וכאשר נכנסת הצפור ואינה נלכדת, נשמע תחלה בת קול מן השמים תיבת "דימוס", שמשמעותה היא שנפטרת ממיתה.

שמיעת הבת קול

אז אמר רבי שמעון לבנו: "הלא תראה בני, כי גם את הצפור אינה נלכדת בלי גזר דין מן השמים, מכל שכן האדם שאינו נלכד בפח בלי גזרה מן השמים. זאת אומרת שאין לנו לחשוב שנלכדנו במערה רק על פי גזרת קיסר רומי, כי

כך נגזר מן השמים

אם בלתי ספק, שכך נגזר מן השמים, וסבת הדבר גלוי וידוע לפני הקב"ה, ואסור לנו להתרעם ולהרהר אחר מדותיו". ובכן נתישבה דעתם וילכו הלאה.

כאשר התחילו להתקרב יותר אל הישוב, ויעברו לפני שדה ויראו והנה יהודים חורשים בשדה וזורעים תבואה, ויתמהו עליהם ויאמרו בכעס: "מה עושים האנשים המשוגעים הללו?! מניחין עסק התורה, שהיא חיי עולם, ועוסקים בחיי שעה!" ובשביל חרון אפם כל מקום שנתנו עיניהם בכעס מיד נשרף.

כל מקום שנתנו בו עיניהם נשרף

אז יצתה בת קול מן השמים ואמרה להם: "האם להחריב עולמי יצאתם?! חיזור למערכתכם". ובעבור זה היו מוכרחים לחזור ולשוב לאותה המערה, ונשתתהו שם עוד י"ב חודש.

נגזר עליהם לחזור למערה

לאחר שנים עשר חודש נשאו ידיהם לשמים ויאמרו: "אב הרחמן! הלא אף גם רשעים אין נשפטים בגיהנם יותר מן י"ב חודש, אם כן די לנו להיות נידונים כמשפט הרשעים". תפלתם נתקבלה. שוב יצתה בת קול ואמרה: "צאו ממערכתכם". ויצאו שניהם מן המערה ללכת לביתם.

יציאתם מן המערה בפעם השניה לאחר י"ב חודש

כאשר התקרבו פעם שנית אל הישוב, עוד לא נחה דעתו של רבי אלעזר, ולא יכול לסבול התנהגות האנשים מבית ישראל, כיון שבזמן היותו במערה, לא ידע דבר כך לעמל התורה, ולכן כמעט ששכח הצטרפות הגשמי של אנשי עולם הזה. ויבט עליהם בתמהון וברוגז, וגרם בזה הזיקות לאנשים. ובכל מקום שהיה רבי אלעזר מזיק במבטו, היה רבי שמעון אביו מרפא.

בכל מקום שהיה רבי אלעזר מזיק במבטו, היה רבי שמעון מרפא

כאשר ראה רבי שמעון מעשי בנו, התחיל לדבר אל בנו ולרכך את לבבו, והמליץ על ישראל לאמר: "תדע בני! כי די לעולם אני ואתה שיתקיים בזכות שנינו".

די לעולם שיתקיים בזכותינו

עוד נזדמן לפנייהם שראו בערב שבת בין השמשות, איש זקן רץ לביתו, ובידו שתי חבילות הדס. ושאלו אותו: "למה לך אותן שתי חבילות הדס?". אמר להם: "להריח בהן לכבוד שבת". אמרו לו: "ומדוע עשית מהם שתי חבילות, ולא די לך שיהיו חבילה אחת?". אמר להם: "אחת כנגד זכור ואחת כנגד שמור". אמר רבי שמעון לבנו: "ראה כמה חביבין מצוות על ישראל! לכן הנח רוגזך מהם". ומאז והלאה נתישבה דעתו וירך לבו, ולא הזיק יותר לאיש במבטו.

כמה חביבין מצוות על ישראל

רבי פנחס בן יאיר חותן רבי שמעון שמע כי חתנו בא לביתו, הלך אליו לקבל פניו. רבי שמעון היה מלא פצעים מן החול שכסה את גותו י"ג שנים במערה, ועל ידי זה נחלש כל גופו, והלך לטבריא לרחוץ בחמי טבריא לחזק גותו ולהתרפא. ויבא אליו שמה רבי פנחס חותנו.

רבי שמעון הולך לרחוץ בחמי טבריא לצורך רפואתו

כאשר הלך רבי שמעון לרחוץ בחמי טבריא, הלך עמו חותנו ויסוך את גותו, בשמן זית לרפא את פצעיו. ויהי כאשר ראה רבי פנחס את פצעי חתנו,

אשרי' שראיתני בכך

לא יכול להתאפק מבכי, כי נתמלא רחמנות עליו, ויפלו דמעות עיניו על גוף חתנו, וכאשר דמעות עינים מלוחין הן כמי מלח, הרגיש רבי שמעון עקיצת הדמעות במקום הפצעים ויכאב לו. שאל רבי שמעון את חותנו: "למה חותני תבכה ותכוה פצעי גוי מדמעות עיניך?", ויענהו רבי פנחס: בוכה אני על צרתך ומכאובך, ואוי לי שראיתך בכך!", ויאמר אליו רבי שמעון: "לא כן חותני! כי אם אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי תורה כל כך".

הדבר ידוע כי טרם נפרד רבי שמעון אל המערה, כשהיה רבי שמעון מקשה קושיא בלימודם, היה רבי פנחס מתרץ לו שנים עשר תירווצים. ואחר כך כאשר שב מן המערה, כשהיה רבי פנחס מקשה קושיא בלימודם, היה רבי שמעון מתרץ לו עשרים וארבעה תירווצים.

גדלות הרשב"י בתורה אחרי שובו מן המערה

(שבת דף לג ע"ב)

"שמא גרים"

רבי שמעון בן יוחאי "שמא גרים" (ברכות ז'), כי "שמעון" בחינת (אסתר ט, ד) "ושמעו הולך בכל המדינות".

בחינת "ושמעו הולך בכל המדינות"

(ספר לקוטי הלכות סימני בהמה וחיה טהורה הלכה ד')

זה בחינת מעלת זכרון שמות הצדיקים, כי בהשם הקדוש של כל צדיק וצדיק, בו נכלל כל מהות הצדיק, כל צדקתו ותורתו ומעשיו הטובים וכל מעלותיו ומדרגותיו, כי השם הוא נפשו ונשמתו. ועל כן על ידי שמזכירין שם הצדיק, אנו ממשיכין עלינו קדשתו וזכותו, ועל ידי זה נזכה גם אנחנו לקדשה וטהרה ולשוב אליו יתברך. למשל כשאנו מזכירין שם התנא רבי שמעון בן יוחאי, בזה השם כלול כל מעשי זה התנא שהיה שלש עשרה שנים במערה וחבר ספר הזוהר, וכל המעשיות הנזכרים ממנו, כולם כלולים בזה השם הקדוש רבי שמעון בן יוחאי, וכן בשארי שמות הצדיקים.

בזה השם "רבי שמעון בן יוחאי" כלול כל מעשיו, י"ג שנה במערה, חיבור המעשיות הזוהר, וכל המעשיות הנזכרים ממנו

(ספר לקוטי הלכות - הלכות סעודה הלכה ד' אות ו')

"אידרא רבא"

לאחרי צאתו מהמערה, הלך רשב"י לבחור שמונה תלמידים (והם: רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי בר יעקב, רבי יצחק, רבי חזקיה בר רב, רבי חיא, רבי יוסי ורבי ייסא), אשר יחד עמו ועם ר' אלעזר בנו היוו את ה"אידרא רבא".

בחינת תלמידים "לאידרא רבא"

(זוהר חלק ג', אדרא רבא, דף קכ"ז עמוד ב').

לפני שנתפרדה ה"אידרא רבא", נפטרו שלשה תלמידים: רבי יוסי בר יעקב, רבי חזקיה בר רב ורבי ייסא. תלמידים אלו התמלאו באור האלקי, ולכן עברו לעולם הנצח.

פטירת שלשת התלמידים

התלמידים שנשארו בחיים ראו כיצד שלושת חבריהם נישאים בידי מלאכים. ואמר רבי שמעון דבר ונשתככו החברים. צעק ואמר, אולי חס ושלום נגזרה גזירה עלינו להענש, כי נגלה על ידינו מה שלא נגלה מיום שעמד משה על הר סיני.

אולי נגזרה עלינו גזירה?

ברגע זה יצאה בת קול מן השמים ואמרה: "אשרי אתה רבי שמעון ואשרי חלקך וחלק החברים החיים עמך, כי נגלה לכם מה שלא נגלה לכל צבאות מעלה".

(זוהר שם דף קמ"ד עמוד א')

הבת קול מכריזה: "אשריכם על הגילויים בהם זכיתם"

רשב"י היה מלומד בנסים

א. התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי, מאריה דספר הזוהר והתקונים וכו', דנהיר כל עלמא באורייתא (זוהר ח"א דף קנ"ו ע"א), היה בעל נס, וכמו שמצאנו במסכת מעילה (דף י"ז ע"א) שקראוהו "מלומד בנסים".

ב. ובמסכת שבת (דף ל"ג ע"ב): הואיל ואתרחיש נסא.

ג. ובזוהר ח"ב (דף קמ"ט ע"א): בדרא דא זכותא עלאה דרבי שמעון קא עביד לאתחזאה נסין על ידי.

ד. ובזוהר ח"ג (דף ס"ד ע"א) אמר רשב"י: ניקום וניזיל, דקודשא בריך הוא ארחיש לן בנסין.

ה. ושם (דף ר"א ע"ב) אמר: ידענא דקודשא בריך הוא בעי למרחש לן נסא.

ו. ובזוהר חדש (ס"פ תבוא): זכאה נפשא דבר יוחאי דקודשא בריך הוא עביד עמיה נסין.

ז. ובזוהר ח"ב (דף קצ"ח ע"ב): קדישין עליונין דסבלין תבירא דגופא מאתר לאתר על קודשא בריך הוא, דזכאין למעבד להו נסין ופורקנין. ומי לנו גדול מרשב"י שסבל צער מערה ונשבר גופו לקנאת ה' צבאות.

רשב"י פוקד עקרות

מעשה באשה אחת בצידון ששהתה עשר שנים עם בעלה ולא ילדה, אתון גבי רבי שמעון בן יוחאי בעיין למשתבקא דין מדין [הם רצו להפרד זה מזו], אמר להון, חייכון, כשם שנזדוגתם זה לזה במאכל ובמשתה, כך אין אתם מתפרשים אלא מתוך מאכל ומשתה.

הלכו בדרכיו ועשו לעצמן יום טוב ועשו סעודה גדולה, ושכרתו יותר מדי. כיון שנתישבה דעתו עליו אמר לה, בתי, ראי כל חפץ טוב שיש לי בבית טלי אותו ולכי לבית אביך. מה עשתה היא, לאחר שישן רמזה לעבדיה ולשפחותיה ואמרה להם, שאוהו במטה וקחו אותו והוליכוהו לבית אבא.

בחצי הלילה ננער משנתיה, כיון דפג חמריה אמר לה, בתי, היכן אני נתון, אמרה ליה, בבית אבא. אמר לה, מה לי לבית אביך, אמרה ליה, ולא כך אמרת לי בערב "כל חפץ טוב שיש בביתי טלי אותו ולכי לבית אביך", אין חפץ טוב לי בעולם יותר ממך. הלכו להם אצל רבי שמעון בן יוחאי ועמד והתפלל עליהם ונפקדו. ללמדך, מה הקדוש ברוך הוא פוקד עקרות אף צדיקים פוקדים עקרות. (שיר השירים פרשה א' פסוק ד', על הפסוק "נגילה ונשמחה בך")

ה"ינוקא" שבזוהר הקדוש נולד מברכת רשב"י לאביו

אדכרנא יומא חד דהוה אזיל עמי בארחא רב ספרא אבוי [אביו של ה"ינוקא"], ובריכית ליה כד אתפרש מני, דיהא ליה בר אריא באורייתא. (זוהר ח"ב פרשת תרומה דף קס"ט סע"ב).

תחיית המתים בל"ג בעומר בהילולת רשב"י

לא אוכל להתאפק ולעצר מלספר מעשה ה', מעשה נס נפלא כי נורא הוא, אשר בעינינו ראינו והנני עד ראיה לספר בקהל מעשה נס ופלא מה שראיתי בעיני בהיותי במירון על ל"ג לעומר בשנת תרפ"ג, שחל אז ל"ג לעומר ביום הששי, ושכמעט רוב הקהל מאלפי ישראל שהיו שם בל"ג לעומר נשאר אז במירון לשבות שם את יום השבת, וטעמנו אז טעם שמחת שבת עילאית פלאית.

וביום שבת בבוקר אחר תפלת מוסף שהתפללנו אז בבית המדרש על יד ציון קודש הקדשים הרשב"י המנין האחרון קרוב לחצי היום, ויהי נשמע קול רעש גדול, שילד אחד של אחינו הספרדים שאמו נדרה לעשות לו תגלחתו הראשונה כמנהג הידוע, ואבי הבן לא יכל לסע למירון, ואמו לבדה הביאתו למירון, ופתאום הילד אחזתו מחלת החלי-רע רחמנא ליצלן, ושבק חיים לנו.

היה מונח באחד החדרים הקטנים הבנויים למעלה עלי גגות הציונים בחצר הקודש, וציוו הרופאים שהיו שם מטעם הממשלה מצפת ת"ו שצריכין לעשות הסגר, "קאראנטיין", על כל אנשי החצר על איזה ימים. וכשנשמע הפקודה הזאת, רבים מההמון נבהלו והתחיל לברוח מהחצר החוצה אל השדות והרים וגבעות אשר שם, אבל מיד הגיעו צעקות וקולות ובכיות, כי רבים מהיוצאים מחוץ לחצר עזבו את ילדיהם ואנשי ביתם וחפציהם והחצר נסגר ונשמר על ידי השוטרים. ועל כולם עלה ונשמע קול בכיה מהאשה, אם הילד המת, שבנה הראשון והיחידי שהביאה אותו על תגלחתו הראשונה אין, ונהפך לתוגה שמחתה.

ואני בעיני ראיתי את הילד מונח בחדרו על הארץ ירוק ומת, וכולנו נצטערנו מאד מאד על נפש אחת מישראל וצער אמו, ולא יכולנו בשום אופן מרוב צער לעשות קידוש ולסעוד את סעודת שבת קודש בבוקר.

והנה פתאום קמה אם הילד וחגרה מתניה כאשר חיל, ולקחה הילד המת על ידיה וירדה עמו למטה בבית הכנסת שעל יד הציון הקדוש הרשב"י, והניחתו על הרצפה שעל יד הציון הקדוש, ובקול מר צורחת ובבכי צעקה אם הילד: "הוי צדיק צדיק רבי שמעון! הנני אמתך באתי לכאן לכבודך לגלח בני היחידי הראשון אשר נתן לי השם יתברך בזכותך, וקיימתי נדרי אשר נדרתי להביאותיו כאן על ל"ג לעומר, ואתמול הביאותיו חי ועשיתי לו התגלחת בשירים ובזמרה ובתוף ובכנור ומשתנה ושמחה [כמו שנוהגים שם בזה], ועתה איך אסע מכאן בבושה ובכלימה בלי הילד כו', ובאיזה פנים אבוא הביתה". וקולותיה ובכיותיה היה נשמע על כל החצר הקדוש, ולב מי לא נמס כמים לשמוע את קול צעקת האשה המרת לב ותחנוניה וצערי לבה.

ואחר כך קמה ואמרה: "צדיק צדיק, הנני מניחו לפניך כמו שהוא, ואנא ממך שאל תבישני ואל תחזיר פני ריקם ותחזירו לפני חי ובריא כמו שהביאותיו אתמול לפניך, ויתקדש שם שמים ושםך בעולם, וידעו כי יש ה' וצדיקים שופטים בארץ".

ולסגולה סגרו שמה הבית הכנסת על הציון הקדוש ולא נשאר שם רק הילד. וכעבור איזו רגעים הקול נשמע מבית הכנסת צעקת הילד לאמו. והחכם שם פתח לה הפתח, והנה הילד קם על רגליו וצועק: "אמי, תנה לי מעט מים כי צמא אני", ונתנו לו מים, והיא העלתו הגגה למקום חדרה מקדם, ונעשה שם רעש גדול מתחיית הילד המת, וכל הקהל כולם באו לראות הילד החי. וגם הרופאים נתאספו שמה ובדקו את הילד והודו ואמרו שאין זה בדרך הטבע כלל אלא מעשה נסי תחיית המת על ידי התנא רבי שמעון, והתירו תכף ומיד לפתוח שערי החצר, ואמרו שאין צריכין לעשות עוד "קאראנטין", והיה אז קידוש ה' גדול מאד, וכולם שראו את הילד החי ברכו ברכת "מחיה המתים".

ועתה מקרוב הגיע לידי מנחה חדשה, ספר "שער יששכר" (מאמרי חודש אייר, מאמר גל עיני אות י') שכתב, וזה לשונו: "שמעון בן יוחאי" גימטריא "מחיה מתים". (טעמי המנהגים, הלולא דרשב"י עמוד רס"ג)

הרבה עקרות נפקדו וחולים נתרפאו בזכות נדרים ונדבות שהתנדבו עבור ציון רשב"י במירון

א. ביי"ח אייר [ל"ג לעומר] באים מכל הסביבות ומדליקים אבוקות גדולות, מלבד מה שמדליקין עליה נר תמיד כו', שהרבה עקרות נפקדו וחולים נתרפאו בנדר ובנדבה שהתנדבו למקום ההוא.

(אגרת רבינו עובדיה מברטנורא זלה"ה לאחיו בשנת רמ"ט, נדפסה בספר דרכי ציון)

ב. נדרשתי מאחד מאנשי שלומנו יחיה בענין נשגב, היות ששמע מפי אנשי ארץ הקדש ת"ו, שקבלה בידם סגלה לחשוכי בנים רחמנא ליצלן, לנדב ח"י ראטל משקה ביומא דהלולא על ציון התנא האלקי רשב"י זי"ע ועל כל ישראל,

תולדות רבי שמעון בר יוחאי ובנו רבי אלעזר כא

לכן בחרתי בו לעשותו שליח מצוה להזכיר לטובה את הזוג מאיר בן חיה לאה עם זוגתו שרה בת שינדל, שיפקד השם יתברך אותם בזרע של קיימא במהרה, בלי שום מכשול ונזק, וינדב עבורם ח"י ראטל משקה כנהוג. וכאשר יעזר השם יתברך ויפקדם בישועה במהרה, מוכנים המה לשלם נדבת לבכם בשמחה.

(אגרת כ"ק אדמו"ר רבי בן ציון הלברשטאם מבאבוב וצוק"ל, י"ט לעמר תער"ב)

ג. גם ידוע, שהרבה חשוכי בנים (לא עלינו) נדרו נדר שבהולד להם בן יקראו את הבן הנולד בשם שמעון, על שם רבי שמעון בן יוחאי, או שנדרו שיעשו את התגלחת הראשונה של הילד במירון, ונושעו בזכות התנא הקדוש רשב"י.

ד. "אדם ובהמה תושיע הוי"ה", גימטריא בדיוק מספר "רבי שמעון בר יוחאי".

דימוי רבי שמעון בר יוחאי למשה רבינו

א. טרם נולד משה רבינו ע"ה, קראו הקב"ה בשמו "משה" (פדר"א פל"ב, ועיי"ש בהגהות הרד"ל). וכן איתא בזוהר הקדוש (ח"ג דף ס"א ע"ב) על רבי שמעון בן יוחאי: רשב"י מן יומא דברא קוב"ה הוה אזדמן קמי קוב"ה ואשתכח קמיה, וקוב"ה קרי ליה בשמיה.

הקב"ה קרא בשמות משה ורבי שמעון בן יוחאי

ב. למשה רבינו ע"ה נגלה אליו ה' ואמר לו (שמות ד, יט) "לך שוב מצרים כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך". וכמו כן לרשב"י יצאה בת קול ואמרה: "צאו ממערתכם דמית קיסר ובטלי גזירתייה".

למשה ורשב"י נגלה מן השמים שזרשי נפשם מתו

ג. על משה רבינו ע"ה אמרו חז"ל (יבמות דף מ"ט ע"ב), שהסתכל באספקלריא המאירה, וכן אמרו על רשב"י (סנהדרין דף צ"ז ע"ב), דעייל בלא בר והסתכל באספקלריא המאירה.

משה רבינו ורשב"י הסתכלו באספקלריא המאירה

ד. כמו שמשה רבינו ע"ה קבל תורה מסיני, כמו כן איתא גם על רשב"י. מן יומא דאסתלק רבי שמעון מן מערתא כו' רזין עילאין הוו מסתכלן ואתגליין בגין חברייהו כאילו אתייהבו ההוא שעתא בטורא דסיני (זהר ח"א דף רט"ז ע"ב). ראה משה מה שיתקן רשב"י שהיה ניצוץ שלו מזמנא תניינא דסליק משה להר כו', וזה סוד פסוק "עלית למרום שבית שב"י" נוטריקון "שמעון בן יוחאי" שהוא בזמנא תניינא דסליק להר.

משה רבינו ורשב"י קבלו תורה מסיני

ה. למשה רבינו ע"ה קראו "סיני", כמו שכתוב בזוהר (ח"ג דף צ"ח ע"ב, ברע"מ): חדו כולהו תנאין ואמוראין ואמרי מאן קאים קמי סיני. וכן קראו לרשב"י "סיני" בתיקוני זוהר (תיקון כ"ב דף ס"ג ע"ב).

משה רבינו ורשב"י נקראו "סיני"

- ו.** למשה רבינו ע"ה הודיע הקב"ה סוד "צדיק וטוב לו, צדיק ורע לו כו'" (ברכות דף ז' ע"א), וכן לרשב"י הודיעו ממתיתבתא דרקיעא סוד זה (זוהר ח"ג דף קס"ח ע"א).
- ז.** על משה רבינו ע"ה נאמר (מכילתא פרשת בשלח, פ' השירה, פ"ט) שהיה שקול כנגד כל העולם כולו. וכן אמר רבי חייא על רשב"י (בוזוהר ח"א דף קכ"ו ע"א), דשקיל ככל עלמא.
- ח.** רשב"י סליק לעילא ונחית בעמודא דאשא (תיקוני זוהר תיקון ח"י, דף רל"ז ע"ב), כמו משה רבינו ע"ה.
- ט.** על משה רבינו ע"ה איתא שהעביר הפורעניות מלבוא בעולם (ויק"ר פ"א, ג), וכן נאמר עליו (אסת"ר פ"ו, ב) משה עמד בפרץ, דכתיב "ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ", וכן איתא בזוהר (ח"א דף ק"ו ע"א): לא הוה בר נש בעלמא דיגין על דריה כמשה דאיהו רעיא מהימנא. וכן איתא בזוהר על רשב"י שאמר: בחיי לא יתיב עלמא בצערא ולא אתדן בדינא דלעילא (זוהר ח"א דף רכ"ה ע"א).
- י.** משה רבינו מסר לו הקב"ה בסיני שבעין מפתחין דאורייתא, שהם שבעים פנים לתורה (זוהר ח"ב דף פ"ג ע"ב, ובאור החמה שם בשם הרמ"ק), וכן זכה גם כן רשב"י לע' אנפין דאורייתא (תיקוני בתחילתו).
- יא.** על משה רבינו איתא במדרש (דברים רבא ר"פ ברכה): "ישא ברכה מאת ה'", זה משה, א"ר תנחומא, אל תהי קורא בו אלא "ישיא" ברכה לאחרים. וכן אמר רבי אלעזר על אביו רשב"י (זוהר ח"א דף פ"ז ע"ב): ברכאן דאבא איצטריכו הכא.
- יב.** רשב"י היה ניצוץ שלו [של משה רבינו] מזמנא תניינא דסליק משה להר כו', וזה סוד פסוק "עלית למרום שבית שב"י" נוטריקון "שמעון בן יוחאי". (מגלה עמוקות, אופנים, אופן ע')
- יג.** משה רבינו לא נקבר, כידוע, על ידי שום איש, וכן רשב"י גם כן נאמר עליו (בסוף אדרא זוטא), דפוריא הוה סליק באוירא, ואשא הוה להיט קמיה, ונכנסה המטה מאליה למערה במירון.
- יד.** אודות פטירת משה רבינו איתא בספרי (ס"פ ברכה) בת קול יצאה שמת משה. וכן בתרגום יונתן בן עוזיאל (עה"פ ברכה לד, ה): בפטירתו ברת קלא נפלת מן שמיא. וכן פטירת רשב"י נודעה על ידי שיצאה מטתו וסליק באוירא (זוהר ח"ג דף רצ"ו ע"ב).

הסתלקות וקבורת רשב"י וגילוי רזין לפני הסתלקות

כשחלה רבי שמעון בן יוחאי נכנסו לפניו רבי פנחס ורבי חייא ורבי אבא מן החברייא קדישא, ובנו רבי אלעזר היה משמש אותו. כשראו שהוא נוטה למות אמרו לו: "האם מי שהוא יסודו של העולם ימות?". אמר להם רבי

משה רבינו ורשב"י ידעו סודות ההשגחה משה רבינו ורשב"י שקולים כנגד כל העולם

רשב"י עלה למרום בעני כמו משה רבינו משה רבינו ורשב"י מנעו פורעניות מן העולם

משה רבינו ורשב"י ידעו עי פנים לתורה

למשה ולרשב"י נמסר הכח לברוך את ישראל

רשב"י היה ניצוץ משה רבינו

קבורת משה רבינו ורשב"י לא על ידי ילוד אשה

פטירת משה רבינו ורשב"י נודעה ע"י בת קול

"המשפט שלי הקב"ה בעצמו ישפוט"

שמעון: "תדעו שלא הבית דין שלמעלה מעיינים בידי, כי רואה אני שאין אנכי נמסר לא למלאך ולא להדיינים של מעלה, שאין אני כשאר אנשים, אלא שהמשפט שלי הקב"ה בעצמו ישפוט, ולא בבית דיני. וזהו שביקש דוד המלך (תהלים מ"ג) "שפטני אלקים וריבה ריבי". וכן שלמה המלך אמר "לעשות משפט עבדו", הקב"ה לבדו ולא אחר. שהרי למדנו כאשר האדם נוטה למות, אז הבית דין שלמעלה מעיינים בידי, יש מהם נוטים לכף זכות, שמראים זכותיו של אדם, ויש מהם נוטים לכף חוב, שמראים העבירות של אדם, ואין האיש יוצא מן הדין כמו שהוא מבקש. אבל מי שהדיין שלו הוא מלך העליון על הכל, הרי זה משפט טוב, ואין יכול האיש לצאת אלא בטוב. מה הטעם? לפי שמדותיו של מלך העליון נוטות לזכות תמיד, ובידו סליחות עוונות פשעים וחטאים, כמו שכתוב (תהלים ק"ל) "כי עמך הסליחה למען תורא", עמך ולא אחר. ולפיכך אני מבקש מלפניו שהוא בעצמו ידין משפטי.

אחר כך ראו שרבי שמעון היה אומר דבר מה, ופתאום נעלם רבי שמעון מאותו החדר ששכב בו, ויתמהו כל הנאספים שם, ומרוב פחד ואימה לא יכלו לדבר דבר. לא ארכה העת, ופתאום פרץ הביתה ריח בושם חזק שהיה להם למשיב נפש ותחי רוחם. בתוך זה ראו שרבי שמעון נמצא על מטתו, ושמעו שהוא מדבר עם מישהו, אבל לא ראו עם מי.

רשב"י נעלם ממטתו ושוב נמצא שם

לאחר ששקט רוח החברים, שאלו לרבי שמעון על הנפלאות שראו, מה ענינם? אמר להם רבי שמעון: "מה שראיתם שנעלמתי מכם, הוא ששלחו אחרי מלמעלה, כי ביקשתי לראות מקומי בין מקומות הצדיקים שם, ולא הייתי שבע רצון מן המקום שהכינו עבורי, ובחרתי לי מקום אצל הנביא אחיה השילוני, ואחר כך נשלחתי בחזרה לביתי, ופרחו עמי שלש מאות נשמות צדיקים ללוות אותי עד ביתי, ועמהם דיברתי, זה הוא הקול ששמעתם, הוא ריח של גן העדן שבא עמנו".

רשב"י מסביר לתלמידיו מה ארע

אז קרב אליו רבי אלעזר בנו ואמר אל אביו: "אבי! ואיה יהיה מקומי בגן העדן?" אמר לו רבי שמעון: "אשרי חלקך בני, זמן רב ימשך טרם שתבא אלי, אבל שם בגן עדן ביררתי גם עבורך מקום טוב, אשרי חלקנו וחלק שאר הצדיקים בגן עדן, העומדים להודות ולהלל לרבון העולמים כמו מלאכי השרת, ככתוב "אך צדיקים יודו לשמך".

רשב"י בירר מקום עבור בנו ר"א בגן עדן

ויהי כאשר הגיע יום הנורא, יום המיתה, והחברייא קדישא הכירו בו שזה יום האחרון שלו, נאספו כולם וישבו לפני רבי שמעון, והוא היה מחזיר על לימודו כל התורה שלמד (ע"י ח"ג רצ"ו, ב - אדרא זוטא).

רשב"י חזר על לימודו לפני תלמידיו ביומו האחרון

פתאום ראו אור גדול כמראה אש שהיה מקיף סביב לבית מבחוץ, נבהלו החברייה קדישא ויצאו החוצה, ובפנים נשארו רבי אלעזר בנו ורבי אבא. פתח רבי שמעון את עיניו ואמר לרבי אלעזר: "צא החוצה וראה אם יש שם רבי יצחק תלמידי החביב שהצלתי אותו משליטת מלאך המות, ואמור לו שיכנס, ותושיבהו אצל מטתי שישמע חידושי תורה אשר אדבר, למען יוכל אחר כך לסדר החידושי תורה אשר ישמע ממני".

רשב"י מבקש שיקרא לרבי יצחק למען יסדר החידושים שעומד לגלות להם

אחר כך ישב רבי שמעון על מטתו ואור שמח היה מרחף על פניו, וישאל לרבי אלעזר איה המה החברייה קדישא, ומדוע אינם נכנסים. יצא רבי אלעזר וקרא להחברים שיכנסו, ודיבורו עם כולם היה בהארת פנים של שמחה. אז נשא רבי שמעון ידיו לשמים והיה מתפלל תפלה. אחר תפלתו בחר איזה חברים מן החברייה קדישא שרק הם ישארו בביתו, והשאר יצאו החוצה. נשארו בפנים: רבי אלעזר, רבי אבא, רבי יהודה, רבי יוסי ורבי חייא. מיד בא ונכנס גם רבי יצחק. כאשר ראהו רבי שמעון שמח עמו ואמר לו: "אשרי חלקך! שמחה רבה וכמה מדרגות של קדושה יתוספו לך ביום הזה".

רשב"י בוחר את התלמידים שישארו: רבי יצחק מגיע ורשב"י שמח בו

אז אמר רבי שמעון להחברים שנשארו בפנים: "שמעו אלי חברים קדושים! כאשר עתה עת רצון ושכינה הקדושה בתוכנו, מבקש אני שלא אבא לעולם העליון בבושת פנים, ובכן חפץ אני לגלות לכם היסודות של חכמת הקבלה, אשר עד עתה עוד לא גליתי אותם לאיש. ובכן ישב רבי אלעזר לפני, ורבי אבא ישב מאחורי, ויכתוב כל מה שאדבר. ושאר החברים שנשארו בפנים ישבו מן הצד וישמעו היטב את דברי, למען יכנסו לא רק באזנם, כי אם גם בעומק לבבם".

"חפץ אני לגלות לכם היסודות של חכמת הקבלה"

אחר זה נתעטף רבי שמעון בטליתו והתחיל לדבר חידושי תורה בדרשות פסוקי תנ"ך על פי חכמת הקבלה העמוקה. באמצע הדרוש הפסיק וצוה להעמיד כסא אצל מטתו, עבור רבי פנחס בן יאיר חותנו, שבא עתה מן גן העדן. אימה ופחד גדול נפל על החברים, ופחדו לשבת על כסאות וישבו על הקרקע, שוב התחיל רבי שמעון לדרוש ולגלות הסודות של חכמת הקבלה העמוקה, מאורגים ומקושרים עם דרשות על פסוקי תנ"ך, ונקראים בשם "אדרא".

רשב"י דורש ומגלה את הסודות של חכמת הקבלה העמוקה

רבי אבא סיפר שכאשר הגיע רבי שמעון לדרוש את הפסוק (תהלים קל"ג) "כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם", נשתתק אצל תיבת חיים ולא נשמע ממנו יותר. רבי אבא אחז את העט בידו והטה אזנו לשמוע עוד ולכתוב, אבל לא שמע. באותו רגע נבהל ונשתומם מן האור גדול כמראה אש אשר פרץ פתאום לבית, עוורת אחזה עיני כל החברים מחמת האור הגדול מאד, ולא יכלו לראות מה נולד שם, כי הוכרחו להשתטח על הקרקע ופניהם למטה. כך שכבו ובכו, כי הבינו שרגע האחרון בא.

רשב"י משתתק בתיבת חיים; הרגע האחרון בא

אור החזק עמד עת קצרה עד שנקטן, וחלף ועבר לגמרי. אז קמו החברים מן הארץ ויראו שהמנורה הטהורה קודש קדשים כבתה, רבי שמעון בן יוחאי צדיק יסוד עולם סגר עיניו לנצח, מעוטף בטליתו, שוכב על צדו הימנית, ואור שמח חופף על צורתו הקדושה. רבי אלעזר עם שאר החברים פרצו בככיה, ומרוב צער ואנחה לא יכלו לפתוח פיהם לדבר דבר.

המנורה
הטהורה
כבתה,
התלמידים
פורצים
בכיה

אך רבי חייא התחזק, קם על רגליו ואמר: "חברים! באה העת שאנו מחויבים לחלוק כבוד האחרון לאדוננו מורנו ורבנו, מנורה המאירה קודש קדשים, נשתדל לעשות הלוייה וקבורה כראוי לו".

הכבוד
האחרון
לרשב"י

בתוך כך נפוצה השמועה במהירות בזק מפטירת רבי שמעון, הן בעיר והן בכל הגליל. מכל הסביבה התחילו המונים לזרום למירון לקחת חבל בהלוייה שלו. אבל פרצה אז מחלוקת גדולה בין ההמון שהיו בהם חבורות ואגודות מכמה מקומות, וכל אחת חפצה שרבי שמעון יקבר אצלם. ויהי כאשר היו מוכנים אל הלוייה והקבורה, וחברייא הקדושה עם חכמי ישראל נשאו את מטתו החוצה, שקטה המחלוקות, כי המטה התנשאה למעלה באויר פרחה לאט לאט, וכל הנאספים הלכו אחרי המטה. גם נראה לפני המטה עמוד אש עד הארץ.

הלוייה
הרשב"י,
המטה
פורחת עד
לפני
המערה
שבכפר
מירון

וכך פרחה המטה עד לפני המערה שבכפר מירון, אז הבינו כולם שנצרך לקוברו באותה המערה. כאשר הכניסו המטה להמערה נשמע בת קול הפסוק "יבא שלום יניחו על משכבותם". וגם הפסוק "אתה לך לקץ ותנוח ותעמוד לגורלך לקץ הימין".

ל"ג בעומר - הילולא דרשב"י

על פי הקבלה ידוע ומפורסם שרבי שמעון בן יוחאי נפטר ביום ל"ג בעומר. עם ישראל הקדוש מרגיש גודל קדושתו של אותו התנא, הארז אשר בלבנון, הענק שבין התנאים, הארי שבחבורה שהשאיר אחריו אור גדול אור המאור לכל העולם, הוא ספר "הזוהר" הקדוש עם שתי ה"אדרות", רבא וזוטא, שהם היסודות של חכמה האלוהית שנקראת חכמת הקבלה, לכן לא נשכח אור קדושתו מן העולם. ועד היום כנסת ישראל חולקת

כנסת
ישראל
חולקת
כבוד
לרשב"י
ביום ל"ג
בעומר

לו כבוד גדול ביום היארצייט שלו, על ידי חגיגה גדולה מאת כמה וכמה עשרות אלפים אנשים מכל שכבות העם, שעושים הדלקה גדולה בשמן זית כל הלילה בכפר מירון, אצל מערת קברו. בחצר הגדול נבנה בית המדרש. ההדלקה נעשה בשמחה רבה על גג בנין המערה. ונקראת הילולא דרבי שמעון בר יוחאי. זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

מנהג ארץ ישראל שנוהגין לילך על קברי רשב"י ז"ל ובנו רבי אלעזר ז"ל ביום ל"ג בעמר וכו'.

(עטרת זקנים על שו"ע או"ח סימן תצ"ג)

אם דר בארץ ישראל ילך לשמח על קברו ושם ישמח שמחה גדולה. וכל שכן אם הוא פעם ראשונה שמגלח ראש בנו ומניח הפאות, שהיא מצוה.

(משנת חסידים, מסכת איר)

הדר בא"י
יעלה בל"ג
לעומר
למירון
וישמח שם

הרב הקדוש רבי חיים בן עטר האור החיים זכותו יגן עלינו אמן, היה פעם אחד בהלולא פה עיר הקדש צפת ת"ו, וכשעלה למירון והגיע לתחתית ההר שעולים לציון הרשב"י ירד מהחמור והיה עולה על ידיו ועל רגליו, וכל הדרך היה נועה כבהמה וצועק, היכן אני השפל נכנס, למקום אש שלהבת קודשא בריך הוא, וכל פמליא של מעלה הכא, וכל נשמות הצדיקים שמה, ובעת ההלולא היה שמח שמחה גדולה, עיין שם.

(רבי שמואל העליר גאב"ד צפת בסוף כבוד מלכים)

שמעו קלא עלו ואתו ואתכנשו להלולא דרבי שמעון.

(זוהר הקדוש ח"ג דף רצ"ו)

מדי שנה בשנה מתעוררת לבות רבבות ישראל לעלות למירון ביום ל"ג לעומר.

(זוהר הקדוש ח"ג רצ"ו: סוף האדרא זוטא קדישא)

כל השמחה היא מה שזכינו שהיה צדיק וקדוש כזה שגילה תורה נוראה כזאת ותיקן תקונים כאלה בתורתו הקדושה, עד שעל ידי זה אנו בטוחים שלא תשכח התורה מפי זרענו, וזה גמר דיקא על ידי הסתלקותו, שאז דיקא תיקון הפגם של תלמידי רבי עקיבא שמתו קודם זמנם, וגילה אז האדרא זוטא, מלבד מה שגילה כל ימי חייו האדרא רבא וספרא דצניעותא וכל ספר זוהר הקדוש, שעל ידי כל זה המשיך תיקונים כאלה שבכל דור ודור עד הסוף, שכל מי שירצה לשוב יוכל להתקרב להשם יתברך מכל מקום שהוא על ידי תיקון הצמצומים שתיקן בחייו ובפרט ביום הסתלקותו הקדוש, כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם.

(ספר לקוטי הלכות תפלת המנחה הלכה ז' אות נ"ו)

רשב"י
המשיך
תקונים
כאלה,
שבכל דור
ודור עד
הסוף, שכל
מי שירצה
לשוב יוכל
להתקרב
להשם
יתברך מכל
מקום
שהוא

וזהו בחינת הילולא דרשב"י שעושיין בל"ג בעומר שאז נסתלק, כי עיקר השמחה מה שזכינו שהשאר לנו השארה קדושה כזאת שהם ספר הזוהר הקדוש שעל ידי זה נזכה להשגות אלקות, כי כל ספר הזוהר הם תקונים וכלים שהמשיכו ברוב השגתם הקדושה, שעל ידי זה נזכה להשגות אלקות, שזהו כל דרכי הקבלה הקדושה שגלו רבי שמעון בר יוחאי ותלמידיו.

ועל כן בזוהר דא יפקון מן גלותא, ויקויים "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" (מ"כ ז), היינו כמו ביציאת מצרים שהיתה הגאולה על ידי משה רבינו על ידי שגלה לנו אז השגות אלקות בדרכים נפלאים, כמו כן עתה בגלות האחרון הזה שקשה וכבד יותר, אבל ברחמינו יגאלנו על ידי כל הסתרי תורה, שגילו התנא רבי שמעון בן יוחאי וחבריו, שהם כלים וצמצומים להשגת אלקות, שעל ידי זה עיקר רפואת הנפש וגאולתה בגשמיות ורוחניות.

שמחת
הילולא
דרשב"י
בשכיל
ההשאה
הקדושה
שהשאר
לנו הזוהר
הקדוש
לזווי
זרות

ועל כן עושין בל"ג בעומר שמחה גדולה, דהיינו ביום הסתלקות התנא רבי שמעון בר יוחאי, על שזכינו שהשאר לנו השארה כזאת שתשאר לדורי דורות, שעל ידי זה נזכה להשיגו יתברך באמת.

כי אף על פי שעדיין אין אנו יודעין ומבינים כלל סתרי התורה שגילה רבי שמעון בר יוחאי בזוהר ותיקונים, אף על פי כן הוא תיקון גדול לנפשנו, כי כבר עשה והכין לנו כלים נפלאים ותיקונים גדולים על ידי דרכי תורתו הקדושה שגילה, שעל יד זה מי שרוצה להתייגע לבקש אותו יתברך, יוכל לבוא בנקל להשגות אלקות, על ידי הדרכים והכלים והתיקונים שגלה.

ועל כן גם אחר התנא רבי שמעון בר יוחאי זכינו לכתבי האר"י זכרונו לברכה שהוסיף לגלות תקונים נפלאים וכו', וכן בדורותיו זכינו למה שזכינו על ידי גדולי הצדיקים שהיו מימות הבעל שם טוב זכרונו לברכה עד עכשיו.

(ספר לקוטי הלכות הלכות נזיקין הלכה ד')

רבי שמעון כשהיה מגלה רזין ביום ההוא באדרא קדישא, אמר (דף רצ"א ע"ב) וזה לשונו: והשתא בעינא לגלאה רזין קמיה דקודשא בריך הוא וכו', והאי יומא לא יתרחק למיעל לדוכתיה כיומא אחרא, דהא כל יומא דא ברשותי קיימא, עכ"ל. רצה לומר שהיה היום מתארך באורו ולא היה רשות לאור היום להתחשך, הינו שיתפנה מן העולם, עד שנתן לו רבי שמעון רשות, וזה יורה כי כל האורות בטלים ומשמשים אל האור כי טוב, הינו רזין סתימין דאורייתא אשר נגזו בה אור הגנוז לצדיקים, והצדיקים המבינים ברזין דאורייתא הנם מאירים באור הגנוז בה. על כן אור היום ההוא היה מתארך ושמר פקודתו של רבי שמעון. בעבור זה מרבין אור ביום ההוא.

טעם שנוהגין להרות בניות בל"ג בעומר

מקובל מהאר"י ז"ל שביום ל"ג בעומר עומד התנא האלקי הרשב"י על ציונו הקדוש, ומברך לכל אחד ואחד הבאים שמה למירון לכבוד שם קדשו לשמוח שם בשמחת ההלולא רבתי שלו.

רשב"י מברך לכל הבאים למירון

בזוהר בכמה מקומות ששבחו החבריא את רבי שמעון בן יוחאי איתא, ווי לדרא כד יסתלק, פוק עין ותשכח, והוא בחינת (שמות ל"א): "שבת וינפש", כיון ששבת וי אבדה נפש' (ביצה טז). היינו שמחמת גודל התענוג של הנפש יתרה שבא בשבת, על כן מתחילים תכף להתגעגע ולהצטער על אבדת הנפש במוצאי שבת. כן החבריא, מחמת גודל התענוגים והשעשועים שקבלו מרבם רבי שמעון בן יוחאי, על כן תכף ומיד התחילו להתגעגע, ועלה על לבם צער ההסתלקות שיהיה להם.

הגעגועים של החבריא קדישא לרבי שמעון בן יוחאי

(לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קכ"ו)

העלייה למירון מימי המשנה עד ימינו

א. תלמידי הרשב"י וסופרו הנאמן התנא רבי אבא (ראה ריש אדרא זוטא וזהר חלק ג' רפז). השתטח על קברו, והזכיר שם ממעשיו הטובים (ראה פסיקתא רבתי פרק י"ב), ולמד שם מתורת רבו הרשב"י (ראה זוהר הקדוש ח"א דף קנ"ו).

השתטחות
התנאים על
קבר רשב"י
במירון

ב. מתלמידי הרשב"י ודבי אדרא קדישא התנא רבי חייא רבא (ראה זוהר הקדוש ח"ב ד"ד). השתטח על ציון רבו הקדוש במירון והזכיר ממעשיו ומגדולת מעלתו בשמים ממעל מה שראה בעיניו קדשו (ראה בזוהר הקדוש בהקדמה דף ד"ד).

ג. רבי חייא אשתטח בארעא ונשק לעפרא (ראה כתם פז) ובכה ואמר עפרא עפרא וכו', בוצינא קדישא (ראה במקדש מלך על זוהר הקדוש ח"א דף ז') כי שם בוצינא כנוי לניצוץ משה רבינו עליו השלום), דהוה נהיר עלמא שליטא רברבא ממנא דזכותיה מקיים עלמא אתבלי בך. רבי שמעון נהירו דבוצינא נהירו דעלמין אנת בלי בעפרא ואנת קיים ונהג עלמא, ובאור החמה בשם הרב אברהם גלאנטי פירש שמנהיג את העולם בתורתו שלמד, כי כל מאמר ומאמר שהיה אומר כשזוכרין אותם שפתותיו דובבות בקבר, ובזה הוא מנהיג את העולם כלו, עד כאן.

ד. אחד מתלמידי רבי שמעון בר יוחאי ששכח תלמודו, הלך למערת רבו במירון ובכה שם מאד, מתוך הבכי נרדם ונראה אליו רבו ואמר: "כד תהי רמי בי תלתא קלי אנא אתי", מתוך שלא הבין מאמר רבו, הלך ל"פותר חלומות", וסיפר לו לשון רבו. אמר לו הפותר: למד למודך ג' פעמים ורבך יתראה אליך. התלמיד עשה כן והרשב"י נתראה אליו.

מעשה
בתלמיד
ששכח
תלמודו

ה. רבי יהושע בן לוי אשכח לאליהו דהוּו קאי אפתחא דמערתא דרשב"י, אמר ליה אתינא לעלמא דאתי, אמר ליה אם ירצה אדון הזה (שכינה היתה עמהם - רש"י). אמר רבי יהושע בן לוי, שנים ראיתי וקול שלשה שמעתי (ראה מהרש"א בחדושי הרשב"י אגדות שם). (סנהדרין דף צ"ח ע"א)

אליהו
תנביא לומד
תורה עם
התנאים
במערת
הרשב"י

ו. איתא במדרש תהלים (מזמור ל"ו): מעשה ברבי יהושע בן לוי שהיה אליהו זכור לטוב עוסק עמו בדברי תורה, והיו עסוקין במערת רשב"י, ונתקשה רבי יהושע בן לוי בהלכה, אמר ליה אליהו מבקש אתה לשאול אותה לרשב"י, בא ואני מעמיד אותו לך, מיד הלכו וקרא אליהו לרשב"י, עיין שם.

מכאן אנו רואים איך שתלמידי רבי שמעון בר יוחאי נהגו לעלות למירון, ומזה נמשך ששאר התנאים, ותחלת האמוראים, נהגו אחריהם לעלות למירון. וככה נמשך בכל הדורות שאחריהם, בזמן שהיה ישוב יהודי בארץ ישראל, עלו למירון כל דורשי ה' להתפלל שם לפני הרשב"י זכותו יגן עלינו, אמן.

הרמ"ק [רבינו משה קורדובירן] ורבו מרן הבית יוסף, וגיטו רבי שלמה אלקבץ בעל "לכה דודי", וחבורתם, המשיכו העליה למירון, כמבואר בספר הגרושין והמסעות להרמ"ק [רבינו משה קורדובירן] (דפוס ויניציא, דף ה'), וזה לשונו: בשנת ה' אלפים ש"ה, ואני בתוך המדרש רשב"י עליו השלום במירון, ונשתטחנו בקרבו בציון רבי שמעון ורבי אלעזר עליו השלום, ועדיין מרחשי שפתי, ושם התפללתי תפלה קצרה מתוך קירות לבי.

הבי"ק הרמ"ק ורבי שלמה אלקבץ המשיכו העליה למירון

רבי אברהם גלאנטי (בספרו קול בוכים, סוף קינה ב') כותב: מה ששמעתי ממורי הרמ"ק [רבינו משה קורדובירן] זלה"ה בהיותם על ציון הרשב"י עליו השלום בהר מירון.

מרן הבית יוסף רבן של ישראל חגג חג הסכות במירון, והתפלל שם תפלת החג, והקיף שם בד' מינים הציונים הקדושים הוא ותלמידיו, ולמדו שם זוהר הקדוש, כמו שכתב במגיד מישירים פרשת אמר, באור ליום ז' כ' תשרי (בארץ ישראל הוא ליל ה' דחל המועד סכות) בא אליו המגיד וזה לשונו: ה' עמך וכו', והא גשמים דאתו לא הות דגמא שפך לו קתון על פניו חס ושלום (ראה סוכה פ"ב מ"ט), אדרבה נתקבלו דבריהם, ורשב"י ובנו שמחו לקראתכם בקרותכם הזוהר על מערתם ובכפר הסמוך להם, אלא כיון שהקפתם לרבי אלעזר בד' מינים הבאים לרצות על המים, נתעוררו המים ובאו, ואילו הייתם מקיפים פעם אחרת, היו רוב גשמים באים לעולם כמו בימי חוני המעגל, ומפני כך באו גשמי ברכה רצופים, כדי שלא תקיפו יותר עליהם. וכלל זה יהיה נקוט בידכם, כל זמן שהעולם יצטרך לגשמים, ותלכו ותקיפו ציוני הצדיקים הנזכרים ותענו (ראה בזוהר הקדוש (ח"ג דף נ"ט) ראה גם בזוהר הקדוש ח"ג ע"א). ועל כל צרה שלא תבוא על הצבור תקיפו אותם ז' פעמים ותענו (שם). ודעו כי הם שמחים מאד בקרותכם הזוהר על מערתם או הסמוך לזה, וכשתתמידו כן יגלו לכם רזין עלאין וכו' (עיין שם).

בהיות חברים מקשיבים אצל ציון רשב"י ועוסקים באמרותיו אמרות טהורות כדרכנו פעמים בשנה מעת לעת ומפקידה לפקידה, שם ישבנו גם בכינו, צעקנו במרירות לבנו ויתכו כמים שאגותינו, בראותנו איך רשב"י וחבריו בדורותם היו מצטערים ואוננים ובוכים על רב פשעינו, ואותם הצדיקים לא היו גרמא בנזקין, קל וחמר לנו שאנחנו הגורמים, שיש לנו לבכות ולהצטער בכפלים.

שם ישבנו גם בכינו

גם האור החיים הקדוש עלה למירון (נדפס האגרת מסע בעיר וויען בשנת תרצ"ג) שנמצא מכתב כתב יד מתלמידו שנסע עמו בשנת תק"ב בארץ ישראל למקומות הקדושים.

האור החיים הקדוש עולה למירון

הסתלקות וקבורת רבי אלעזר בן רשב"י

רבי אלעזר בן רבי שמעון לעת זקנותו נעשה חלש, ולא היה לו כח ללכת ללמוד בבית המדרש עם הישיבה.

רבי אלעזר
נחלש

כאשר חלה ולא יכל לקום ממטתו נתגלה פעם אחת גופו הקדוש, וכאשר קרבה אשתו לכסותו שחקה, אבל מיד התחילה לבכות. שאל אותה רבי אלעזר: "מדוע שחקת תחלה, ומדוע עתה תבכי?" ענתה לו אשתו: "שחקתי ושמחתי על שזכיתי שצדיק גדול עם גוף קדוש כזה הוא בעלי, ועתה אני בוכה על זה שגם צדיק גדול כמוך מוכרח למות".

"שמחתי
על שזכיתי
שצדיק
גדול עם
גוף קדוש
כזה הוא
בעלי"

ידוע שרבי אלעזר היה כל ימיו בטבעו איש תקיף בדעתו, ולא היה נושא פנים לכל איש, לכן הבין שיש לו הרבה שונאים בעירו. אף גם בין התלמידי החכמים הרגיש שיש לו שונאים הרבה. לכן דאג שכאשר ימות לא יקברו אותו בכבוד תלמיד חכם. משום כך קרא קודם מותו לאשתו וכך ציוה עליה:

צוואת רבי
אלעזר
לאשתו

"**ידוע** אני שיש לי הרבה שונאים בעיר, ואפילו בין החכמים לא חסר לי שונאים. דואג אני שלא יקברו אותי לפי כבודי, לכן אני רוצה למות על מטתי בחדר העליה, ששם היה מקום תורתי, ושם תניחי אותי שוכב על מטתי. בכל פעם תוכלי ליכנס לחדר ההוא בלי כל פחד כאילו אני בחיים. אך הזהרי לא לגלות סוד מותי לאף אדם. וכך תאמרי לכל שואל: כאשר קשה עלי לסבול התרמית והשקר השורר בעולם, לכן הסגרתי עצמי להיות פרוש מן העולם בחדר תורתי על העליה. וכל איש שירצה לשאול עצה ממני, או שיבאו בעלי דינים לדון בדין תורה, יעמדו בבית למטה ויקרא אלי בקול רם מה שהם מבקשים, ואני אענה להם ממעל כמו בחיים".

אשתו הבטיחה לו לעשות כרצונו. וימת רבי אלעזר על מטתו בחדר תורתו אשר על העליה. והיא אמרה לכל כציווי בעלה. כאשר באו בעלי דינים לביתו, סדרו טענותיהם בקול רם למטה, אחר כך נשמע מהעליה הפסק דין "איש פלוני זכאי, ואיש פלוני חייב". גם היתה אשתו רגילה לעלות לחוף את ראשו במים ולסרוק שערותיו, והיה נראה לה כאילו הוא ישן. כאשר לפעמים נעקרה שיערה בשעת סריקה, היה נראה במקום ההוא בצבץ דם.

פטירת רבי
אלעזר,
וקיום
צוואתו ע"י
אשתו

פעם אחת ראתה תולעת זוחלת באוזנו, נתבהלה, והיה לה צער גדול מזה, ואמר לה בעלה בחלום שלא תפחד ולא תצטער על התולעת, כי זה עונשו, יען כי פעם אחת שמע שאיש אחד ביזה לתלמיד חכם, והיה ביכולתו למנוע ולענשו, והחריש, לכן נענש שתולעת תנשכנו באזנו לאחר מיתה.

תולעת
נשכה באזנו
של רבי
אלעזר

ככה שכב רבי אלעזר על מטתו שמנה עשרה שנה. יש היו מאמינים לדברי אשתו, ויש היו מבינים שאין זה דבר פשוט. פעם אחת מסרה אשת רבי אלעזר סודה לשכנתה. במשך הימים נעשה ריב בין אותן הנשים, ותקלל השכנה לאשת רבי אלעזר: "יהי סופך שלא תבוא לקבר ישראל כמו בעלך!",

הסוד
מתגלה

כאשר נשמע הדבר לתלמידי רבי אלעזר ואוהביו, התחילו לחקור ולדרוש בתוקף בדבר הזה, עד שנודע להם האמת. השמועה נפצה מיד בכל העיר ובכל הגליל שרבי אלעזר בן רבי שמעון מת. אבל התלמידים לא ידעו איזה לקבור אותו, והתוכחו בדבר.

בעת ההיא בא רבי שמעון בחלום הלילה להתלמידים ואמר: "פרידה אחת יש לי ביניכם, מדוע אין אתם מביאים אותה אלי?", אז הבינו התלמידים שנצרך לקבורו באותה המערה של קבורת אביו.

התלמידים
מבינים
שיש לקבור
את ר"א
בסמון
לאביו

ויהי ביום שהגבילו התלמידים להביאו לקבורה, נאסף המון אנשים שבאו לקיים מצות הלוויית המת, ופתאום התראה מחנה גדול מן הסביבה, מזוינים במקלות וברמחים, והיה בהם ערב רב של יהודים ואינם יהודים שלא הניחו להוציא את המת מן הבית להביאו לקבורה, באמרו: שזה שמונה עשרה שנה שלא נראתה חיה רעה בעיר בכל הגליל, ואין זה כי אם בזכותו. ההמון הזה נצחו והיו מוכרחים להשאיר המת בבית.

הלויה
מתעכבת

כאשר הגיע ערב יום הכפורים, שעה שכל האנשים טרודים בהכנות ליום כפור, ולא עלה על דעת אף אחד שביום כזה יחפצו להביאו לקבורה, והלכו משם שומרי הבית, אז באו התלמידים בלאט, והוציאו בהחבא את רבי אלעזר במטתו, וימהרו ללכת אל הדרך המוביל לכפר מירון. בדרכם ראו כמו שני נחשי אש הולכים לפניהם, אז הבינו כי נכון הדרך לפניהם, וכי יצליחו בקבורתו באין מונע ומעכב. כאשר הגיעו לפתח המערה במירון, ראו והנה נחש גדול שנקרא "עכנא" הקיף לסגור את פתח המערה. ויצעקו אליו: "עכנא, עכנא! הנח להביא את הבן אצל אביו" אז סר העכנא משם, ויקברו את רבי אלעזר אצל רבי שמעון אביו.

קבורת רבי
אלעזר אצל
רבי שמעון
אביו בערב
יום כפור

כשנפוצה השמועה שרבי אלעזר מת ונקבר אצל אביו, שלח רבי יהודה הנשיא, שהיה חברו של רבי אלעזר, לדבר נכבדות באלמנותו כי חפץ לקחתה לאשה. והשיבה: מעלין בקודש ואין מורדין, והוא לעומת רבי אלעזר כמו חול לגבי קודש. ויוסיף עוד רבי יהודה לשלוח אליה בזה הלשון: "יכול להיות שבתורה היה רבי אלעזר גדול ממני, אבל האם גם במעשים הוא גדול ממני?!", והשיבה: "מי שהוא גדול יותר בתורה איני יודעת, אבל זאת ידעתי שבודאי במעשים טובים הוא היה יותר גדול, יען כי קבל עליו יסורין שיכפרו על כל ישראל.

מעלין
בקודש ואין
מורדין

האדמו"ר מהאלמין הגה"צ הרב שלום יהודה גרוס

מייסד מפעל הזוהר העולמי
נחל לכיש 24/8 בית שמש, טל: 054-8436784

האדמו"ר מהאלמין שליט"א, נולד בהונגריה, עלה לארץ בשנת תש"ו. בשנת תשכ"ב היגר לברוקלין. לפני 40 שנה - הקים הרבה ארגונים: **בשנת תשכ"ה**, הקים וועד העולמי למען קדושת בית הכנסת, ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. **בשנת תשכ"ו**, ערך מלחמה גדולה נגד המזוזות הפסולות¹, **בשנת תשכ"ז**, ערך מערכה גדולה נגד סימילאק מחלב עכו"ם, ומאז לראשונה יצרו סימילאק מחלב ישראל². **בשנת תשכ"ז**, הקים ארגון הצלה, ונדפס ספר, וקול קורא'ס. **בשנת תשכ"ז**, ערך מערכה גדולה על שנכשלים באכילת תולעים בהכשר למהדרין מן המהדרין, **בשנת תשכ"ח**, ערך מערכה גדולה על אזהרת זמן קריאת שמע ותפלה³. **בשנת תשכ"ח**, הקים ארגון ובית דין צדק לכשרות וטהרת המקוואות⁴. **בשנת תשכ"ט**, יזם הדפיס והפיץ לראשונה חק לישראל שבועי, ונדפסו 54 פרשיות בודדות, ועשר כרכים. **בשנת תשל"ב-ב"ס**, ערך מלחמה כבידה על כשרות השחיטה⁵, **בשנת תשל"ד**, הקים ארגון וועד הכשרות התאחדות הקהילות, ונדפסו 39 ספרים וקול קורא'ס. **בשנת תשל"ד**, הקים את הרעיון הדף היומי, ופרסמו כל שבוע בעיתונים על הרעיון של לימוד דף היומי, ונדפס גם כן במדריך לכשרות # 2. **בשנת תשל"ה**, ערך מלחמה גדולה למען קדושת השבת⁶. **בשנת תשל"ט-ס"ג**, ערך מלחמה כבידה על כשרות הניקור⁷, **בשנת תשמ"א-ס"ד**, ערך מלחמה כבידה על תיקון עירובין בארה"ב⁸. **בשנת תשמ"ו** יצא לאור ספר הסכמות ומכתבים 1.296 מכתבים. בשנת תשס"ג שלח לארצו הקדושה כמה מיליוני ספרים ועוד 320 אלף דיסקים [בכל דיסק לערך 500 ספרים] ונחלקו בחינם בכל הארץ, ול-150.000 חיילים בצבא. **בשנת תשס"ד** שלחו לא"י עוד 250.000 דיסקים של 7000 קבצים ספרים בחינם. **בשנת תשס"ד**, הקים מפעל עולמי ללימוד הלכה יומית מחבר רמ"א, ונדפסו ספרי שו"ע מחבר רמ"א, וקול קורא'ס, ומודעות בהרבה עיתונים. **בשנת תשס"ז** - 2007 עלה לארץ, הקים את "מפעל הזוהר העולמי", ומאז פועל במסירות נפש, יומם ולילה, לזכות כל אחד מישראל בקריאה יומית של דף הזוהר היומי, ובכך לממש בפועל את הבטחתם וצוואתם של רשב"י וגדולי הצדיקים, שבזכות הזוהר, יצא עם ישראל מהגלות ברחמים, והמשיח יבוא.

בעהמ"ח"ס: "אין ליכט פון תורה" - 887 חלקים, "אכילת מצות בישראל" - 7 חל', "אפיית המצות" - 3 חל', קובץ ספרי ארץ ישראל - 26 חלקים, "שמירת המצוות כהלכתן" - 58 חל', קובץ ספרי כשרות - 53 חל', "נפש ישעיה" על מאכלות אסורות - 7 חל', קובץ ספרי שחיטה - 26 חל', קובץ ספרי ניקור - 33 חל', קובץ ספרי שמירת שבת - 18 חל', קובץ ספרי מקוואות - 8 חל', "שמירת הברית" - 10 חל', "דברי תורה" עה"ת - 7 חל', קובץ ספרי סת"ם - 22 חל', קובץ ספרי קדושת ביהכ"נ - 17 חל', "מקדש מעט", "ואמרו אמן", "עניית אמן כהלכתו", "יצחק לשוח", ועוד. "שכר ועונש" - 6 חל', "אור הזוהר" - 5 חל', "זוהר השבת" - 5 חל', "זוהר חק לישראל" - 5 חל', "מאורות הזוהר" - 15 חל', "תיקוני זוהר" - 2 חל', "תיקוני זוהר" - 29 חל', "זוהר היומי" - 6 חל', "זוהר היומי" - 12 חל', זוהר עם פירוש הסולם, זוהר היומי - 70 חל', "זוהר תורה" - 54 חל', "תיקוני הזוהר", "אדרא רבה" ו"אדרא זוטא" עם עוד 6 ספרים, "ספרא דמשנא", "ספרא דצניעותא" ועוד. עלוני הזוהר - 39 חל', ועוד יותר מאלף ספרים וחוברות על הזוהר הקדוש. על כל הנ"ל,

בשנת תשס"ו, הקים בארץ ישראל מפעל הזוהר העולמי. ונדפסו קרוב ל-2000 ספרים חוברות וקול קורא'ס. על הדברים הנ"ל פרסם ספרים וקול קורא'ס, בלשון הקודש, באידיש ובאנגלית, ובעוד הרבה שפות. - מפיץ מיליוני ספרי זוהר הדף היומי של הזוהר, ועוד, המחולק בתפוצה עצומה בבתי כנסיות ובתי מדרשות, חנויות, קברי צדיקים, ארגונים גדולים, כגון ערוץ הידברות, בתי אב בכל רחבי הארץ ובחול. - הקים את "קול הרשב"י" "קול הזוהר" לשמיעה של הזוהר היומי, ושומעים דרשותיו. כיום מתגורר בבית שמש, מפיץ דרשותיו מידי שבוע ברדיו 2000, ומעביר הרצאות בכל רחבי הארץ.

1. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 2. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 3. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 4. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 5. ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ס. 6. ונדפסו ספרים וקול קורא'ס. 7. ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ס. 8. ונדפסו מאות ספרים וקול קורא'ס.

תוכן הענינים

א.	ג' המתנות שניתנו ע"י יסורין	לז
ב.	בזכות תורה גמ"ח וקבורת בנים נמחלים העוונות	לז
ג.	אברהם אע"ה החל לקרוא להקב"ה 'אדון'	לז
ד.	אין לרצות את האדם בעת כעסו	לח
ה.	לאה החלה להודות לה'	לח
ו.	קושי תרבות רעה בביתו של אדם	לח
ז.	יסורין הם בגדר 'פרעון חוב'	לח
ח.	ההיתר להתגרות ברשעים	לט
ט.	בזכות קביעות מקום לתפלה	מ
י.	גודל מעלת שימוש ת"ח	מ
יא.	שעה שהצבור מתפללים היא עת רצון	מא
יב.	דין הקורא ק"ש ב' פעמים בלילה או ביום	מא
יג.	שירת דוד	מב
יד.	טעם קדימת פרשת 'שמע' לפרשת 'והיה אם שמוע'	מב
טו.	האיסור למלאות פיו שחוק בעוה"ז	מג
טז.	יראת ה' היא אוצרו	מד
יז.	תורה ודרך ארץ	מה
יח.	חומר איסור הלבנת פנים	מה
יט.	בעל הבית בוצע ואורח מברך	מה
כ.	אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים	מו
כא.	עוסק בתורה - אם מפסיק לקריאת שמע ותפלה	מו
כב.	בעון ביטול תורה	מו
כג.	מעשה הרשב"י ור"א בנו שהתחבאו במערה	מז
כד.	גאולה בזכות שמירת השבת	מט
כה.	כי לא תשכח מפי זרעו	נ
כו.	אופן המותר לטלטל מוקצה	נא
כז.	כשיש לחוש לכשפים מעבירין על האוכלין	נא
כח.	דינם של ספיחי כרוב בשביעית מזמן הביעור ואילך	נב
כט.	אפילו דור רשעים אל תלשין עליו לפני הקב"ה	נג
ל.	חמשת הדברים שלימד רע"ק את רשב"י בהיותו בבית האסורין	נג
לא.	צורת כתיבת עשרת הדברות על הלוחות	נד
לב.	קריאת פרשת מילואים מעכב את המילואים	נה
לג.	מקור ההלכה שתמיד של בין הערבים טעון סידור שני גזירי עצים בשני כהנים	נה
	על המערכה	נה

- לד. מחלוקת תנאים אם הארון גלה לבבל או במקומו נגנז ..... נו
- לה. מחלוקת תנאים בדין שיירי הדם של חטאת החיצון אם נשפך על יסוד הדרומי או המערבי ..... נז
- לו. הטעם שלא ירד לישראל מן פעם אחת בשנה ..... נז

מפתח הש"ס

- מא ..... ברכות דף ז עמוד ב
- מא ..... ברכות דף ח עמוד ב
- מב ..... ברכות דף י עמוד א
- מב ..... ברכות דף יד עמוד ב
- מג ..... ברכות דף לא עמוד א
- מד ..... ברכות דף לג עמוד ב
- מה ..... ברכות דף לה עמוד ב
- מה ..... ברכות דף מג עמוד ב
- מה ..... ברכות דף מו עמוד א
- מו ..... ברכות דף נה עמוד א
- מו ..... שבת דף יא עמוד א
- מו ..... שבת דף לג עמוד ב
- מט ..... שבת דף קיח עמוד ב
- נ ..... שבת דף קלח עמוד ב
- נא ..... שבת דף קנד עמוד ב
- נא ..... עירובין דף סד עמוד ב
- נב ..... פסחים דף נא עמוד א
- נג ..... פסחים דף פז עמוד ב
- נג ..... פסחים דף קיב עמוד א
- נד ..... ירושלמי שקלים דף טז עמוד ב פרק ו ה"א
- נה ..... יומא דף ה עמוד ב
- נה ..... יומא דף כו עמוד ב
- נו ..... יומא דף נג עמוד ב
- נז ..... יומא דף נט עמוד א
- נז ..... יומא דף עו עמוד א

מאמרי רשב"י

ברכות - יומא

מאמרי רבי שמעון בר יוחאי

ברכות

ברכות דף ה עמוד א

תניא, רבי שמעון בן יוחאי אומר, שלש מתנות טובות נתן הקדוש ברוך הוא לישראל, וכולן לא נתנן אלא על ידי יסורין. אלו הן, תורה וארץ ישראל והעולם הבא. תורה מנין, שנאמר "אשרי הגבר אשר תיסרנו ייה ומתורתך תלמדנו" (תהלים צד, יב). ארץ ישראל, דכתיב "כי פאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מן סרדך" (דברים ח, ה), וכתיב בתריה, "כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ מזכה" (דברים ח, ז). העולם הבא, דכתיב "כי גר מצוה ותורה אור ודרך חיים" (8) תוכחות מוסר" (משלי ו, כג).

ג' המתנות שניתנו ע"י יסורין

ברכות דף ה עמוד א

תני תנא קמיה רבי יוחנן, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את בניו מוחלין לו על כל עונותיו. אמר ליה רבי יוחנן, בשלמא תורה וגמילות חסדים דכתיב "בחסד ואמת יכפר עון" (משלי טז, ו), 'חסד' זו גמילות חסדים, שנאמר "דרך צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד" (משלי כא, כא), 'אמת' זו תורה, שנאמר "אמת קנה ואל תמכר" (משלי כג, כג), אלא קובר את בניו מנין. תנא ליה ההוא סבא משום רבי שמעון בן יוחאי, אתיא 'עון', 'עון', כתיב הכא "בחסד ואמת יכפר עון" (משלי טז, ו), וכתיב התם "וימשלם עון אבות אל חיק בניהם" (ירמיהו לב, יח).

בכות תורה גמ"ח וקבורת בניס נמחלים העונות

ברכות דף ז עמוד ב

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מיום שברא הקדוש ברוך הוא את העולם לא היה אדם שקראו להקדוש ברוך הוא 'אדון' [ב], עד שבא אברהם וקראו 'אדון' [ג], שנאמר "ויאמר אדני יהוה במה אדע כי אירשנה" (בראשית טו, ח). אמר רב, אף דניאל לא נענה אלא בשביל אברהם, שנאמר "ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחננונו והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני" (דניאל ט, יז), 'למענך' מבעי ליה, אלא למען אברהם שקראך 'אדון'.

אברהם אע"ה החל לקרוא להקב"ה 'אדון'

ביאור המאמרים

א. שאין לקרות להקב"ה בשם האדנות, שענין אדנות ועבדות במלך בשר ודם היינו שהמלך צריך לעבדו שישמשו אותו מה שאינו שייך בהקב"ה. ג. כתוב באל"ף דל"ת (רש"י).

א. "ודרך חיים", חיי העולם הבא, הוי"ן לו "תוכחות מוסר" לאדם (רש"י).

ב. ביאר הפני יהושע הכוונה, דאי לאו דאשכחן גבי אברהם שקרא להקב"ה 'אדון' היה מקום לומר

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מנין שאין מרצין לו לאדם בשעת^[ד] כעסו^[ה], שנאמר "פני ילכו והנחתי לך" (שמות לג, יד).

אין תרבות
את האדם
בעת כעסו

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו^[ו] לא היה אדם שהודה להקדוש ברוך הוא עד שבאתה לאה והודרת, שנאמר "הפעם אודה את ה"^[ז] (בראשית כט, לה).

לאה החלה
להודות לה'

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר ממלחמת גוג ומגוג, שנאמר "מזמור לדוד בבכרו מפי אבשלום בנו"^[ח] (תהלים ג, א), וכתוב בתריה "ה' מה רבו צרי רבים קמים עלי" (תהלים ג, ב), ואילו גבי מלחמת גוג ומגוג כתיב: "למה רגשו^[ט] גוים ולאמים יהגו ריק"^[י] (תהלים ב, א), ואילו "מה רבו צרי" לא כתיב.

קושי תרבות
רעה בביתו
של אדם

ברכות דף ז עמוד ב

"מזמור לדוד בבכרו מפי אבשלום בנו"^[יא] (תהלים ג, א), מזמור לדוד קינה לדוד מיבעי ליה. אמר רבי שמעון בן אבישלום [בעין יעקב הגרסא: רבי שמעון בן יוחי], משל למה הדבר דומה, לאדם שיצא עליו שטר חוב, קודם שפרעו היה עצב

יסורין הם
בבד' פרעון
חוב'

ביאור המאמרים

הקודם הדנה הוא גם כן מן ר' שמעון בן יוחאי נקיט העולם. וביאר בבניהו בן יהודע, דנקיט הכא עולמו להורעינו לפי דרכו טעם למעלת ההודאה שנשתבחה בה לאה, מפני כי המודה להשם יתברך על הטובה שהגיעה לו הרי זה יש לו אמונה בשגחה, דלא אזיל בתר דיעות הנפסדים המכחישין בהשגחה ותולין הכל בטבע, וידוע כי האמונה בהשגחה היא עיקר גדול, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר (חבקוק ב, ד) "וצדיק באמונתו יחיה", ובזה הדיבור ששינה ואמר את עולמו רמו ענין ההשגחה, כי המכחישים אומרים אין זה עולמו של הקב"ה דאין משגיח בו אלא מסרו למערכת הכוכבים ומזלות לשלוט בו.

ז. לפי שראתה ברוח הקדש שיעקב מעמיד שנים עשר שבטים ולו ארבע נשים, כיון שילדה בן רביעי הודית על חלקה שעלה יותר מן החשבון המגיע לה (רש"י).

ח. מה תועלת להם, אלמא דבר קל הוא בעיניו (רש"י).

ד. לא אמר אין מרצין לו לאדם ככעסו, אלא בשעת כעסו, לומר דאפילו אינו כועס אלא שהוא שעה שראוי לו לכעוס שנעשה אז איזה מורת רוח, ג"כ לא ירצוהו עד שתעבור השעה, וכן הוא כביכול למעלה שבשעה שכל מלכי מזרח ומערב היו משתחיים לשמש אז הקב"ה כועס, ובאמת זעמו רק רגע, אבל עסק השתחוות של המלכים בודאי הוא יותר מרגע, ובאותו העת יש רגע שהקב"ה כועס, וכל שעה היא מיקרי שעת כעס שהוא זמן המוכן לכעס אפילו אינו כועס עדיין. ובזה ניחא מה דקשה איך שייך למעלה לומר פני ילכו שימתין עד שיעברו פנים של זעם, והלא כל זעמו הוא רק רגע והרי כבר כלתה הרגע. אבל לפי מה שכתבתי ניחא, שימתין כל שעה המוכן לכעס (צל"ח).

ה. וכיוצא בזה הובא בגמרא לעיל (א, י): ואמר רבי יוחנן משום רבי יוסי, מנין שאין מרצין לו לאדם בשעת כעסו, דכתיב "פני ילכו והנחתי לך", אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, המתן לי עד שיעברו פנים של זעם ואניח לך. ו. הקשה הצ"ח, למה כאן נקיט עולמו ובמאמר

לאחר שפרעו שמתח^[ט], אף כן דוד^[י] כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא "הֲנִי מְקִים עֲלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתְךָ" (שמואל ב' יב,יא) היה עצב, אמר שמא עבד או ממזר הוא דלא חיים עלי, כיון דחזא דאבשלום הוא שמת, משום הכי אמר מזמור.

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה, שנאמר "עֲזֹבֵי תוֹרָה יִהְלְלוּ רִשְׁעִי וְשֹׁמְרֵי תוֹרָה יִתְגַּדְּרוּ בָּם" (משלי כח, ד). תניא נמי הכי, רבי דוסתאי ברבי מתון אומר, מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה, שנאמר "עֲזֹבֵי תוֹרָה יִהְלְלוּ רִשְׁעִי" וגו' (משלי כח, ד). ואם לחשך אדם לומר, והא כתיב "אַל תִּתְחַר בְּמַרְעִים אֶל תִּקְנֵא בְּעִשֵׂי עוֹלָה" (תהלים לז, א). אמור לו, מי שלבו נוקפון^[א] אומר כן^[ב], אלא אל תתחר במרעים להיות כמרעים, אל תקנא בעשי עולה להיות כעושי עולה, ואומר "אַל יִקְנֵא לְבָבְךָ בְּחַטָּאִים כִּי אִם בְּיִרְאַת ה' כָּל הַיּוֹם"^[ג] (משלי כג, יז). איני, והאמר רבי יצחק, אם ראית רשע שהשעה משחקת לו אל התגרה

ההיתר
להתגרות
ברשעים

ביאור המאמרים

יסורים, (x) הבא מכח מה שבעונו הסיר השי"ת פניו והשגחתו ממנו, וממילא נופל תחת פגעי הזמן ומקרי הטבע ומערכת הכוכבים ממסילותם אם הם לרע לו, ויסורין כאלו אינם מכפרים העון, כיון שאינם באים במכוון לכפר, רק שמכח הסרת השגחתו ית' מאליו נפל תחת הטבע. (ב) יסורים שהם למעלה מהטבע והמזל הבאים בהשגחה לכפרת עון, ויסורים כאלו מכפרים. וז"ש לאחר שפרע שמת, כך דוד אמר שמא עבד או ממזר, וזהו יסורים הבאים מחמת הטבע דעבד או ממזר ודאי לא חייס, אם כן אינם מכפרים ועדיין לא פרע החוב, כיון דחזא דאבשלום הוא שמת דסתם ברא חייס, וזה דלא חס על כרחך אינו מכח הטבע, אם כן מכפר ופרע החוב, לכך שמה ואמר מזמור.

יא. הירא מעבירות שבידו (רש"י).

יב. מפרש "אל תתחר במרעים" אל תקוטט, והוא אינו כן, אלא "אל תתחר במרעים" להתגרות במעשיהם לומר אעשה כן גם אני (רש"י).

יג. ואומר "אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום", אפשר לומר אל תקוטט עם רשעים כי אם ביראת ה' יראי ה', אלא על כרחך אל יקנא לבך לעשות כמותן (רש"י).

ז. וזהו ביאור דברי רש"י ריש פרשת נצבים (דברים כט, יב) בשם מדרש אגדה, לפי ששמעו ישראל קללות שבכמשה תורה ובתורת כהנים הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו, התחיל משה מפייסם אתם נצבים וכו' והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו, שהכוונה שהם ממרקין העוונות והם פרעון החוב, וכמבואר כאן. ומטעם זה נקראו הקללות והיסורים 'פורעניות', שהמה פרעון החוב, ונמצא שבזה הם קיום של ישראל, ובאמת הקללות המה ברכות ולא קללות (עפ"י דברי הצ"ח ברכות ד, ב, עי"ש עוד).

י. לכאורה רסגי עד הכא לפי המשל ומה שאמר שוב כיון שא"ל כו' היה עצב ואמר שמא עבד כו' אינו שייך למשל ומילתא אחרייתא הוא והל"ל ד"א כיון שא"ל כו'. ויש ליישב, דודאי בשטר חוב שיש ללוה מעות כדי לשלם אינו עצב גם קודם שפרעו כיון דאפשר לו לשלם אלא דאיירי בשטר חוב גדול שהוא עצב כל זמן שלא פרעו כיון שאין לו לשלם כ"כ ואז אחר שהשיגה ידו ופרעו הוא שמת, כן ברוד שהיה חושב שאי אפשר לו לסבול הפרעון דשמה עבד כו' כיון דחזא דאבשלום כו', גם שלא מצינו בקרא שהיה חס על אביו בדבר מה מ"מ דוד היה חושב כן ואמר מזמור (מהרש"א). ובישמח משה בשם הגאון מהר"י בספר לוחות העדות פירש, דיש שני מיני

בו, שנאמר "יְחִילוּ^[ד] דְּרָכָו בְּכָל עֵת" (תהלים י, ה), ולא עוד אלא שזוכה בדין, שנאמר "מְרוֹם מִשְׁפָּטָיָהּ מִנְּגִדוֹ" (תהלים י, ה), ולא עוד אלא שרואה בצדו, שנאמר "כָּל צוּרְרָיו יִפִּיחַ בָּהֶם" (תהלים י, ה). לא קשיא, הא במילי דידיה, הא במילי דשמיא. ואיבעית אימא, הא והא במילי דשמיא, ולא קשיא, הא ברשע שהשעה משחקת לו, הא ברשע שאין השעה משחקת לו. ואיבעית אימא, הא והא ברשע שהשעה משחקת לו, ולא קשיא, הא בצדיק גמור, הא בצדיק שאינו גמור, דאמר רב הונא, מאי דכתיב "לְמַה תְּבִיט בּוֹגְדִים תַּחֲרִישׁ בְּבֹלַע רֶשַׁע צְדִיק מִמֶּנּוּ" (חבקוק א, יג), וכי רשע בולע צדיק, והא כתיב "ה' לֹא יַעֲזֹבֵנוּ בְּיָדוֹ" (תהלים לז, לג), וכתיב "לֹא יֵאָנֶה לְצַדִּיק כָּל אֶוֶן" (משלי יב, כא), אלא צדיק ממנו בולע, צדיק גמור אינו בולע. ואיבעית אימא, שעה משחקת לו שאני.

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כל הקובע מקום לתפלתו אויבו נופלים תחתיו^[טו], שנאמר "וְשָׂמְתִי מְקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעַתִּיו וְשָׁבַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגֵזוּ עוֹד וְלֹא יִסִּיפוּ בְּנֵי עוֹלָה לְעֹנֹתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה" (שמואל ב' ז, י). רב הונא רמי, כתיב "לְעֹנֹתוֹ" וכתיב "לְכַלּוֹתוֹ" (דברי הימים א' יז, ט^[טז]), בתחילה לְעֹנֹתוֹ^[טז] ולבסוף לְכַלּוֹתוֹ.

זכות
קביעות
מקום
לתפלה

ברכות דף ז עמוד ב

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, גדולה שמושה של תורה^[יח] יותר^[יט] מלמודה^[כ], שנאמר "פֶּה אֶלְיֶשֶׁע בֶּן שָׁפְטָא אֲשֶׁר יֵצֵק מִים עַל יְדֵי אֱלֹהֵיו" (מלכים ב' ג, יא), 'למוד' לא נאמר אלא 'יצק', מלמד שגדולה שמושה יותר מלמודה^[כא].

גדול מעלת
שימוש ת"ח

ביאור המאמרים

יד. יצליחו, וחבירו "על כן לא יחיל טובו" (איוב כ') (רש"י).
 זו. וכעין זה הובא בגמרא לעיל (ו, ב): אמר רבי חלבו אמר רב הונא, כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם בעזרו, וכשמת אומרים לו, אי עניו, אי חסיד, מתלמידיו של אברהם אבינו. ואברהם אבינו מנא לן דקבע מקום, דכתיב "וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם", ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר "ויעמוד פינחס ויפלל".
 זו. זה לשון הפסוק שם, "וְשָׂמְתִי מְקוֹם לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל וְנִטְעַתִּיהוּ וְשָׁבַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגֵזוּ עוֹד וְלֹא יִסִּיפוּ בְּנֵי עוֹלָה לְכַלּוֹתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה".
 יז. בתחלה כשנבנה הבית נבנה על מנת שלא לענות עוד אויבים לישראל, ולבסוף כשחטאו נגזר עליהם ענוי ותפלתם מגינה עליהם מן

הכליון (רש"י).
 יח. כלומר מי שמשמש תלמיד חכם יותר מלמודה (שיטה מקובצת).
 יט. נקיט 'יותר' ולא אמר 'מלמודה', ללמדנו שיש הפרש גדול בניהם ולא שיעורא זוטא דוקא הוא דאיכא, לכך נקיט יותר להורות על שיעורא רבא (בניהו בן יהוידע).
 כ. ביאר המהרש"א, שהוא משום שיש כמה הלכות שאדם לומד מרבו שאינן למעשה כדאמרינן בכמה דוכתין, ומשום הכי קאמר דגדולה שמושה שרואה רבו הלכה למעשה.
 כא. ולעולם בענין ההוראה ישמש תלמיד חכמים שהגרסא סבה לחכמה, ושימוש הזקנים והחכמים סבה לידיעת המלאכה, והוא ענין ההוראה הן בדין הן באסור והיתר (בית הבחירה לרבינו המאירי; ראה מהרש"א לעיל).

ברכות דף ז עמוד ב

אמר ליה רבי יצחק לרב נחמן, מאי טעמא לא אתי מר לבי כנישתא לצלוויי. אמר ליה, לא יכילנא [כב]. אמר ליה, לכנפי למר עשרה וליצלי. אמר ליה, טריחא לי מלתא. ולימא ליה מר לשלוחא דצבורא, בעידנא דמצלי צבורא ליתי ולודעיה למר. אמר ליה, מאי כולי האי. אמר ליה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב "וַיֹּאֲנִי תַפְלְתִי לְךָ ה' עַתְּ רִצּוֹן" [כג] (תהלים סט, יד), אימתי עת רצון בשעה שהצבור מתפללין. רבי יוסי ברבי חנינא אמר, מהכא, "כֹּה אָמַר ה' בְּעַת רִצּוֹן עֲנִיתִיךָ" (ישעיהו מט, ח). רבי אחא ברבי חנינא אמר, מהכא, "הֲזֶן אֶל כְּפִיר וְלֹא יִמָּאֵס" [כד] (איוב לו, ה), וכתוב, "פָּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשֵׁי מִקְרָב" [כה] (איוב לו, ה), וכתוב "פָּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשֵׁי" [כז] (תהלים נה, יט). תניא נמי הכי, רבי נתן אומר, מניין שאין הקדוש ברוך הוא מואס בתפלתן של רבים, שנאמר "הֲזֶן אֶל כְּפִיר וְלֹא יִמָּאֵס" (איוב לו, ה), וכתוב "פָּדָה בְּשָׁלוֹם נַפְשֵׁי" [כז] (תהלים נה, יט). אמר הקדוש ברוך הוא, כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבני מבין אומות העולם.

שעה שהצבור מתפללים היא עת רצון

ברכות דף ח עמוד ב

תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר, פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים בלילה, אחת קודם שיעלה עמוד השחר, ואחת לאחר שיעלה עמוד השחר, ויוצא בהן ידי חובתו, אחת של יום ואחת של לילה. הא גופא קשיא, אמרת פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים בלילה, אלמא לאחר שיעלה עמוד השחר ליליא הוא, והדר תני, יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה, אלמא יממא הוא. לא, לעולם ליליא הוא [כח], והא דקרי ליה יום דאיכא אינשי דקיימי בההיא שעתא [כט]. אמר רב אחא בר חנינא אמר רבי יהושע בן לוי, הלכה כרבי שמעון בן יוחי. איכא דמתני להא דרב אחא בר חנינא אהא דתניא, רבי שמעון בן יוחי אומר משום רבי עקיבא, פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים ביום, אחת קודם הנץ החמה ואחת לאחר הנץ החמה, ויוצא בהן ידי חובתו, אחת של יום ואחת של לילה. הא גופא קשיא, אמרת פעמים שאדם קורא קריאת שמע שתי פעמים ביום, אלמא קודם הנץ החמה יממא הוא, והדר תני, יוצא בהן ידי חובתו אחת של יום ואחת של לילה, אלמא ליליא הוא. לא, לעולם יממא הוא,

דין הקורא ק"ש ב' פעמים בלילה או ביום

ביאור המאמרים

כב. תש כחי (רש"י).
 כג. וכל נתיבותיה שלום" (משלי ג), וכן גמילות חסדים נמי שלום הוא, שמתוך שגומל חסד בגופו לחבירו הוא מכיר שהוא אוהבו וכו' לידי אחוה ושלום (רש"י).
 כד. עד הנץ החמה (רש"י).
 כה. הלכך זמן קריאת שמע דיום הוא, דגבי קריאת שמע "ובקומך" כתיב והא קיימי (רש"י).

כב. תש כחי (רש"י).
 כג. אלמא יש שעה שהיא של רצון (רש"י).
 כד. תפלת הרבים לא ימאס (רש"י).
 כה. ממלחמות הבאות עלי (רש"י).
 כו. שהתפללו עמי (רש"י).
 כז. זה שעסק בדברי שלום דהיינו תורה, דכתיב

והאי דקרו ליה ליליא^[ב] דאיכא אינשי דגנו^[א] בההיא שעתא. אמר רבי אחא ברבי חנינא אמר רבי יהושע בן לוי, הלכה כרבי שמעון שאמר משום רבי עקיבא. אמר רבי זירא, ובלבד שלא יאמר השכיבנו^[ב]. כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר, הא דרבי אחא ברבי חנינא אמר רבי יהושע בן לוי, לאו בפירוש איתמר אלא מכללא איתמר, דההוא זוגא דרבנן דאשתכור^[ב] בהלולא דבריה דרבי יהושע בן לוי, אתו לקמיה דרבי יהושע בן לוי, אמר, כדאי הוא רבי שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק^[ד].

ברכות דף י עמוד א

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב "פיה פתחה בקמיה ותורת חסד על לשונה" (משלי לא, כו), כנגד מי אמר שלמה מקרא זה. לא אמרו אלא כנגד דוד אביו, שדר בחמשה עולמים ואמר שירה^[ב]. דר במעי אמו ואמר שירה, שנאמר "בְּרָכִי נִפְשֵׁי אֶת ה' וְכָל קִרְבֵי^[ב] אֶת נֶשְׁם קִדְשׁוֹ" (תהלים קג, א). יצא לאויר העולם ונסתכל בכוכבים ומזלות ואמר שירה, שנאמר "בְּרָכוּ יְהוָה מְלֹאכְיוֹ גְבַרֵי כַח עֵשִׂי דְבָרוּ לְשֹׁמֵעַ בְּקוֹל דְּבָרוּ בְּרָכוּ ה' כָּל צְבָאִיו" וגו' (תהלים קג, כ). ינק משדי אמו ונסתכל בדדיה ואמר שירה, שנאמר "בְּרָכִי נִפְשֵׁי אֶת ה' וְאֵל תִּשְׁבְּחֵי כָּל גְּמוּלָיו" (תהלים קג, ב). מאי 'כל גמוליו'. אמר רבי אבהו, שעשה לה דדים במקום בינה. מעמא מאי. אמר רבי^[ב] יהודה, כדי שלא יסתכל במקום ערוה. רב מתנא אמר, כדי שלא יינק ממקום הטנופת. ראה במפלתן של רשעים ואמר שירה, שנאמר "תִּמְנו חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינֶם בְּרָכִי נִפְשֵׁי אֶת יְהוָה הַלְלוּ יְהוָה" (תהלים קד, לה). נסתכל ביום המיתה ואמר שירה, שנאמר "בְּרָכִי נִפְשֵׁי אֶת ה' ה' אֱלֹהֵי גְדֻלַּת מְאֹד הוֹד וְהִדְרָר לְבָשֶׁת" (תהלים קד, א). מאי משמע דעל יום המיתה נאמר. אמר רבה בר רב שילא, מסיפא דעניינא, דכתיב, "תִּסְתִּיר פְּנִיךָ יִבְהַלֵּן תִּסְף רוּחָם יִגְוְעוּן" וגו' (תהלים קד, כט).

ברכות דף יד עמוד ב

אמר רבי יהושע בן קרחה, למה קדמה פרשת שמע וכו'^[א]. תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר, בדין הוא שיקדים שמע לזהיה אם שמוע שזה ללמוד^[ב] וזה

שירת דוד

טעם קדימת
פרשת
שמע'
לפרשת
זהיה אם
שמוע'

ביאור המאמרים

- ל. דקאמר יוצא בו קריאת שמע של לילה (רש"י).
 לז. מסורת הש"ס: רב.
 לח. זה לשון המשנה שם (ג, א): אמר רבי יהושע בן קרחה, למה קדמה פרשת שמע לזהיה אם שמוע, כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך מקבל עליו עול מצות. והיה אם שמוע לויאמר, שוהיה אם שמוע נוהג בין ביום ובין בלילה, ויאמר אינו נוהג אלא ביום בלבד.
 לט. "ודברת בס" (רש"י).
 ל. דקאמר יוצא בו קריאת שמע של לילה (רש"י).
 לא. וקרינא ביה "ובשכבך" (רש"י).
 לב. הקורא קריאת שמע של לילה שחרית סמוך לעמוד השחר לא יאמר השכיבנו, שאין עוד זמן תחלת שכיבה אלא זמן סוף שכיבה (רש"י).
 לג. וישנו ונרדמו עד לאחר עמוד השחר (רש"י).
 לד. אבל שלא בשעת הדחק לא (רש"י).
 לה. כנגד כולם אמר שירה לכשרתה רוח הקודש עליו (רש"י).

ללמד^[מ], והיה אם שמוע לויאמר שזה ללמוד וזה לעשות^[מא]. אטו שמע ללמוד אית ביה ללמד ולעשות לית ביה, והא כתיב ושננתם, וקשרתם^[מב], וכתבתם^[מג]. ותו והיה אם שמוע ללמד הוא דאית ביה ולעשות לית ביה, והא כתיב וקשרתם, וכתבתם. אלא הכי קאמר, בדין הוא שתקדם שמע לוהיה אם שמוע שזה ללמוד וללמד ולעשות, והיה אם שמוע לויאמר שזה יש בה ללמד ולעשות, ויאמר אין בה אלא לעשות בלבד. ותיפוק ליה מדרבי יהושע בן קרחה. חדא ועוד קאמר, חדא כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחלה ואחר כך יקבל עליו עול מצות, ועוד משום דאית בה הני מילי אחרנייתא.

ברכות דף לא עמוד א

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, אסור^[מד] לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה^[מה], שנאמר "אִזְ יִמְלֵא שְׁחֹק פִּינוּ וְלִשְׁנֹנָנוּ רִנָּה" (תהלים קכו, ב),

האיסור
למלאות פיו
שחוק
בעוה"ז

ביאור המאמרים

בנצח ישראל: ביאור זה, כי האדם בעולם הזה אין ראוי שימלא שחוק פיו, כי מה שממלא שחוק פיו הוא בשביל השלימות, שהוא בפעל הגמור. ולא כך השמחה שהוא שייך בלב, דכתיב (תהלים ד, ח) "נתת שמחה בלבי". אבל השחוק הוא בפועל, כאשר יש לו שחוק. ולכך אמר אסור שימלא שחוק פיו בעולם הזה, כי השחוק, שהוא בפועל לגמרי, ודבר זה אינו ראוי לעולם הזה כלל. כי המדריגה הזאת אינו בעולם הזה, לפי שהאדם אינו בשלימות ובפועל. רק לעתיד, ואז נאמר "אז ימלא שחוק פינו", כי יאמרו "הגדיל ה' לעשות עם אלה". כי כאשר יהיה לעתיד, והגדיל עם אלה מה שלא היה קודם, שלא היה האדם בפועל השלימות. לכך אין לו השחוק, שהוא שמחה בפועל, רק השמחה היה לו, שעיקר השמחה בלב, ואינו בפועל, רק לעתיד או יהיה בעולם השחוק. ומה שאמרו שאסור למלאות שחוק פיו בעולם הזה, אינו מצד החורבן, שהרי אמרו 'אסור שימלא שחוק פיו בעולם הזה', ודבר זה משמע אף בשעת בנין הבית אסור למלאות שחוק פיו בעולם הזה, עד שיהיה העולם בשלימות בלא חסרון. ובנתיבות עולם כתב: פירוש, אין השמחה בעולם הזה כי העוה"ז הוא עולם גשמי והעולם הגשמי יש בו השתנות וכל שנוי הוא רע, ואין יהיה השמחה בעוה"ז הגשמי דבר זה לא יתכן. ולפיכך אמר "אז ימלא שחוק פינו", כלומר אז לעוה"ב, ובמלת אז רמז הכל כי אין ראוייה השמחה בעוה"ז הגשמי שהוא תחת

מ. ו'למדתם אותם את בניכם", ואם לא למד תחלה היאך ילמד את בניו (רש"י).

מא. ויאמר אין בה אלא עשייה (רש"י).

מב. דתפילין (רש"י).

מג. דמזוזה, עשייה היא (רש"י).

מד. הנה שנינו באבות (פרק ו משנה ז) בקניני התורה: הכ"ד במעוט שחוק. והקשה המהר"ל, הלא אסור למלאות שחוק פיו בעוה"ז כמבואר כאן. וביאר שדוקא למלאות שחוק פיו קאמר שהוא שחוק יותר מדאי, אבל שחוק בעלמא לא אמר, ולענין התורה צריך למעט השחוק לגמרי. והוסיף דבלאו הכי לא קשיא, דאפילו אי הוי איסור גמור מ"מ אשמועינן שאם הוא מרבה שחוק אינו זוכה לתורה, וטעמא כי השחוק שהוא מופלג הוא הפך המחשבה שהוא השכל לכך השחוק מבטל השכל. ודבר זה תוכל להבין כי השחוק מתחדש מן התול והליצנות בלבד, ואין ספק כי ההתול הוא הפך השכל כי הליצנות הוא דבר שאין בו ממש רק התול, והשכל מה שראוי לפי האמת ולפיכך השחוק הוא מבטל השכל. ואין השחוק דומה לשמחה שעיקר שמחה בלב בלבד אבל השחוק אינו בלב בלבד רק אף במעשה (דרך החיים).

מה. כתב בשיטה מקובצת, שאין טעם האיסור משום אבילות החורבן, אלא משום שלא יתגבר יצרו עליו מתוך השחוק, אבל לימות המשיח דליכא יצר הרע ליכא למיחש. וכתב המהר"ל

אימתי בזמן שיאמרו בגוים "הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהִים" (תהלים קכו, ב) [מ]. אמרו עליו על ריש לקיש, שמימיו לא מלא שחוק פיו בעולם הזה מכי שמעה מרבי יוחנן רביה.

ברכות דף לג עמוד ב

ואמר רבי חנינא, הכל בידי שמים [מ] חוץ מיראת שמים, שנאמר **וְעֵתָהּ יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שְׂאֵל מְעַמְךָ פִּי אִם לִירְאָהּ** (דברים י, יב). אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא [מ], והאמר והאמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי, אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנוזי אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר **וְיִרְאָת ה' הִיא אוֹצְרוֹ** (ישעיהו לג, ו). אין, לגבי משה [מ], מילתא זוטרתא [ב] היא. דאמר רבי

יראת ה'
היא אוצר

ביאור המאמרים

באב ושאר תעניות סימן תקס סעיף ה): אסור לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה. ובמשנה ברורה שם (ס"ק כ): **שהשמחה יתירה משכח המצות** (וראה לעיל בשם שטמ"ק). ועיין בט"ז ופרישה דאפילו בשמחה של מצוה כגון בחתונה ופורים לא ימלא פיו שחוק.

מו. כל הבא על האדם ביד הקדוש ברוך הוא, כגון ארוך, קצר, עני, עשיר, חכם, שוטה, לבן, שחור, הכל בידי שמים הוא, אבל צדיק ורשע אינו בא על ידי שמים, את זו מסר בידו של אדם ונתן לפניו שתי דרכים והוא יבחר לו יראת שמים (רש"י).

מח. דקאמר **"כי אם ליראה את ה' וכו'** (שיטה מקובצת).

מט. מקשים, והא משה אמר זאת לישראל ולהם דבר גדול הוא. אמנם הביאור לגבי משה היינו אותו הדור שהיה אצל משה, להם יראה מלתא זוטרתא היא, כי כשדיבר משה להם מצות יראה מהקב"ה הכניס בהם יראה גדולה כל כך שהיו מפחדים מאוד מאוד מהקב"ה (שיח שרפי קודש).

נ. פירשו המפרשים, דוודאי יראה לאו מלתא זוטרתא הוא, כי קשה לאדם לכבוש יצרו, ככתוב (קהלת ז, ט) **"כי אדם אין צדיק בְּאָרְץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא"**. אבל בדורו של משה שתמיד ראו בעיניהם השגחת הבורא שראו אותות ומופתים בכל עת, אז לא היה קשה לכבוש היצר. וזהו שאמרו לגבי משה, היינו בעת שהיו עם משה וראו את אשר עשה משה לעיני כולם, אז מלתא זוטרתא היא ליראה את ה' (כתב סופר פרשת נצבים; וראה הערה מ).

הזמן אשר הזמן בו שני וכל שני הוא רע ואין בו השמחה, אבל "אז ימלא שחוק פיננו" כי מלת אז בא על דבר שאינו תחת הזמן, כי הזמן הוא המשך ומלת אז הוא מורה על העת כמו שבארנו דבר זה בחבור גבורות השם במלת אז ישיר ובכמה מקומות, שלכך אמרו כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון ווי, מפני שכל הויה הוא שנוי והשנוי הוא רע, אבל מלת אז מורה על העתה שהעתה אין בה זמן ואי אפשר שיהיה בה הויה שהיא שנוי אשר השנוי הוא רע. ולכך יאמר "אז ימלא שחוק פיננו" כאשר יאמר "הגדיל ה' לעשות עם אלה", וזה כאשר יהיה העולם בשלימות ולא יהיה בו שנוי אשר הוא שייך לזמן, אבל יהיה העולם כמו העתה שאין בו הזמן אשר הזמן בו שנוי וכאשר ידוע ודבר זה מבואר, ולפיכך אין ראוי שיהיה לאדם רק הכנעה תמיד ואין ראוי לאדם קלות ראש. ושם אמרו רבנן לרב המנונא בהילולא דמר בריה דרבינא לישרי לן מר אמר להו ווי לן דמיתנן ווי לן דמיתנן אמרו לו אנן מה נענה בתוך אמר להו הי תורה והי מצות דמגנו עלן. ביאור זה כי אין ראוי אל האדם השמחה מצד שהוא בעל העדר ומיתה, ודבר זה מצד הסוף אשר סוף כל האדם למות, וא"כ השמחה מה היא בעולם הזה אשר האדם מוכן אל המיתה ומצד הזה ראוי האבל לא השמחה, ואם לא יזכר האבל מ"מ לא יהיה לו שמחה ג"כ. ולא מצד המיתה בלבד אלא שיש יראה מיום הדין אשר הש"י בא על מעשה בני אדם מה שעשה האדם בעוה"ז, והיינו דקאמר שיענו אחריו הי תורה והי מצות, ולפיכך אי אפשר שיהיה האדם ראוי לשמוח בעוה"ז ודבר זה מבואר.

מו. כ"ה בשולחן ערוך אורח חיים (הלכות תשעה

חנינא, משל, לאדם שמבקשים ממנו כלי, גדול ויש לו דומה עליו ככלי קטן, קטן ואין לו דומה עליו ככלי גדול.

ברכות דף לה עמוד ב

רבי חנינא בר פפא רמי, כתיב "וְלִקְחֶתִי דְגָנִי בְּעֵתוֹ" וגו' (הושע ב, יא), וכתוב "וְאִסְפַּתְּ דְגָנְךָ" וגו' (דברים יא, יד). לא קשיא, כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום [נא], כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום. תנו רבנן, ואספת דגנך, מה תלמוד לומר לפי שנאמר "לא ימוש ספר התורה הזה מפיהך" (יהושע א, ח), יכול דברים ככתבן [נב], תלמוד לומר, "וְאִסְפַּתְּ דְגָנְךָ" (דברים יא, יד) הנהג בהן [נב] מנהג דרך ארץ [נד], דברי רבי ישמעאל. רבי שמעון בן יוחי אומר, אפשר [נה] אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה. אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר "וְעִמְדוּ זָרִים וְרָעוּ צֹאנְכֶם" (ישעיהו סא, ה) וגו'. ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר "וְאִסְפַּתְּ דְגָנְךָ" (דברים יא, יד). ולא עוד, אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר "וְעִבְדֶתְ אֶת אִיבִיךָ" וגו' (דברים כח, מח). אמר רבי, הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחי ולא עלתה בידן.

תורה ודרך ארץ

ברכות דף מג עמוד ב

ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. מנלן, מתמר, שנאמר "היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה ותאמר הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה" [נא] (בראשית לח, כה).

חומר איסור הלבנת פנים

ברכות דף מז עמוד א

רבי זירא חלש, על לגביה רבי אבהו, קביל עליה, אי מתפח קמינא חריך שקי [נא] עבידנא יומא טבא לרבנן. אתפח, עבד סעודתא לכולהו רבנן. כי מטא למשרי [נב], אמר ליה לרבי זירא, לישרי לן מר. אמר ליה, לא סבר לה מר להא דרבי

בעל הבית בוצע ואורח מבדד

ביאור המאמרים

נא. וזאת היתה הנהגתו של רבי זירא, שכל מי שפגש אותו חייב היה לומר לו ברכות. וזו היתה הנהגתו של רבי זירא, שכל מי שפגש אותו חייב היה לומר לו ברכות. וזו היתה הנהגתו של רבי זירא, שכל מי שפגש אותו חייב היה לומר לו ברכות.

נא. וזאת היתה הנהגתו של רבי זירא, שכל מי שפגש אותו חייב היה לומר לו ברכות. וזו היתה הנהגתו של רבי זירא, שכל מי שפגש אותו חייב היה לומר לו ברכות.

נב. שלא יעסוק בדרך ארץ (רש"י).

נג. עם דברי תורה (רש"י).

נד. שאם תבא לידי צורך הבריות סופך ליבטל מדברי תורה (רש"י).

נז. כך היו קורין לרבי זירא (רש"י).

נה. לישנא דשירותא, כלומר לפרוס ברכת המוציא ולאכול (רש"י).

נה. בתמיהה, אפשר כדברך (רש"י).

יוחנן דאמר, בעל הבית בוצע. שרא להו. כי מטא לכרוכי, אמר ליה, נבריד לן מר, אמר ליה, לא סבר לה מר להא דרב הונא דמן בבל דאמר, בוצע מברך. ואיהו כמאן סבירא ליה. כי הא דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, בעל הבית בוצע ואורח מברך, בעל הבית בוצע כדי שיבצע בעין יפה, ואורח מברך כדי שיברך בעל הבית. מאי מברך יהי רצון שלא יבוש בעל הבית בעולם הזה ולא יכלם לעולם הבא. ורבי מוסיף בה דברים, ויצלח מאד בכל נכסיו, ויהיו נכסיו^[טז] ונכסיו מוצלחים וקרובים לעיר^[טז], ואל ישלוט שמן לא במעשי ידיו ולא במעשי דינו, ואל יזדקר לא לפניו ולא לפנינו שום דבר הרהור חטא ועבירה ועון מעתה ועד עולם.

ברכות דף נה עמוד א

"הַנְּבִיא אֲשֶׁר אֶתוֹ חָלוֹם יִסְפֵּר חָלוֹם וְאֲשֶׁר דִּבְרֵי אֶתוֹ יְדַבֵּר דְּבָרֵי אֱמֶת מֵה לְתַבְּנָן אֶת הַבֵּר נְאֻם ה'" (ירמיהו כג, כח), וכי מה ענין בר ותבן אצל חלום. אלא אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, כשם שאי אפשר לבר בלא תבן כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים. אמר רבי ברכיה, חלום, אף על פי שמקצתו מתקיים כולו אינו מתקיים, מגא לן מיוסף, דכתיב "וַהֲנִיחַ הַשָּׁמַיִם וַתִּירָח" וגו' (בראשית לו, ט).

אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים

שבת

שבת דף יא עמוד א

ואם התחילו אין מפסיקין, מפסיקין לקריאת שמע. הא תנא ליה רישא אין מפסיקין. סיפא אתאן לדברי תורה. דתניא, חברים^[סא] שהיו עוסקין בתורה מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפלה. אמר רבי יוחנן, לא שנו אלא כגון רבי שמעון בן יוחי וחביריו שתורתן אומנותן, אבל כגון אנו^[סב] מפסיקין לקריאת שמע ולתפלה.

עוסק בתורה - אם מפסיק לקריאת שמע ותפלה

שבת דף לג עמוד ב

כשנכנסו רבותינו לחרם^[סג] ביבנה היה שם רבי יהודה ורבי אלעזר ברבי יוסי ורבי שמעון. נשאלה שאלה זו בפניהם, מכה זו^[סד] מפני מה מתחלת בבני מעיים וגומרת בפה. נענה רבי יהודה ברבי אלעאי ראש המדברים בכל מקום^[סה]

בעון ביטול תורה

ביאור המאמרים

נמ. קרקעות (רש"י). שפסיק לתפלה (רש"י).

ס. שיכול לראותן בעל הבית תמיד ולדעת מה הן צריכין (רש"י). סג. זה בית המדרש שיושבין שורות שורות כחרם, כך מפורש בירושלמי בברכות (רש"י).

סא. חברים העוסקין בתורה מפסיקין תורתן לקריאת שמע, דזמנה דאורייתא "ובשכבך

ובקומך", ואין מפסיקין לתפלה (רש"י).

סב. הואיל ומפסיקין תורתנו לאומנתנו, כל שכן מקום, כדלקמן (רש"י).

ואמר, אף על פי שכליות יועצות ולב מבין ולשון מחתך פה גומר^[ס]. נענה רבי אלעזר ברבי יוסי ואמר, מפני שאוכלין בה דברים טמאין. דברים טמאים סלקא דעתך^[ס]. אלא שאוכלין בה דברים שאינן מתוקנים^[ס]. נענה רבי שמעון ואמר, בעון ביטול תורה^[ס]. אמרו לו, נשים יוכיחו^[ע]. שמבטלות את בעליהן. נכרים יוכיחו. שמבטלין את ישראל. תינוקות יוכיחו^[עא]. שמבטלין את אביהן. תינוקות של בית רבן יוכיחו^[עב]. התם כדרבי גוריון, דאמר רבי גוריון ואיתימא רב יוסף ברבי שמעיה, בזמן שהצדיקים בדור צדיקים נתפסים על הדור, אין צדיקים בדור תינוקות של בית רבן נתפסים על הדור. אמר רבי יצחק בר זעירי ואמרי לה אמר רבי שמעון בן זורא, מאי קראה "אם לא תדעי לך^[עג] תיפה בנשים צאי לך פֶּעֶקְבֵי הַצֶּאֱן" וגו' (שיר השירים א. ח), ואמרינן גדיים הממושכנין על הרועים וכו'.

ואמאי קרו ליה ראש המדברים בכל מקום. דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון ויתיב יהודה בן גרים^[עד] גביהו. פתח רבי יהודה ואמר, כמה נאים מעשיהן של אומה זו^[עה], תקנו שווקים^[עו], תקנו גשרים, תקנו מרחצאות. רבי יוסי שתק. נענה רבי שמעון בן יוחאי ואמר, כל מה שתקנו לא תקנו אלא לצורך עצמן, תקנו שווקין להושיב בהן זונות, מרחצאות לערן בהן עצמן, גשרים ליטול מהן מכם. הלך יהודה בן גרים וסיפר דבריהם^[עז], ונשמעו למלכות. אמרו, יהודה שעילה יתעלה^[עח], יוסי ששתק יגלה לציפורי, שמעון שגינה יִהְרַג. אזל הוא ובריה טשו בי מדרשא. כל יומא הוה מיייתי להו דביתהו ריפתא וכוזא דמיא וכרכי. כי תקיף גזירתא, אמר ליה לבריה, נשים דעתן קלה עליהן, דילמא מצערי לה ומגליא לן. אזלו טשו במערתא. איתרחיש ניסא איברי להו חרובא^[עט] ועינא דמיא. והוון משלחי

מעשה
הרשב"י
ור"א בנו
שהתבאר
במערה

ביאור המאמרים

סו. לשון הרע, והוא בא על כך, לפיכך מתחיל במעיים ומסיים בפה, שהלב מבין לספר לשון הרע, ובודה הדברים מלבו (רש"י). פה גומר: הכל יוצא מן הגרון (רש"י). סז. וכי עונשה מיתה, דבשלמא לשון הרע עונשה מיתה, דכתיב (תהלים קא) "מִלְשֹׁנִי בִסְתֵר יִרְעוּ אוֹתוֹ אֲצִמִית" (רש"י). סח. מעושרים, שהטבל במיתה בידי שמים, כדיליף באלו הן הנשרפים (סנהדרין פג. א) (רש"י). סט. דענוש נמי מיתה, כדאמרן מקרא נדרש לפני פניו "לְמַעַן יִרְבוּ יִמִּיכֶם", הא אם לא תלמדו יתמעטו (רש"י).

ע. שאינן מצוות על דברי תורה, דכתיב "ולמדתם אותם את בניכם" ולא בנותיכם, ומתות באסכרה. אמר להן, אף הן מבטלות את בעליהן (רש"י). עא. שאינן בני לימוד. אמר להן, אף הן בעון שמבטלים את אביהם להוליכן לחמה ולצונן ולפיסין באגוזים (רש"י).

עב. של בית רבן לא בטלין ולא מבטלין (רש"י). עג. "אם לא תדעי לך" לשמור מצותי "צאי לך" ובקשי רחמים בזכות "עקבי הצאן" אבות הראשונים שהיו רגלי הצאן וחזוקם, "ורעי" בזכותן "את גדיותיך" תינוקות שלך, שלא יתפשו "על משכנות הרועים" רועי הדור ופרנסיו (רש"י). עד. בן גר וגירות היה (רש"י). עה. רומיים (רש"י). והקשה ב'שפת אמת', הא כתיב "לא תחנם" ודרשינן לא תתן להם חן כדאיתא בע"ז (כ). ותירץ, דגם הוא אמר כן בלשון בתמיהא.

עו. סדר מושב שווקי עיירות וחוצותיהן (רש"י). עז. לתלמידים או לאביו ואמו, ולא להשמיען למלכות, ונשמעו על ידו למלכות (רש"י). עח. להיות ראש המדברים (רש"י). עט. לאכול פירותיו, ועינא דמיא לשתות (רש"י). ופירש המהרש"א, דאפשר שנקט חרובא, דהיה

מנייהו והוּו יתבי עד צוארייהו בחלא^[ב], כולי יומא גרסי, בעידן צלווי לבשו מיכסו ומצלו, והדר משלחי מנייהו כי היכי דלא ליכלו. איתבו תריסר שני במערתא. אתא אליהו וקם אפיתחא דמערתא, אמר, מאן לודעיה לבר יוחי דמית קיסר ובטיל גזרתיה. נפקו, חזו אינשי דקא כרבי^[א] וזרעי^[ב], אמר, מניחין חי עולם ועוסקין בחיי שעה^[ב], כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף. יצתה בת קול ואמרה להם, להחריב עולמי יצאתם, חזירו למערתכם. הדור אזול, איתבו תריסר ירחי שתא. אמרי, משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש^[ג]. יצתה בת קול ואמרה, צאו ממערתכם. נפקו, כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר הוה מסי רבי שמעון. אמר לו, בני, די לעולם^[ה] אני ואתה. בהדי פניא דמעלי שבתא חזו ההוא סבא דהוה נקיט תרי מדאני^[ה] אסא, ורהיט בין השמשות. אמרו ליה, הני למה לך. אמר להו, לכבוד שבת. ותיסגי לך בחד. חד כנגד זכור, וחד כנגד שמור^[ז]. אמר ליה לכריה, חזי כמה חביבין מצות על ישראל, יתיב דעתייהו. שמע רבי פנחס בן יאיר חתניה ונפק לאפיה. עייליה לבי בניה, הוה קא אריך^[ח] ליה לבישריה, חזי דהוה ביה פילי^[ט] בגופיה, הוה קא בכי, וקא נתרו דמעת עיניה וקמצוחא ליה^[י]. אמר לו, אוי לי שראיתך בכך. אמר לו, אשריך שראיתני בכך, שאילמלא לא ראיתני בכך לא מצאת בי כך. דמעיקרא כי הוה מקשי רבי שמעון בן יוחי קושיא הוה מפרק ליה רבי פנחס בן יאיר תריסר פירוקי, לסוף כי הוה מקשי רבי פנחס בן יאיר קושיא הוה מפרק ליה רבי שמעון בן יוחי עשרין וארבעה פירוקי. אמר, הואיל ואיתרחיש ניסא איזיל אתקין מילתא^[יא]. דכתיב "וַיבֹא יַעֲקֹב שְׁלֹם" (בראשית לג, יח), ואמר רב,

ביאור המאמר

"וַיֵּצְאוּ וַיֵּרְאוּ בְּפָנָיו הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי", הכי תני לה בסדר עולם (פ"ג) (רש"י).
פ.ה. בעוסקי תורה אני ואתה (רש"י).
פ.ו. חבילות של הדס להריח בשבת. מדאני: כמו "מַעֲרֻנוֹת כִּימָה" (איוב לח) (רש"י).
פ.ז. דאע"ג דזכור ושמור בדבור אחד נאמרו כדאמרינן פרק שבועות שתיים, מכל מקום הוּו תרי מילי, זכור הוא עשה ושמור הוא לא תעשה, כמפורש בדברי הרמב"ן. ומטעם זה דאחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, נהגו נמי בנר של שבת ליטול ב' נרות, וכמו שבנרות זוכין לבנים חכמים כמ"ש לעיל, ה"נ הדסים ע"ש בניס צדיקים שנקראו הדסים (מהרש"א).
פ.ח. מתקן ומחליק (רש"י).
פ.ט. בקעים סדקים, מחמת החול (רש"י).
צ. לרבי שמעון, שהדמעות מלוחין ומכאיבין את המכה בתחלתן (רש"י).
צ.א. כדרך שעשה יעקב כשניצול מיד עשו (רש"י).

נס בתוך נס, דאינו טוען פירות עד שבעים שנה מנטיעתו, וכאן טען פירות מיד.
פ. בחול, שהיו פושטין בגדיהם שלא יכלו, ומכסין ערותן בחול (רש"י). וביאר המהרש"א, דלאו משום שלא יהא לבו רואה את הערוה, דהא מכסי בחול הוּו כפירוש רש"י, אלא משום "הַפּוֹן לְקִרְאָת אֱלֹהֶיךָ שְׂרָאֵל" (עמוס ד, יב) כדאמרינן בפרק קמא (שבת י, א).
פ.א. חורשים (רש"י).
פ.ב. כתב הרש"ש, דאיזיל רשב"י לשיטתיה ברפ"ו דברכות דאמר אפשר ארם חורש כו' תורה מה תהא עליה אלא כו'.
פ.ג. דאפשר על ידי נכרים, והקדוש ברוך הוא מחלק מזון וריוח לעושי רצונו (רש"י).
פ.ד. שנאמר (ישעיה סו) "וְאִשָּׁם לֹא תִכְבֶּה וְהָיָה מִדֵּי חֵדָשׁ בְּחֵדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבְתּוֹ יָבֹא כָּל בְּשָׂר", אף הנדונים בו במשמע, מה שבתות למינוי שלהם, אף חדשים למינוי שלהן, והאי ודאי בפושעי גיהנם משתעי, דכתיב לעיל מיניה

שלם בגופו^[צב], שלם בממונו, שלם בתורתו^[צג]. "וַיַּחֲזֵן אֶת פְּנֵי הָעִיר" (בראשית לג, יח) אמר רב, מטבע תיקן להם^[צד]. ושמואל אמר, שווקים תיקן להם. ורבי יוחנן אמר, מרחצאות תיקן להם. אמר, איכא מילתא דבעי לתקוני. אמרו ליה, איכא דוכתא דאית ביה ספק טומאה ואית להו צערא לכהנים לאקופי^[צה]. אמר, איכא איניש דידע דאיתחזק הכא טהרה^[צו]. אמר ליה ההוא סבא, כאן קיצין בן זכאי^[צז] תורמסי תרומה^[צח]. עבד איהו נמי הכי^[צט], כל היכא דהוה קשי טהריה, וכל היכא דהוה רפי צייניה. אמר ההוא סבא, טיהר בן יוחי בית הקברות. אמר לו, אילמלי (לא) היית עמנו, ואפילו היית עמנו ולא נמנית עמנו יפה אתה אומר, עכשיו שהיית עמנו^[ק] ונמנית עמנו^[קא] יאמרו זונות מפרכסות זו את זו תלמידי חכמים לא כל שכן. יהב ביה עיניה, ונח נפשיה. נפק לשוקא, חזייה ליהודה בן גרים, אמר, עדיין יש לזה בעולם. נתן בו עיניו, ועשהו גל של עצמות^[קב].

שבת דף קיח עמוד ב

אמר רב יהודה אמר רב, אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה^[קג] לא שלטה בהן אומה ולשון, שנאמר "וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יֵצְאוּ מִן הָעַם לְלֶקֶט" (שמות טז, כז) וכתוב בתריה "וַיָּבֵא עֲמֶלֶק" (שמות יז, ח). אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלים, שנאמר "כִּי כֹה אָמַר ה' לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וּבְחָרוּ בְּאֲשֶׁר חִפְצָתִי וּמְחֻזְקִים בְּבְרִיתִי" (ישעיהו נג, ד), וכתוב בתריה^[קד] "וַהֲבִיאוּתֵימ אֶל הַר קְדְשִׁי וְשִׁמְחֵתִים בְּבֵית תְּפִלְתִּי עוֹלְתֵיהֶם וּבְחִיהֶם לְרָצוֹן עַל מִזְבְּחִי כִּי בֵיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים" (שם טז)^[קה].

גאולה
זכות
שמירת
השבת

ביאור המאמרים

- צב.** שנתרפא מצלעתו (רש"י).
צג. שלא שכח תלמודו מפני טורח הדרך (רש"י).
צד. דברי חזן וחנייה, ולי נראה, מ"וַיִּקַּח אֶת חֶלְקֵת הַשָּׂדֶה" לשון תיקון (רש"י).
צה. שהיה אותו שוק שהספק בו מקום מעבר העיר לרבים, והכהנים לא היו יכולין ליכנס שם מפני טומאה, וצריך להקיף דרך אחר ארוך (רש"י).
צו. בהאי שוק מימיו, שלא היה בית הקברות גמור ולא ניתן לפנותו (רש"י).
צז. שתלן ועקרון לאחר גידולן (רש"י).
צח. הצריכות לשמרן בטהרה, וגם הוא היה כהן, כדאמרינן (בתוספתא דפרה) (פרק ג') אם מה שעשו ידי שכחתי (רש"י).
צט. היה מקצץ תורמסין ומשליכן שם, ונעשה נס וצף המת במקום שהוא שם, וציינו למקום הקבר, הכי מפרש בפסיקתא דפרשת העומר, ובסדר זרעים ירושלמי (רש"י).
ק. במעמד (רש"י).
קא. הסכמת לדעתנו להיות מן המנין (רש"י).
קב. כמת שנקרב בשרו ונפל מזמן הרבה (רש"י).
קג. פירש הריטב"א, דאע"ג דשבת ודינין במרה אתפקוד, שבת ראשונה ששמרו היתה שבת ראשונה של מן.
קד. לכאורה קשה, דהא כתיב התם "וּבְחָרוּ בְּאֲשֶׁר חִפְצָתִי וּמְחֻזְקִים בְּבְרִיתִי" ומשמע דלאחר כל אלו נאמר "וַהֲבִיאוּתֵימ אֶל הַר קְדְשִׁי" ולא בשמירת שבת לכד. וצריך לומר, דמפרש דקאי אכל חדא מינייהו הא דכתיב "והביאותים", ולא אכולה פרשתא (שפת אמת).
קה. ובירושלמי תענית (ג. א): א"ר לוי, אילו היו ישראל משמרין שבת אחת כתיקנה מיד היה בן דוד בא, מאי טעמא, "וַיָּאמֶר מִשָּׁה אֶכְלֶהוּ הַיּוֹם כִּי שָׁבַת הַיּוֹם לַה'" וגומר (שמות טז, כה) - חד יום. ואומר "בְּשׂוֹבָה וְנַחַת תִּשְׁעֶוּן" (ישעיהו ל, טו) - בשובה וניחח תתפרקון.

שבת דף קלח עמוד ב

תנו רבנן, כשנכנסו רבותינו לכרם^[ק] ביבנה אמרו, עתידה תורה שתשתכח מישראל, שנאמר "הֲנֵה יָמִים בָּאִים נֶאֱמַר אֲדֹנָי ה' וְהִשְׁלַחְתִּי רָעַב בְּאֶרֶץ לֹא רָעַב לְלֶחֶם וְלֹא צָמָא לְמַיִם כִּי אִם לְשִׁמְעַת דְּבַרֵּי ה'" (עמוס ח, יא), וכתוב "וְנָעוּ מַיִם עַד יָם וּמְצַפּוֹן וְעַד מוֹרֶחַ יְשׁוּטְמוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ" (עמוס ת, יב). 'דבר ה'" זו הלכה^[ק], 'דבר ה'" זה הקץ^[קח], 'דבר ה'" זו נבואה^[קא]. ומאי "יְשׁוּטְמוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה'" אמרו, עתידה אשה שתטול ככר של תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם טהורה היא, ואין מבין אם טהורה היא ואם טמאה היא. בהדיא כתיב ביה^[קי], "מִפְּלֵ הָאֶכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל" (ויקרא יא, לד). אלא לידע אם ראשונה היא ואם שניה היא, ואין מבין. הא נמי מתניתין היא^[קיא], כדתנן, השרץ שנמצא בתנור, הפת שבתוכו שניה, שהתנור תחילה^[קיב]. מסתפקא להו^[קיד] הא דאמר ליה רב אדא בר אהבה לרבא, ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה^[קיד] ותיהוי פת ראשונה. אמר ליה, לא אמרינן ליחזייה האי תנורא כמאן דמלי טומאה^[קיד], דתניא, יכול יהו כל הכלים מיטמאין באויר כלי חרס, תלמוד לומר "כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא" (ויקרא יא, לג) "מִפְּלֵ הָאֶכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל" (ויקרא יא, לד), אוכלין מטמאין באויר כלי חרס ואין כלים מטמאין באויר כלי חרס^[קיד]. תניא, רבי שמעון בן יוחי אומר, חס ושלום שתשתכח תורה מישראל, שנאמר

כי לא תשכח מפי זרעו

ביאור המאמרים

קד. כשנפל השרץ באוירו, דהא בלא נגיעה מטמא, והלכך כמאן דמלי טומאה הוא, ותהוי פת ראשונה (רש"י).

קפז. לא סלקא דעתך למיהוי כמאן דמלי טומאה, דתניא יכול יהו כל הכלים טמאים מאויר כלי חרס, שאם היה כלי אחר בתוכו שיטמא מחמת השרץ שבאויר החיצון או מחמת שיטמאנו אויר כלי החיצון שהוא טמא (רש"י).

קפז. תלמוד לומר "כֹּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא" וסמך ליה "מִפְּלֵ הָאֶכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל", אוכלין ומשקין שבתוכו טמאים ולא כלים. שמע מינה תרת, חדא, דלא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה, דאם כן אם כלי שטף הוא הפנימי שמתמא מגבו יהא טמא דהא נגע בטומאה, אלא לא אמרינן חזייה כמאן דמלי טומאה, ואוכלין ומשקין שבחיצון הוא דמטמאי מחמת הכלי שהכלי ראשון והם שניים, אבל כלים לא דהואיל דאין טומאה זו באה אלא מחמת הכלי אשמעינן האי קרא שאין כלי שאינו אב הטומאה מטמא כלי (רש"י).

קו. בכרם: על שם שהיו יושבין שורות שורות ככרם (רש"י).

קז. כדכתיב (דברים ה) "לֹא־הִגִּיד לְכֶם אֶת דְּבַר ה'", דהיינו תורה (רש"י).

קח. לא ידענא מהיכא (רש"י). והתוספות כתבו, דכתיב גבי גלות שבעים "לְקָלוֹת דְּבַר ה'" מפי ירמיה (עזרא א).

קט. כדכתיב (הושע א) "דְּבַר ה' אֲשֶׁר הִזָּה אֶל הוֹשֵׁעַ" וגו' (רש"י).

קי. ותורה שבכתב הרי כתובה ומונחת, יקראו ויראו (רש"י).

קיא. כלומר, והמשניות לא ישתכחו (הריטב"א).

קיב. שנטמא מן האויר, כדכתיב "אֶל תֹּכוֹ" (ויקרא יא, ג), והוא חוזר ומטמא אוכלין שבתוכו מן האויר (רש"י).

קיג. פירוש, וישכחו ברייתא זו דבסמוך דמיייתנן דלא אמרינן כרב אדא ונמצא שהם בספק (ריטב"א).

"כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ" [ק"ז] (דברים לא, כא), אלא מה אני מקיים "יִשְׁמְטוּ לְבַקֵּשׁ אֶת דְּבַר ה' וְלֹא יִמְצְאוּ", שלא ימצאו הלכה ברורה [ק"ח] ומשנה ברורה במקום אחד.

שבת דף קנד עמוד ב

תנאי, רבי שמעון בן יוחי אומר, היתה בהמתו טעונה שליף [ק"ט] של תבואה, מניח ראשו תחתיה ומסלקו לצד אחר [ק"ב] והוא נופל מאליו.

אופן
המותר
לטלטל
מוקצה

עירובין

עירובין דף סד עמוד ב

אמר מר, ואין מעבירין על האוכלין. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, לא שנו אלא בדורות הראשונים שאין בנות ישראל פרוצות בכשפים, אבל בדורות האחרונים שבנות ישראל פרוצות בכשפים מעבירין [קכ"א]. תנא, שלימין מעבירין, פתיתין אין מעבירין [קכ"ב]. אמר ליה רב אסי לרב אשי, ואפתיתין לא עבדן [קכ"ג], והכתיב וְתַחֲלֹלְנָה אֶתִּי אֶל עַמִּי בְּשַׁעֲלֵי שַׁעֲרֵים וּבְפִתוֹתַי לָחֶם" [קכ"ד] (יחזקאל יג, ט).

כשיש לחוש
לכשפים
מעבירין על
האוכלין

ביאור המאמרים

קכ. דאע"ג דלטול מקצת דבר המוקצה כלטול כולו וכדתנן לעיל בפרק שואל (קנ"א א') עושין כל צרכי המת סכין ומדיחין אותו ובלבד שלא יזיזו בו אבר, הכא משום הפסד בהמתו ועוד דלטול מן הצד הוא שאינו מטלטלו ביד אלא בראשו התיירו (רשב"א).

קכ"א. אע"פ שאין מבזין את האוכלין, וכמו שאמרו אין מעבירין על האוכלין, ר"ל לעבור עליהם ולדרסם, אם נעשית בהם עבירה מותר, והוא שאמרו בסוגיא זו שכל שיש לחוש לכשפים מעבירין עליהם אפילו שלימים, וכל שאין לחוש לכך אפילו פתיתין אסור (בית הבחירה למאירי).

קכ"ב. אלא נוטלין אותן דליכא למיחש לכשפים (רש"י).

קכ"ג. כשפים (רש"י).

קכ"ד. האי קרא בדורות הראשונים כתיב ואז לא היו פרוצים בכשפים, אלא שבאותן נשים שהיו מכשפות מדבר הכתוב ומוכה מיניה דשייך נמי כישוף בפיתיתין (מהרש"א).

קכ"ה. פתיתי לחם לעשות כשפים מדברים אחרים, והכי קאמר נביא, בשביל פיתותי לחם שנותנים לכן בשכרכן חיללתן את שמי בתוך עמי שהייתן עושות בהן כשפים לנביאי הבעל להטעות את עמי (רש"י).

ק"ז. ד"וענתה השירה הזאת" דכתיב בהאי קרא משמע ליה כל התורה, וכן "כתבו לכם את השירה הזאת" וגו' מוקמינן לה בפרק כ"ג בתורה שצריך לכתוב ס"ת. ומאן דפליג לעיל ואמר דהתורה תשתכח מוקי ליה האי קרא כי לא תשכח וגו' בשירה גופה (מהרש"א).

ק"ח. הלכה ברורה בטעמים שלא יהא בה מחלוקת (רש"י). פירושו, שתהיה ברורה בלי מחלוקת שכולן שווין בה, אלא היא מסופקת בחלוקה שזה אומר בכך וזה אומר בכך. והכי איתא להא מתניתא בריש תוס' עדיות, דתני בה תחלת כל דבר שמאי אומר מקב חלה והלל אמ' מקביים, כלומר תחלת המחלוקת היא זו שנחלקו בה שמאי והלל הקדמונים, ואחר כן נתרבו מחלוקת תלמידיהן ב"ש וב"ה, וזהו "ושוטטו לבקש דבר ד" שבתחלה היתה כל התורה ברורה בלי מחלוקת שאם היה נולד להן ספק היו עומדין על המנין בסנהדרין גדולה וקובעין הלכה ומשם מתפשטת ההלכה בכל ישראל, עד שגברו השמדיות בישראל ולא יכלו לעסוק בתורה כראוי ומתוך כך נתרבו הספקות והמחלוקת בישראל (תוספות ר"ד).

ק"ט. שליף, משוי של תבואה של טבל (והוא מוקצה) (רש"י). ר"ל משאוי של גדישים (מאירי).

פסחים

פסחים דף נא עמוד א

אמר רבה בר בר חנה, סח לי רבי יוחנן בן אלעזר, פעם אחת נכנסתי אחר רבי שמעון בן רבי יוסי בן לקוניא לגינה, ונטל ספיחי כרוב^[קב] ואכל ונתן לי. ואמר לי, בני, בפני אכול^[קב] שלא בפני לא תאכל, אני שראיתי את רבי שמעון בן יוחי שאכל כרי^[קבח] הוא רבי שמעון בן יוחי לסמוך עליו בפניו ושלא בפניו, אתה בפני אכול שלא בפני לא תאכל^[קבט]. מאי רבי שמעון. דתניא, רבי שמעון אומר, כל הספיחים אסורין^[קל] חוץ מספיחי כרוב^[קלא], שאין כיוצא בהן בירק השדה^[קלב]. וחכמים אומרים, כל הספיחין אסורים. ותרוייהו אליבא דרבי עקיבא, דתניא, "הן לא נזרע ולא נאסף את תבואתנו"^[ויקרא כה, כ], אמר רבי עקיבא, וכי מאחר שאין זורעין מהיכא אוספין, מכאן לספיחין שהן אסורין^[קלג]. במאי קא מיפלגי. רבנן סברי,

דינם של ספיחי כרוב בשביעית מזמן הביעור ואילך

ביאור המאמרים

והיינו מפני שהשורש נשאר בקרקע כל ימות החורף, כ"כ תוס' בשם רש"י. ולכאורה הרי כל שרשי האילנות ג"כ נשארים בקרקע ואעפ"כ שביעית נוהגת בהן. אכן הביאור הוא ששונים הם שרשי הכרוב שהם ג"כ עשויים לאכול והוא חלק מהירק גופיה, נמצא שלא כלה לחיה מן השדה "הירק", משא"כ כל אילנות אין השורש כפירות ואינם עשויים לאכול אפילו לחיות, והפירות ודאי כלים לחיה בחורף, לפיכך איסור שביעית נוהג בהם (ישא ברכה).

קלג. למה נאמר ולא נאסף מאחר שאין אנו זורעין מה יאספו לימד על הספיחים אסורין, והכי קאמר, הן לא נזרע והגדילין מאיליהן לא נאסוף^(רש"י). הקשה בחידושי הר"ן, למה לר"ע צריך ללמוד זאת מ"ולא נאסף את תבואתנו", תיפוק ליה ממה שכבר כתוב לפני כן "את ספיח קצירך לא תקצור". ומתרץ, דאי מהתם הוה אמינא דספיחין שאסרה תורה לא מחמת עצמן דלא חשיבי ולא מקרו תבואה, אלא מפני הרמאים שהיו זורעין וקוצרין ואומרין ספיחין קצרנו, ולפיכך הפקירתן תורה ואסרה שלא לקצור כדרך הקוצר את שלו אלא כזוכה מן ההפקר, ולתקנתא דרמאי בהכי סגי, שאע"פ שאין צריכין ביעור כיון שהן הפקר מה תעלה יש להן שיערימו, ולפיכך הוצרך ר' עקיבא להטעינן ביעור מקרא ד"לא נאסף את תבואתנו", שאף לענין ביעור חששא תורה לרמאין, וכשבא זמן הביעור צריך לחזור ולהוציא הכל מביתו.

קבו. בשביעית לאחר זמן הביעור (רש"י). קבו. בפני אתה יכול לסמוך עלי, הואיל וראיתי את ר' שמעון שאכל (רש"י).

קבחה. ראוי (רש"י)

קבמ. ביאר הפני יהושע בטעם הדבר, דר"ש בר' יוסי נמי לא היה רוצה שיסמכו אחרים על הוראתו לדורות (כמ"ש התוספות בד"ה אני ראיתי, דר"ש גופא לא רצה שאחרים יעשו כן הואיל ורבנן פליגי עליה ולא נפסק הלכה כמותו), וא"כ לפי"ז אתי שפיר הא דקאמר "בפני אכול" משום דע"י כך לא יקבעו הלכה לדורות דאפשר דמה שאכל בפניו היינו משום שלא ישנה מפני המחלוקת אפילו לקולא, משא"כ אם יאכל רבי יוחנן בר"א שלא בפניו יש לחוש שיקבעו התלמידים אחריו הלכה לדורות (ונ"ש עוד, ואכמ"ל).

קל. בשביעית מזמן הביעור ואילך (רש"י).

קלא. עלין היוצאין מקלח הכרוב (רש"י).

קלב. משרשין הן גדילין והרי הן כאילן שמוסיף ענפים על ענפים ולא בכלל שאר ספיחים נינהו וכל שאר ספיחים מזרע הנחבט ונופל לארץ הוא אבל ספיחי כרוב אינו כן אלא עליו גדילין בענפים ולא אסרה תורה אלא ספיחים מעין זריעה כדכתיב הן לא נזרע וגו', כך שמעתי. וקשיא לי, חדא, דכי האי גוונא לא קרי ספיחים אלא הגדילים מזרע הנחבט ונופל לארץ קודם לקיטה, ועוד אילנות בשביעית מי לא נהגא בהן נמי קדושה. ונראה בעיני, דטעמא משום דכרוב אינו כלה לחיה כל ימות החורף, וגימגום (רש"י).

גזרינן ספיחי כרוב אטו שאר ספיחי דעלמא [קלד]. ורבי שמעון סבר, לא גזרינן ספיחי כרוב אטו ספיחי דעלמא.

פסחים דף פז עמוד ב

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, מאי דכתיב "אל תלשן עֶבֶד אֶל אֲדָנָו פֶּן יִקְלָלְךָ וְאָשְׁמַתְךָ" (משלי ל, י) וכתיב "דֹּרֹר אָבִיו יִקְלָל וְאֶת אִמּוֹ לֹא יִבְרָךְ" (משלי ל, יא) משום דאביו יקלל ואת אמו לא יברך אל תלשן [קלה]. אלא אפילו דור [קלו] שאביו יקלל ואת אמו לא יברך [קלו]. אל תלשן עבד אל אדניו, מנלן, מהושע [קלח].

אפילו דור
רשעים אל
תלשין עליו
לפני הקב"ה

פסחים דף קיב עמוד א

חמשה דברים צוה רבי עקיבא את רבי שמעון בן יוחי כשהיה חבוש בבית האסורין. אמר לו, רבי, למדני תורה. אמר, איני מלמדך [קלט]. אמר לו, אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחי אבא ומוסרך למלכות [קלז]. אמר לו, בני, יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק [קמא]. אמר לו [קמב], ומי בסכנה [קמג], והלא עגל

חמשת
הדברים
שלימד
ר"ק את
רשב"י
בהיותו
חבוש בבית
האסורין

ביאור המאמרים

דסבירא ליה גם באין עושין רצונו של מקום קרוים בנינים ולכן אמר שהיה צריך לומר בני בחוניך, וכן אמר לו הקב"ה להושע ישראל שהם בני בחוני. והנה יש סברא לומר אם ישראל חטאו בכבוד אב ואם, שהם דור שאביו יקלל, ואת אמו לא יברך, אין ראויים להנצל בטענה זו דאב שמחל, כיון שיש עליהם קטיגור מבזוי אב איך יהיה סניגור מדין אב, ולזה אמר אפילו דור שאביו קלל עם כל זה אל תלשן אלא למד זכות מדין אב ובנים. קלח. שנתפס על השלשין את ישראל ואף על פי שחטאו (רש"י).

קמט. שלפי שהיה עסוק בתורה נתפש כדאמרינן בברכות (סא, ב) (רשב"ם). קמ. הגם שכבר היה חבוש ונמסר למלכות על דברי תורה ונמה שייך מה שאמר שימסור אותו למלכות, אפשר דגיוס עליו למסרו במלתא דגרע טפי (מהרש"א).

קמא. השיב לו ר"ע, יותר ממה שהעגל כו' ויותר ממה שאתה רוצה ללמוד ממני אני רוצה ללמוד עמך אלא שהוא חש גם עליו שלא יהא נתפס על כך (מהרש"א).

קמב. ר' שמעון בן יוחי (רש"י). קמג. והלא העגל בסכנה, ומה לך בכך (רש"י). השיב לו רשב"י, ומי בסכנה, לא התלמיד והלא העגל בסכנה, שהרי את כבר נתפס על כך ומה לך בכך על סכנה שלי (מהרש"א). הלא אם הפרה

קלד. דאף על גב דאין ביעור לכרוב דהא מתקיים כל ימות הגשמים ספיחין דידיה אסורין, דלא לימא טעמא משום דאין בספיחין איסור שביעית ואתו למישרי שאר ספיחים (רש"י).

קלה. שני פסוקים הם במשלי, ומשמע ליה דהאי קרא "דור אביו יקלל" אין לו משמעות באנפיה נפשית, דמה נעשה בו ברור אביו יקלל גו', אלא שהוא מחובר לקרא דלעיל מיניה כתיב "אל תלשן עבד גו'", וקאמר דליכא לפרושי דמשום שהוא דור רע שאביו יקלל גו' אל תלשן גו', דהא ודאי כל שכן הוא דדור זכאי שלא תלשן גו', אלא דקרא אפילו קאמר, אפילו דור רע שאביו יקלל גו' אל תלשן וכל שכן דור שהוא זכאי שאל תלשן גו' (מהרש"א).

קלו. רשעים שאביהן יקללו אל תלשנם (רש"י). קלז. הקשה בכך יהודיע, אמאי תפס עוון זה הנוגע לאביו ואמו ולא תפס עוונות חמורות של עבודה זרה וגילוי עריות, דהא בימי הושע היה להם עבירות חמורות ועם כל זה למדנו דאל תלשן. ופירש, כי אין זכות להציל את ישראל מן הפרעניות אלא רק בטענה זו דהם נקראים בנינים גם בזמן שאין עושין רצונו של מקום כסברת ר' מאיר ואב שמחל כבודו מחול, ולכן הושע אמר העבירים באומה אחרת אויל בתר סברת רבי יהודה דסבירא ליה בזמן שאין עושין רצונו של מקום אין קרויים בנינים, ולכן באיזה טענה יהיו ניצולים אך השם יתברך תפס ההלכה כר' מאיר

בסכנה. אמר לו, אם בקשת ליחנק [קמ"ד] היתלה באילן גדול [קמ"ה]. וכשאתה מלמד את בנך למדהו בספר מוגה. מאי היא. אמר רבא ואיתימא רב משרשיא, בחדתא [קמ"ו] שבשתא כיון דעל על [קמ"ז]. לא תבשל בקדירה שבישל בה חבירך. מאי ניהו. גרושה בחיי בעלה. דאמר מר, גרוש שנשא גרושה ארבע דעות במטה [קמ"ח]. ואי בעית אימא, אפילו באלמנה שאין כל אצבעות שוות [קמ"ט]. מצוה וגוף גדול [קנ], אוכל פירות ולא שכר [קנ"א]. מצוה וגוף טהור, נושא אשה ולו בנים.

שקלים

ירושלמי שקלים דף טז עמוד ב פרק ו ה"א

כיצד היו הלוחות כתובים. ר' חנינה (בן אחיה ר' יהודה) בן גמליאל אומר, חמשה [קנב] על לוח זה, וחמשה [קנ"ג] על לוח זה [קנ"ד], ה"ה"ד "וּיְכַתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים" [קנ"ו] (דברים ד, יג), חמשה על לוח זה וחמשה על לוח זה [קנ"ז]. ורבנן אמרי, עשרה

צורת
כתיבת
עשרת
הדברות על
הלוחות

ביאור המאמרים

בזכרונו, הלכך שבשתא דעל על, פירוש, טעות שלמד ישאר כן בזכרונו לעולם. אבל אם ילמד כהוגן ישאר כן, ואפילו ילמד אח"כ בספר שאינו מוגה ירגיש בטעות (ישא ברכה).

קמ"ח. אבר תשמיש שלא יהא תשמיש זה טוב לה כראשון ותזלזל בו (רש"י).

קמ"ט. בשעת תשמיש זה לכו לאשתו ראשונה וזאת לבעלה הראשון, ותניא לא ישמש אדם עם אשתו ויתן עיניו באשה אחרת ויהיו בניו קרובין לממזרין הנקראין בני גרושת הלב, במסכת נדרים (דף כ) (רשב"ם).

קנ. אם תרצה לעשות מצוה וגם תשתכר בה שיגדל ממונך (רש"י).

קנ"א. הלוח חבירך מעות על הקרקע לאכול פירות בנכיתא בזול שתנכה לו דבר מועט מן הדמים והיינו ריוח גדול, וגם מצוה היא שיש ללוח שכר ריוח שצריך למעות ולסחורה (רש"י).

קנ"ב. דברות מתוך י' הדברות נכתבו.

קנ"ג. אחד.

קנ"ד. האחרים מתוך י' הדברות נכתבו.

קנ"ה. על הלוח השני.

קנ"ו. ה"ג "וּיְכַתְּבֶם עַל הַלְּחוֹת אֶת דְּבָרֵי הַבְּרִית עֶשְׂרֵת הַדְּבָרִים" (שמות לד, כח), ודריש עשרה על שתיהן יחד, ה' על זה וה' על זה, ופסוק הכתוב בספרים שבוש הוא (תקלין חדתין).

קנ"ז. כפשוטו של מקרא שי' הדברות נכתבו חלקן, היינו מחציתן, חמש, על לוח זה, וחלקן חמשת האחרים על הלוח השני.

אינו מניק את העגל העגל בסכנה שימות ברעב (ולא הפרה), וכמו כן אני בסכנה (רוחנית) אם לא תלמד עמי (ישא ברכה).

קמ"ד. לומר דבר שיהיה נשמע לבריות ויקבלו ממך (רש"י). ומשום הנקט לישנא דחניקה נקט היתלה באילן, למוד בפני רב ואמור שמועותיו משמו (ובמסורת הש"ס הביא גרסא הפוכה: "משום נקט לישנא דהיתלה באילן נקט לישנא דחניקה") (רשב"ם). בעיון יקב פירש כוונת "אם ביקשת ליחנק" לפירוש זה, אם תרצה לחנק את חברך שלא יוכל להשיב על דבריך אז תתלה את דבריך באילן גדול, היינו באדם גדול.

קמ"ה. אמור בשם אדם גדול (רש"י). ורבינו חננאל פירש, אם רצית לשאול בדבר איסור שאל חכם גדול ועשה כהוראתו. (וראה בספר לב אליהו (פרשת ויגש ובהערה) שהזכיר את דברי הגמ' הללו אודות אלו שתולין עצמן בהחזון איש שכתב נגד המוסר, והאמת שכתב כן לאחד שהיה צריך לומר לו כן וכו' ואין ללמוד מזה, ושעל כגון דא אמרו הרוצה להחנק (כפשוטו) ייתלה באילן גדול).

קמ"ו. כשהתינוק למד בחדש כשהוא מתחיל ללמוד (רש"י). כשהתינוק מתחיל ללמוד מחדש (רשב"ם). ולשון 'חדתא' לא משמע כן, ובפרק לא יחפור דאמרינן כה"ג שבשתא כיון דעל על ולא אמר ביה בחדתא. ולולי פירושם נראה לפרש הכא, בחדתא, בספר חדתא שאינו מוגה כלל מעולם (מהרש"א).

קמ"ז. שכשהתינוק לומד דבר חדש נשאר כן

על לוח זה ועשרה על לוח זה [קמח], הה"ד "וַיִּגְדַּל לְכֶם אֶת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֵׂרֵת הַדְּבָרִים" [קנט] (דברים ד, יג), עשרה על לוח זה ועשרה על לוח זה. ר"ש בן יוחאי אומר, עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה [קס], דכתיב "וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים" (דברים ד, יג), עשרים על לוח זה ועשרים על לוח זה [קסא]. רבי סימאי אמר, ארבעים על לוח זה וארבעים על לוח זה [קסב] דכתיב "מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים" [קסג], טטרוגה [קסד].

❖ יומא ❖

יומא דף ה עמוד ב

אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, מניין שאף מקרא פרשה [קסה] מעכב [קסו]. תלמוד לומר, "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל הָעֶדְהָ זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה'" (ויקרא ת, ה), אפילו דיבור מעכב.

קריאת
פרשת
מילואים
מעכב את
המילואים

יומא דף כו עמוד ב

תניא, רבי שמעון בר יוחאי אומר, מניין לתמיד של בין הערכים שטעון שני גזירי עצים בשני כהנים, שנאמר "וְעִרְכוּ עֵצִים" (ויקרא א, ז), אם אינו ענין לתמיד של שחר דכתיב "וּבֶעֶר עָלֶיהָ הַפֶּהָן עֵצִים בְּבִקְרָב בְּבִקְרָב וְעֶרְבָה עָלֶיהָ" (ויקרא ו, ה) תניהו ענין לתמיד של בין הערכים. ואימא אידי ואידי בתמיד של שחר ואמר רחמנא עביד והדר עביד [קסז]. אם כן נימא קרא ובער ובער. אי כתב רחמנא ובער הוה אמינא חד אין תרי לא קא משמע לן דנעביד חד ונעביד תרי [קסח]. אם כן נימא קרא ובער ובערו [קסח] אי נמי וערך וערכו מאי ובער וערכו שמע מינה כדקא אמרינן.

מקור
ההלכה
שתמיד של
בין הערכים
טעון סידור
שני גזירי
עצים בשני
כהנים על
המערכה

ביאור המאמרים

כשהתחילו המלואים והקהיל את העדה אל פתח אהל מועד, שנאמר "ותקהל העדה וגו' ויאמר משה אל העדה זה הדבר אשר צוה ה' לעשות", ומקראות הללו בעשיית המלואים בצו את אהרן (רש"י).

קסו. רבי יוחנן סובר שכל הכתוב בפרשת מילואים מעכב, ונתחדש כאן שאפילו מקרא פרשה שהוא דיבור בעלמא מעכב.

קסז. לעולם שני הפסוקים "ויערכו", "וביערו" מדברים בתמיד של שחר, והתורה אומרת לסדר שני גזירי עצים בבוקר פעמיים על אותה מערכה, ומנא לך להעמיד את "וערכו עצים על האש" בתמיד של בין הערכים.

קסח. כהן אחד יסדר שני גזירין בבקר דכתיב "ובער עליה הכהן" ונעביד תרי שוב יביאו שני כהנים לעשות שני גזיריהן עוד בבקר דכתיב "וערכו שנים" (רש"י).

קסח. יכתוב שניהן בלשון אחד (רש"י).

קנח. היינו שנכתבו כל ה' דברות פעמיים על כל לוח.

קנט. וההמשך: "וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים", דרשי ויכתבם לעשרת הדברים על זה (תקלין חדתין).

קס. דהיינו פעמיים עשרת הדברות על כל לוח. קסא. רשב"י אומר כ', שנאמר "כְּתָבִים מְשֻׁנֵי עֶבְרִיָהֶם" (שמות לב, טו), וס"ל כרבנן דעל עבר אחד היה כתוב עשרה וכן על העבר השני וכן בשני (תקלין חדתין).

קסב. היינו ארבע פעמים י' דברות על כל לוח. קסג. ס"ל כרשב"י שהיו כתובים משני עבריהם אך דרריש "מְזֶה וּמְזֶה" שבכל עבר היו כתובים, עשר מול עשר (תקלין חדתין).

קסד. מרובעים (תקלין חדתין). היינו שנראה ונקרא מארבעת הצדדים.

קסה. פרשת מלואים שנצטווה ב"ואתה תצוה" אמר להם לציבור בעשרים ושלושה באדר

יומא דף נג עמוד ב

מחלוקת
תנאים אם
הארון גלה
לכבל או
במקומו נגנו

גמרא. משננו לא קתני אלא משניטל, תנן כמאן דאמר ארון גלה לכבל. דתניא, רבי אליעזר אומר, ארון גלה לכבל, שנאמר "וְלֹתְשׁוֹבֹת הַשָּׁנָה שְׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאֱצַר וַיִּבְאֶהוּ בְּכֶלֶה עִם פְּלִי חֲמֻדַּת [קע] בֵּית ה'" (דברי הימים ב' לו, י). רבי שמעון בן יוחאי אומר, ארון גלה לכבל, שנאמר "לֹא יוֹתֵר דָּבָר אֲמַר ה'" [קעא] (מלכים ב' כ, יז), אלו עשרת הדברות שבו. רבי יהודה (בן לקיש) אומר, ארון במקומו נגנו, שנאמר "וַיִּרְאוּ רְאִשֵׁי הַבָּדִים מִן הַקֶּדֶשׁ עַל פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יִרְאוּ הַחֻצָּה [קעב] וַיְהִי שֵׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (מלכים א' ח, ח). ופליגא דעולא [קעג], דאמר עולא, שאל רבי מתיא בן חרש את רבי שמעון בן יוחאי ברומי, וכי מאחר שרבי אליעזר מלמדנו פעם ראשונה ושניה [קעד] ארון גלה לכבל, ראשונה הא דארמון "וַיִּבְאֶהוּ בְּכֶלֶה עִם פְּלִי חֲמֻדַּת בֵּית ה'" (דברי הימים ב' לו, י), שניה מאי היא, דכתיב "וַיִּצַּא מִבֵּית צִיּוֹן כָּל הַדְּרָה" (איכה א, ו), מאי כל הדרה, חדרה [קעה], אתה מאי אתה אומר. אמר לו, שאני אומר ארון במקומו נגנו, שנאמר "וַיִּאָּרְכוּ הַבָּדִים" וגו'. (מלכים א' ח, ח). אמר ליה רבה לעולא, מאי משמע, דכתיב "וַיְהִי שֵׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (יהושע ד, ט), וכל היכא דכתיב עד היום הוזה לעולם הוא, והכתיב "וְאֵת הַיְבוּסִי יֵשֵׁב יְרוּשָׁלַם לֹא הוֹרִישׁוּ בְּנֵי בְנֵימִן וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֵת בְּנֵי בְנֵימִן בִּירוּשָׁלַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (שופטים א, כא), הכי נמי דלא גלו, והתניא, רבי יהודה אומר, חמשים ושתים שנה לא עבר איש ביהודה, שנאמר "עַל הַהָרִים אָשָׂא כְּכִי וְנָהִי וְעַל נְאוֹת מְדָבָר קִינָה כִּי נִצְתּוּ מִבְּלִי אִישׁ עֵבֶר וְלֹא שָׁמְעוּ קוֹל מְקַנְהַ מְעוֹף הַשָּׁמַיִם וְעַד בְּהִמָּה נִדְדוּ הַלְכוּ" (ירמיהו ט, ט), בהמה [קעו] בגימטריא חמשיין ושתים הוו [קעז], ותניא, רבי יוסי אומר, שבע שנים נתקיימה גפרית ומלח בארץ ישראל, ואמר רבי יוחנן, מאי טעמא דרבי יוסי, אתיא ברית ברית, כתיב הכא "וְהַגְּבִיר בְּרִית לְרַבִּים שָׁבוּעַ אַחָד" (דניאל ט, כז) וכתיב התם "וְאֲמָרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֵת בְּרִית ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתָם" (דברים כט, כד). אמר ליה, הכא כתיב שם התם לא כתיב שם. וכל היכא דכתיב שם לעולם הוא, מיתיבי, "וּמְהֵם מִן בְּנֵי שְׁמֻעוֹן הִלְכוּ לְהַר

ביאור המאמרים

קעו. היה מחרבות ירושלים בגלות צדקיהו עד פקידת כורש שעלו לבנות הבית, שהרי לסוף שבעים לגלות יהויקים היתה הפקידה כמו ששנינו במגילה (יא, ב) ושמונה עשרה שנה היה מכיבוש יהויקים עד חרבות ירושלים דאמר מר גלו בשבע גלו בשמונה גלו בשמונה עשרה גלו בתשע עשרה ופירושו גלה יכניה בשבע לכיבוש יהויקים שהוא שמונה לנבוכדנצר גלו צדקיהו וגלותו בחרבות ירושלים בשמונה עשר לכיבוש יהויקים שהוא תשע עשרה לנבוכדנצר דאמר מר שנה ראשונה כיבש נינוה שניה עלה וכיבש יהויקים (רש"י).

קע. הוא הארון (רש"י).
קעא. "הִנֵּה יָמִים פְּאִים וְנִשְׂא פֶל אֲשֶׁר בְּבִיתְךָ וְאֲשֶׁר אֶצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּכֶלֶה לֹא יוֹתֵר דָּבָר" אָמַר ה'" (מלכים ב' כ, יז)
קעב. וסיפיה דקרא עד היום הזה (רש"י), משמע שנתרו שם עד היום הזה, ולא גלו לכבל.
קעג. הא דתניא, ר' שמעון אומר ארון גלה לכבל (רש"י).
קעד. כלומר משני מקראות (רש"י).
קעה. הגנו בחדרי חדרים (רש"י).
קעו. בהמה בגימטריא חמשיין ותרין (רש"י).

שְׁעִיר אֲנָשִׁים חָמֵשׁ מֵאוֹת וּפְלִטָּה וְנִעְרָה וְרִפְיָה וְעִזָּיִל בְּנֵי יִשְׁעִי בְּרֵאשִׁים" (דברי הימים א' ד, מב) "וַיָּבֹאוּ אֶת שְׂאֵרֵי הַפְּלִטָּה לְעַמְלֵק וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (שם ד, מג) וכבר עלה סנחריב מלך אשור ובלבל כל הארצות, שנאמר "וְאָסִיר גְּבוּלַת עַמִּים וְעִתּוֹדֵיהֶם שׁוֹשְׁתִי" (ישעיהו י"ג). תיובתא [קע"ח].

יומא דף נט עמוד א

ושל מזבח החיצון היה שופך על יסוד דרומית. תנו רבנן, "יסוד המזבח" [קע"ט] (שמות כט, יב) זה יסוד דרומית, אתה אומר יסוד דרומית או אינו אלא יסוד מערבית, אמרת ילמד ירדתו מן הכבש [קפ] ליציאתו מן ההיכל מה יציאתו מן ההיכל בסמוך לו ואי זה יסוד מערבי אף ירדתו מן הכבש בסמוך לו ואי זה יסוד דרומי. תניא, רבי ישמעאל אומר, זה וזה יסוד מערבי. רבי שמעון בן יוחאי אומר, זה וזה [קפא] יסוד דרומי. בשלמא רבי ישמעאל קסבר ילמד סתום [קפב] ממפורש [קפג], אלא רבי שמעון בן יוחאי מאי טעמא. אמר רב אשי, קסבר פתחא [קפד] בדרום קאי. תנא דבי רבי ישמעאל בדבי רבי שמעון בן יוחאי [קפה], זה וזה יסוד דרומית וסימניך [קפי] משכוח גברי לגברא [קפז].

יומא דף עו עמוד א

שאלו תלמידיו [קפח] את רבי שמעון בן יוחאי, מפני מה לא ירד להם לישראל מן פעם אחת בשנה [קפח]. אמר להם, אמשול לכם משל למה הדבר דומה,

מחלוקת תנאים בדין שיירי הדם של חטאת החיצון אם נשפך על יסוד הדרומי או המערבי

הטעם שלא ירד לישראל מן פעם אחת בשנה

ביאור המאמרים

לומר כדבריהן (רש"י). קפח. ביאר הבן יהודע דנקיט 'תלמידיו' ולא אמר 'שאלו' בסתם, ללמד דהשואלין היו תלמידיו המיוחדים לו דוקא שהם לומדים עמו בחלק הסוד, דהיה נראה להם על פי הסוד דראוי שירד המן פעם אחת ביום ראש השנה שיש בו תקיעת שופר, מפני שידוע להם שבשופר יהיה מיתוק לשורש המן כמ"ש בשער הכונות, ולכן ראוי שירד פעם אחת בשנה ביום שנעשה תיקון ומיתוק בשורש שלו. והשיב להם, שלשה טעמים, האחד, בשביל הלב שיצפה להקב"ה בכל יום, והשני, כדי שיאכלו אותו הם, והשלישי, משום משוי. וראשי תיבות: ל'ב, ח'ס, מ'שוי, הוא לח"ם, וזה שנאמר (שמות טו, ד) "הֲנִי מִמְּטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם וַיֵּצֵא הָעָם וַלְקָטוּ דָבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ", רצה לומר בשביל שלשה אלו הרמזים באותיות 'לחם' נתתי אותו לכם דבר יום ביומו ולא בפעם אחת בשנה. קפח. לצורך כל השנה וכעין התבואה שהקב"ה נותן פעם אחת בשנה לצורך כל השנה, ולמה

קעח. ומשום כך סובר רשב"י שהארון גלה לכבל, ולא שנשאר נגזז שם לעולם. קעט. יסוד המזבח האמורה בחטאת החיצונה. קפ. הכי גרסין: אמרת ילמד ירדתו מן הכבש וגו' ירדתו מן הכבש בחיצונות, ליציאתו מן ההיכל ושירים הפנימיים בידו. קפא. חיצונות ופנימיות. קפב. חיצונות, שלא פורש בהן לאיזה יסוד. קפג. מן הפנימיות, שכתוב בהן "אל יסוד המזבח אשר פתח אהל מועד" (ויקרא ד) והוא יסוד מערבי. קפד. דהיכל בדרומו של מזבח קאי, הלכך יסוד אשר פתח אהל מועד היינו דרומי. קפה. בבית מדרשו של ר' שמעון בן יוחאי היו שונין משנת ר' ישמעאל וגורסין בה זה וזה יסוד דרומי לומר חזר בו ר' ישמעאל (רש"י). קפו. שלא טענה לומר זה וזה יסוד מערבי היו שונין (רש"י). קפז. תלמידי ר' שמעון משכו את ר' ישמעאל

למלך בשר ודם שיש לו בן אחד, פסק לו מזונותיו פעם אחת בשנה ולא היה מקביל פני אביו אלא פעם אחת בשנה, עמד ופסק מזונותיו בכל יום והיה מקביל פני אביו כל יום, אף ישראל מי שיש לו ארבעה וחמשה בנים [ק] היה דואג ואומר שמא לא ירד מן למחר ונמצאו כולן מתים ברעב, נמצאו כולן מכוונים את לבם [קא]

ביאור המאמרים

מחדש מאת הקב"ה. ובעת שלא נתחזק כל שעה יתגברו כוחות הגשמיים עלינו ונשכח את השי"ת ונדאג ליום מחר, כן כל מצות תלמוד תורה הוא בענין זה כדי שנעמוד תמיד בקיום ועסק עם השי"ת ואז לא נשכח את הקב"ה ונזכה להגיע לאמונה השלימה."

והנה כתיב בסוף פרשת התוכחה (דברים כח, טו): "וְהָיוּ חַיִּיךָ תְּלָאִים לְךָ מִמֶּנֶּה וּפְחָדְךָ לֵילָה וַיּוֹמֶם וְלֹא תֵאָמֵן בְּחַיִּיךָ", ואמרו חז"ל (מנחות קג ב), "והיו חייך תלואים לך מנגד" - זה הלוקח תבואה משנה לשנה, "ופחדת לילה ויומם" - זה הלוקח תבואה מערב שבת לערב שבת, "ולא תאמין בחיך" - זה הסומך על הפלטר. ופירש רש"י, "זה הלוקח תבואה משנה לשנה", שאין לו קרקע לזרוע, והיינו חיינו תלואים, שאינו יודע אם יהיו לו מעות לשנה הבאה. ולכאורה תמוה איזו קלה יש בדברים הללו, והרי כן היה המצב ברור המדבר, דור דעה מקבלי התורה, שלא היה להם כלום ליום המחרת וחיו מיום ליום, ובודאי לא היה מצבם כמצב של קללת התוכחה. וכמבואר כאן בגמרא שהיה בזה טובה דנמצאו על ידי כך כולם מכוונים את לבם לאביהם שבשמים. והרי שמצב זה אינו קלה אלא ברכה, שעל ידו זוכים לכיון את לבם לשמים. וביותר יש לתמוה שהרי הפסוק כתוב אצל סוף התוכחה ומשמע שזו היא החמורה מכולן, ואיך אפשר להבין שמצב כזה (שיחות מוסר החדש מאמר ט"ו), דנראה בזה דבר נורא, שאכן מצב זה שמצד עצמו הוא הטוב ביותר, כי על ידו מכוונים לבם לאביהם שבשמים וכמו אצל דור המדבר, יכול הוא להיות כגיהנום בעולם הזה אצל קטני אמונה שדואגים דאגת מחר, כי דאגה זו שוללת מהם את כל אושר החיים. ונמצא שהקלה אינה עצם המצב, אלא הקלה היא שיהיו מחוסרי אמונה כל כך, עד שאם לא תהיה להם תבואה אלא לשנה ירגישו שחיהם תלואים להם מנגד. וזה מדויק מלשון הכתוב, שלא הוזכר בפירושו עצם המצב, שלא תהיה להם

הוצרך להוריד להם מן ככל יום (רבינו אליקים; תויה"ט). והנה כתוב שם (שמות טו, ד) "ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתך אם לא למען אנסנו" (ט"ז, ד). ופירש רש"י, שלא יותירו. וקשה מכאן דהלא היה לנסותם אם יותירו, ומה מקשה הגמרא שירד מו סעם אחת בשנה. והרי"ף (בעין יעקב יומא דף ל"ב ע"ב ד"ה מפני) תירץ, דהשאלה שירד מן לכל השנה ושיצוה שלא ילקטו רק יום ביומו. ובכפות תמרים בתוס' יום הכפורים (שם ד"ה לחם) הקשה, דא"כ מה תירץ רבי שמעון בן יוחאי משום משאוי הדרך, והלא לפי זה לא היו לוקטים בבת אחת רק יום ביומו. ונראה דשאלתם, נהי דבתחלת ירידת מן קודם מתן תורה היה לנסותם, אבל לאחר מתן תורה שכבר ניסה אותם וקבלו תורה היה צריך להוריד בפעם אחת (פרדס יוסף).

קצ. דלו ולאשתו אפשר דהוה מספיק ליה בדברים שתגרי עכו"ם מוכרין, משא"כ במי שיש לו בנים הרבה וכמ"ש "באכלנו לחם לשובע וגו' להמית את כל הקהל הזה ברעב" (מהרש"א).

קצא. כתב בספר 'אור יחזקאל' (אמונה עמ' רה) להגרי" לעווינושטיין אודות דברי הגמרא כאן: "והדברים נוראים - כלל ישראל, דור דעה, שהיו במדבר וראו את הקב"ה בחוש בכל שעה ושעה, מ"מ הוצרכו לכך שירד להם מן ככל יום ויום כדי שלא יהיו בטוחים במזונותיהם ליום המחר, ויעמדו ויבקשו בכל יום מאת השי"ת שיעמוד וימציא להם מן למחר - שיתכן וישכח האדם את הקב"ה אף בשעה שנמצא במדבר, שכיון שהכל מזומן לו אינו צריך לבקשה מיוחדת. ולכן דרוש כל יום התעוררות מחודשת ונתן הקב"ה מן ככל יום כדי שיתעוררו כל יום מחדש. על אחת כמה וכמה אנו במצבינו, שהנהגה נסתרת ואיננו רואים את כבודו יתברך בחוש, ודאי שיתכן ותגבר השכחה עלינו. ולכן הוצרכנו להתעוררות ולהתחזקות מחודשת בכל שעה, ומפני זה ציוה הקב"ה את ישראל לעמוד בתפילה ג' פעמים ביום כדי שנגיש כל הזמן שאנו צריכים לבקש

לאביהן שבשמים [קצב]. דבר אחר, שהיו אוכלין אותו כשהוא חם [קצב]. דבר אחר, מפני משאווי הדרך.

ביאור המאמרים

ברבאן בכל יומא. [תרגום ללשון הקודש] "הגני ממטיר לך לך לך מן השמים". רבי יוסי פתח, "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון". מה כתוב למעלה? "עיני כל אליך ישברו". כל אותם בני העולם מצפים וזוקפים עינים לקדוש ברוך הוא, ולכן (אבל) כל אותם בני האמונה מבקשים (צריכים לבקש) בכל יום ויום לשאל את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו. מה הטעם? משום שקל מי שמתפלל תפלתו לקדוש ברוך הוא על מזונו, גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כלם בו. [וטעם הדבר ברוך ה' יום יום] ואף על גב שנימצא עמו, צריך לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה על המזון בכל יום, כדי שימצאו על ידו ברכות כל יום ויום למעלה, וזהו "ברוך ה' יום יום". ועל זה לא צריך לאדם לבשל מזון מיום ליום אחר, שלא לעכב יום ליום אחר. זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו". יום ביומו דוקא, חוץ מערב שבת לשבת, כמו שבארנו. ואז נמצא הקדוש ברוך הוא מלא ברכות בכל יום, ואז כתוב פותח את ידך וגו'. וכדין פתיב "פותח את ידך וגו'". והוא דברי הוהר במשנה ברורה א"ח ס' קנ"ז סק"ד. וראה בענין זה בשו"ת משנה הלכות חלק י סימן לד, ואכמ"ל.

קצב. היינו הצדיקים שהיו אוכלין אותו כמו שהוא ירד, אבל הבינונים ורשעים רבעו אפיה כפי המבואר לעיל (עו, א) הרי הוחם על ידי אפיה (מהרש"א).

תבואה רק לשנה וכו', אלא "ופחדת ולא תאמין", ומשום שהמצב הזה עצמו הוא ברכה גדולה לאדם ואינו קללה, אלא שהאדם עצמו הופך את ה"גן עדן" בעוה"ז לעמק הבכא, וכל הקללה היא על הרגשת האדם כמשמעות הקרא, וזוהי החמורה שבתוכחות.

קצב. וראה בזוהר (פרשת בשלח סב, א) כעין זה: "הגני ממטיר לך לך לך מן השמים". (שמות טז) רבי יוסי פתח, (תהלים קמה) "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון". מה פתיב לעילא, עיני כל אליך ישברו. כל אינון בני עלמא, מצפאן וזקפאן עיניו לקודשא בריהו, בגין כד, (ס"א אבל) כל אינון בני מהימנותא בעאן (ס"א אצטריכון למבעי) בכל יומא ויומא, לשאלא מזונייהו מקודשא בריהו, ולצללאה צלותהון עליה. מאי טעמא. בגין דכל מאן דמצלי צלותיה לגבי קדשא בריהו הוא על מזוניה, גרים דיתברך כל יומא על ידו, ההוא אילנא דמזון דכלא ביה. (וטעמא דמלה (תהלים ס"ח) ברוך ה' יום יום) ואף על גב דאשתכח עמיה, בעי למשאל קמי קדשא בריהו, הוא ולצללאה צלותא על מזונא כל יומא, בגין דישתכחו על ידו ברבאן כל יומא ויומא לעילא, ודא הוא "ברוך ה' יום יום". ועל דא, לא לבעי ליה לאינש לבשלא מזונא, מן יומא ליומא אחרניא, דלא לעכב יומא ליומא אחרא. הדא הוא דכתיב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו, דייקא. בר מערב שבת לשבת, כמה דאוקימנא. וכדין אשתכח קדשא בריהו הוא מלא